Оссолінсъкі колекції.

CD – диск виконано в рамах угоди укладеної з квітня 2004 р. між Львівською науковою бібліотекою НАН України у Львові і Національним Закладом ім. Оссолінських у Вроцлаві.

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.
Zespół (fond) 4.
Zbiór rękopisów Biblioteki Baworowskich

Dział (opys) 1

266. Kandydaci do tronu polskiego po królu Janie Kazimierzu. Pisma różne.

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

Львівська бібліотека
АН УРСР
ВІДДІЛ РУКОПИСІВ
Вос. 266

Nr. 266. II. f
42.

III. D. 61

Pisma

tyczące się Kandydatow

do tronu polskiego,

po zrzeczeniu się Krola Jana Kazimierza.

BIBLIOTEKA
FUNDACYI
HR. BAWORowskiego

Pytasz mię wm mm Pan, co czynić in moderna Reipub. calamitate, ieżli ista
delida est, Abdicatio Xiążąt, y na co się ma kto in hoc casu resolwere, we-
dług poczciwości Stachecliey, y według Sumnienia. A żeś mi to pytanie zadał,
niezawiodł duszemoiey, duszę temu, ale powiem candidè co rozumiem. Pytam
naprzod, niżeli odpowiem, co za motivum bydź może Abdicationis. Regis? odpo-
wiedasz mi wm podobno motivum? Dobro Pospolite, y ratunek w tak iawnym
od Turka niebespieczeństwie y padaiącey ojczyźnie, ktorey ten Pan, nie ma
iuż naturalem inclinationem do wojny ani experiencyey ani stusznej
odwagi, y serca rownego tamtym malis, Vbogim będąc, y sam ty oko Pomu
Rakuchiego zpowinnowaceniem. Ktore tey ojczyźnie zawsze było suspectum
vbespieczony. Nie może, ani siebie ani Nas ratować, powinien dla miłości
tey ojczyzny, to vczynić, aby nie ginęła. Bo dato Abdicationis eventu,
ponieważ proprijs viribus subsistere in tot periculis niemogemy, non deerunt
media efficaciissima, Externorum, ktore Nas ratować mogą. Skąd zapra-
wdę trudna, a barzo straszna wszystkiey ojczyźnie propositio. tak mowią.
Wszystek tenditenro Znosi dobro Pospolite, gubi iawnie z ojczyzny, z
tych przyczyn. Pierwsza Komu to wmysł wrozum może, że pod czas wojny
Tureckiey, lepsza rzecz wyprowadzić Interregnum, aniżeli pati iakiego
Kolwiek Pana, Jeżli się ten niepodoba. Quis Szonsor. Jedni lepszy będzie
a że w Klar rzekę, pewno to że gorszy nierownie będzie, bo collidet Chri-
stianas potentias, Gallicam cum Asiatica, iżeli cum potentia wnidzie
opprimet Libertatem, y zapali in euitabiliter wojnę domową, ktora omni
est Tyrannide deterior. A zatym malis artibus per oppressionem gub
sig Imperio, bonis artibus exercere go niemoże, A niebędzie dufat po-
pulo, bo terrebunt Ante capioris vestigia, nie będzie y Nam iuniym
dufat, infida consequenter, et dubia omnia będą wtey ojczyźnie. Pozanie
widząc tak v Nas niezgody in nudent nos. A iżeli in Ciuibus co nie

BIBLIOTEKA

tare multitudinem facillimum est, tegere autem impossibile. dalello więcej
euo care facno, resistere niepodobna, tak Zginęły węgry gdy Turcam contra
Ferdinandum Imperatorem euo cauerant. Buda thiasto stolecznę. A potym
wielką część Krolestwa stracili. Toż nas docet casus, Orientalis Im-
perij, primo subsidiary, tora[illegible] facti sunt Orientis Tyranni. Spazywaią
Ra ojczyzna, Vno ore, et sensu acerbiora będą znaki ad ostendendam Gallicam
Druga rzecz iest to przeciwko Prawu przyrodzonemu, bo iakoby Braciey
gdyby się Bog na tym mieyscu powiadł y Prawo Boskie takowe, nie
wzywac nadarzonemi imienia Boskiego. Przysięgi tes temubarn wier-
nosc, y Posłuszeństwo, retro abire non licet, y Krolowi cedere Abdicando,
nem, sine publice, sine priuatim, iest to cedere periurium. Bo in Pactis
Conuentis cautum est, że abdikowac niema, Iest na koniec to prze-
ciwko Prawu Koronnemu, gdzie zażywa żadnym wymyślnym sposobem
Successorem priuowac, całey Rzpey, chcąc priuatim disponere, gdyż to
iest euertens crimen, Statum, et communem Libertatem. Trzecia rzecz
to iest, indirecte, a prawdziwie iednak chcąc ruinowac Liberam Elec-
tionem, et inuitis, et inscijs populis obtrudere Pana. Quod Sequitur.
in cendium wszyny Domowey bo generosa pectora non patiuntur se tam
diu igne tractari, y umierac będą woleli, aniżeli hanc maculam posterij
relinquere. Quod Braciey Quisquis ej. obwiera się drogę Łogan[illegible] do
Chrześciaństwa. Quod Sequuntur in numerą multitudinis Christiano
rum cedes, Captiuitates, niesłacowane szkody. Jeżeli Braciey gdy
ucznię Sąsiadowi szkodę, pod wiecznym zatraceniem duszey swoiey
powinienes mu czynić restitutionem. Co rzecz gdy niejednemu
człowiekowi, ale całey ojczyźnie, tak niepowrachowaną szkodę uczynić
Swiey nadgrodzą niepodoba, mowię, po 1000 krot niepodobna. A turtes
Ką Zbawienne, y straszniejsze nad Piorony wszystkie słowa. Quid pro-
dest homini, si totum mundum lucretur, et causa sui detrimentu
patiatur, aut quam dabit homo commutationem pro causa sua.
Rzecz podobno mamy naszych Theologow, nad in conscientijs

nostrię, vbespieczaią. Odpowiedamci Zwielkim Kościoła Rzego, Doctorem Cardinałem, Bellarminem, kwyż in tractatu, in simili casu mieli, iednemu Monarsze, że Luden Monarcha Krol, y ś. nicidzie bez Theologow, do piekła. In excusabilis es o homo, gdy widząc iawne niebespieczeństwo wiary S. Katholickiey wojny domowe, złamanie Pana y ojczyznie przysięgi, blądziri tylko fałsz conscientiâ, affectatâ ignorantiâ, sanâ doctrinâ, iako Apostoł. Doctrinam non sustines, ad fabulas autem convertēris. Niech się porachuie prosze Każdy Zdrowieniem, niech spyta niemal wszystkich Biskupow, Kapłanow, Zakonnikow, niech wszu nie zatyka na głos niebo przeraiącey Ludzi vbogich, całey Ojczyzny a zgoła swiata Chrześcianskiego, Krolow Senatorow, Kamieznikow Chrystusowych, Conrad z się sumnienia, y rozumu, ieżli nie odpowie tych wszystkich. pomnionych, iednostaynę głos, że to co czynisz, nie godzi się. Omnium una vox est, non licet. Niegodzi się dla Boga zdzierać, na stawną Ojczyznę sitire Fratrum sanguinem, zguby ostatniey Kościołow y vbogich.

Zarzucasz in habilitatem Panu, et non probas damnas non annuicatum, odstępuiącego a chcesz aby cię bronił? Obroc oczy na świat, Chrześcianskich Hiszpanyi Rex puerilis est, przeciw procerybrego narodu, domowe gasze, cum externis bella gerentibus Panu in cuius fere posito, fide, ministerio, obsequuntur. Niech nas zawstydzi dissidentes fida we Flandryi subditorum Panu adhesio. w tych sławnych Krolestwach Principes, vt ita dicam infantis impedimenta, nec sciunt. sub flora, anita fide, et stabili, degenerosâ subditorum Abilitate. Niesłychana wszędzie sledwie za Pogan, y to barbarskie, oraz y arma, et Rempub cum inuidere. Non inferamus hanc notam, przez Boga Narodowi naszemu. ergo suos Principes sławnemu, albo woyna Turecka pewna, a podten czas interonum vdomu zaczynac in cendium. Chazna zapra-

wdz.

Crudelitas, albo niepewna, a bez obrady przez trzysta rozrywaiąc, bez-
rzy Seymy casui exponere Reipub. Jest że to pietas Christiana. Niech
się dzieie wola Boża. Cadente Rege, et Regno, anima fide Catholica
et cultu Dei, et totantea triumphis clara Patria, Jakoż wmć.
declaruię, że przy Zawce Bożey, a wolnym Sumnieniu vitam habebo
in patientia, mortem in defidezio lepiey w stałości. Confuzicy ani
bydź ani żyć, nizeli nie szczęścia publicznemu, tak ażeby chra-
ża, Boża cooperari. Inaczey Sentire Vetat rogum, Prawa, a na-
wet samo Sumnienie. A co się mowi de Abdicatione, a fortiori
miejsce niepowinno o czym y wspomnieć grozą in Principis
destrukcione.

L.

Piast Candidat y iakie cnoty do wznasia iego

Podługiey Vmowach gdy ten ow Candidat rożne pociąga za sobą incommoda zda się niektorym szukać w Oyczyźnie Króla co u postronnych expectatus et minus inuidiosum gdy do swego Narodu skłaniaią się Polskie affekty obcych pomingawszy Concurrentow.

Piasta pierwszego Rodem Kiedys pokazało Niebo, nowego mogą się Polakom pokazać cnoty.

I Viri Catholici Virtutes.

Nie dla tego że w pokoiu żyiąc Vrzędy ochędożki że Kościoły albo paciorki przewracaiąc gędzto co w Kościele siedzę bo się to czynić może dla kształtu, albo dla Prozelitu. Lecz pobożne y nieustaiące czyny w hoynych na chwałę Bożą wydatkach w structurach w fundacyach wzasiadaniu się za wiarę Swiętą żarliwie nec ad ostentationem ta iest prawdziwego Katholika et ulteriora Virtutum spiritus nota. In principe czas Heroica et actiua pietas (albo ze rzekę Agens ad extra) magis requiritur gn Cnobialis et abstracta.

II Viri boni Virtutes.

Gdy Kto żyie inha cuiusuis modum nemini iniurius bez napaści spokoynie cuius alterius fortunam nemo sentit nisi leuatione periculi Vel amicitia contestatione dom swoy y domowych Kierując według sumnienia w Politycznej przystoyności y aparamencie y nie wzwey woli. Qui Verò domui suę esse nescit quomodo Ecclesiæ Dei diligentiam habebit. Jako mowi Paweł o tym Apostoł) żyiąc przytym przy nie rozrutnym dostatku y hoyności zabrzymuiąc a co większa w zbytku gospodarza dobrego który szukać umie swoiey własney y nie pragnie cudzey fortuny. Conseruatiuam magis et Acquisitiuam Vmieiętnie wyrabiaiąc cnotę. Gdy mowię przymnaża swoią fortunę per licita bez zaciągnienia długow y bez niepoczesnego sklepstwa. Wszytko czyniąc ozdobnie. ut sit familitium decorum mensa Vestis generosa equus et honestamenta domus. Nie pocześny y nie przystalny Pan Którego cum omni assistentia wiedney zamknąć Izbie możesz. Res magna ab eo sustineri non possunt cui erogare graue est. Powagę zabrzymuiąc lubo co dokazuiąc. Woyną pokoiem doma albo między postronnemi bez hoynego wydatku bydź nie może, stępstwo przeszkadza grzeczności y znakiem podłego animuszu. Hoyny przy rożnie iako sieiący orach. Dando accipit. Kto tedy według proporciey fortuny tak żyie prywatnie, Pewny znak iż zostawszy Królem był by wszystkim doma, y u postronnych inha rectam Virtutum harmoniam przyiemny; Powagę zabrzymuiący wydzierstwa Poddanych nie chciwy, na cudze się nie spuszczaiący, liciis Kontentuiąc się żadnemu nie ciężki nec insolens. Albo wyraźniey rzekszy. Per Virtutem

FUNDACYI KS. CZARTORYSKICH

conseruatiuam nie tylko dawną zatrzymał by fortunę Polską ale per acquisitiuam przymnożył by nowey tego oboyga specimen w prywatnym życiu według proporcyey swoiey możności y sposobow iuż pokazawszy.

3 Boni ciuis Virtutes.

Kto będzie Woiewoda ciuis nie wzdryga się Seymowych y Obozowych gdy potrzeba. Kosztow a lubo in prasens Obozow Kto nie bakcuie, dosyć ze te cnoty przy dostatnym koszcie raz drugi pokazał. Bowiem piesczenszego sumnienia ludzie wiedzą dobrze y obawiaią się ze militia quorundam temporum magis est onerosa conscientiæ, quam proficua gloriæ. Sæpe quos pro usu quotidiano castrorum nomine magnifico intitulamus iudstuosa magis quam gloriosa probant. Dodac iesobie Gdy prywatę Kto dla publiki odstępuie przy przeciwnych fakciach nie wiązał się y mie wiąże. Owszem dla dobra Rzpolitego stawia zarliwie, gardząc respektami et tentamentis podarkow, mogąc ich inna generositatem animi, za gudstami nie vganiaiąc się. Które nayleprza usprawiaią osobę. et auari animi sunt nota. Która nagana w przeszłym Kandidacie nayniebezpieczniejsza. Kto tedy boni ciuis wyraza statecznie Virtutes taki zobwod więszy otrzymawszy cnotie wiele dobrego dokazywał by na sławę y dobro Rzeczy pospolitey zastawszy na chronie zabdzieza Kto flegmatyki ale ma viuacitatem przy rozumie do zaczęcia y czynienia Bez ktorey Chaty martwa iest w panuiącym wszelka czynnosc. Mylą się ktorzy malitiem uel desidiam falso nomine modestiæ vocant. Pauidus segnis otiosus et socordia innocens iako przyganiał Komus Historyk, żeby mowę nie było Polskiey nagany Dobre Niebożątko ale ohym niżey.

4 Dotes animi

Spatrować tedy Kto ma eleuatiorem mentem do poięcia wielkich rzeczy, viuacem przy tym animum. in perficiendo y bez Vtyskienia y bez cudzey krzywdy expragua ferociam, ira attemperata prudentia est ea fortitudinis czepciey milczący gdy wewnątrz co knuie gorszy et implacabilis. Żywo czyniący candidus et apertus minus vitandus. W podłym tedy iako się vsenko) Vmyśle wielkie rzeczy y wspaniałe rozgorzeć się nie mogą. Dla tegosz animositas Viros illustres, Principes maxime decet. Pertia przytym peritior togatarum et sagatarum artium, Maturum iudicium ut ad tey żeby w Rządzie Seymowey y Obozowey nie pobyczanym Zbyt rozumem, co Mądrzy poradzą aby w pokoiu Chłopcy nie zepsowali. A na dewszystko wiadomość świata y obyczaiow Narodow requiritur. Nie żeby na cudzie się zapatrzywszy co cepły Polskiego nie dokazał albo zapomniał iako czepto za naszych wielkoż bawiało się. Ale żeby umiał interessa obce accordare z dobrym swego Krolestwa wiedząc gdzie obesse gdzie prodesse posit ab externo y wczesnie zabiegaiąc. Owo zgoła ze bytt Vir Vniuersali ingenio nie poredynkowy ale totam Virtutum cohortem za sobą prowadzący

5 Potowa (iesli można) y godnych przymiotow
nec tamen numerosa mascula proles.

Nie.

Niemniey trzeba uważyć ieśli nowy Piast y iakie ma syny albo syna z iakiemi regnatard indolis przymiotami? Żeby po zmarłym Oycu w szukaniu dalekich candidatow Rzpta nie wpadała in turbas takowego woźnie widziała regnantis filium ktory nie ze syn Krolewski ale ze pro Virtute capax sceptri aby był do obrania. (Inuidebitur? Populo electori) gotowy

Quis est hic et Laudabimus eum Bo z prywatnych cnot wszystka vedunderet ad actiones publicas heroica Virtus.

Lecz iako poznać in Populo takiego Piasta? Często prima fronte przeczytamy cnotę drugiemu gdy maszkarke. tylko wzigrzy udaie się do czasu in Vestimentis ouium; czego z iedney postępku opak rozumiemy y złym osądziemy dobrego gdy Ielus Virtutis inest e recti. Ktorymu cnota prawie in naturam Versa y dla tegoż co do poprawy Samiczec uetat consentia, Lec in priuatam uitam inquisitio u Sąsiad u bliskich u domowych (ktory się długo w kogo wpatruie?) Jakich kto Zabaw, postępków sumnienia, geniuszu, spokoyności uel prout est per omnia nie Smysleniem łatwo pokazać może wybadaiącemu.

Ale na tym wszelk Jeśli kto Swiętszych albo mnieyszych znayduie się taki, aby mu przez sprzeczenia przyznano y nie kto dostatnieyszy loco facilone uel potentia potior ale przestantior ex Virtute aby był obrany, bo nas Vchybiwszy dobrego non datur bis peccare Wolym Iguanimitatem hominum, potrzeba ktora na swiecie teraz rzadka.

Obstacula y odpowiedz na nie.

1 Piast Milionow wypłacić nie może w ktorych zadłużona Oyczyzna

R Gdyby przy takiey iako się wszelko pięknych cnot Harmoniey Oychnyste dobro nad prywatne kochaiący był znaleziony Pan. iakoś przecie nie tylko podczas Piastowych przedtym w Pogaństwie czasow, ale Iuż Iaszcza teraz cultioribus przy Katholickiey wierze seculis Polska w dobrych nie obnażona) Skądby przy mądrym sprawowaniu y rządzie za nayważnieysze Miliony. Wszak nie tak szkodzi ze beneficia predecessorum Electionis żadne do Polski nie wniesione Miliony iako że we złym dostoie. bez miary na zgubę Staropolskiego złota y srebra et fortuna priuatorum szelestnych namnożyły się Milionow, Nie tak szkodna ze Prowincia żadna nie przybyła iako ze nulla nostra conseruatione) tak wiele iest pokaconych dawnych. Nie w tym uszczerbek ze Polska nie napełniona większemi dostatkami ale że w starę Swoią pustoszała spustoszała. Nie ze wolności większych nie przybyło. ale ze dawne połomane. et Cives magni oppressi y wszystko publice priuatim susq deq poszło. Cztery Miliony długu, dobry rząd łacno wypłaci. y nagrodzic może. Wszak Polska po Dziesięciu Milionow Woysku wypłacaiąc. oraz przecie wniwecz nie obrocona iako przez złe rządy y sprawowanie. Nie radbym tedy naybogatszemu candidatowi (ieśli bez tego bydź może) aby dana była necessitas wypłacenia tych za nas Milionow. Nemini sed exprobrabit nec se debere, sed deberi beneficium sibi osądzie opowiedać. Bo ieżeli iako słychać na Dyetach lubo słuszną (ex lege conuentionis) o Pałacu Krolewskim illatio, reclamarunt stanowi na Conwokacyey, że Krol Oyc. przeszły lubo in persona publica dignitatis non priuati Domu lubo post tatum de non aegurendis bonis legem z inbat przyszłym Polskich wymurował na Krakowskim przedmieściu w Warszawie Pałac

przeciw

przeciez go sobie do Wolney przedaży iako własny usurpować może. Tedy daleko słuszniey ex praxeptu Nowy candidat sobie własne umosiy na wypłacenie Polskich długow Millionny successionem Corond na Syna prætendet Ktora iakoby sobie magna in parte za własne, y nie w Polszcze nazbierane Kupi pieniądze y dom przytym zapłacić będzie musiał przeszłem Krolowi dla przystoynego rozgoszenia. Co ieżeli nie iest niebespieczna mieszay Radzy uważy. Stego praxeptu Krolowa Seymu przeszłu Ludowika starając się na męża Siostrzenicy swoiey Xcia Angiana o tę Koronę iakoby powinnosc na Polnie wkładała, wymawiając nam na audientiach wniesiony swoy do Polski posag y summy pieniężne. Takze y Dom Rakuski gdy petit Electronem Corond Imperialis w Niemczech iakoby za powinnosc kładzie apud Principes Imperij bydź successorem Cesarstwa et pro iniuria repetitaret excludi tak wielkie domu swego na obronę Cesarskiego Państwa wyłożone rachuiąc. Koszty. Szkoda tedy przyydzie y nam przyszłego Pana do kupowania czego unas nie gotowe sunsq; usurpet. Niech nie wymawia że nas sobie Kupił Ostrożnieyszi nasi Prodkowie gdy po kupieniu Zyta y dobr naszych lata lege. zabrebeli. Aby Krol skrupuląc grontby y Dobra partem hæreditatis sobie w Polsce nie prætendował. Jezeli tedy dla kilku Kroc sto Tysięcy Zydowskich in ulteriora consequentium tak byli perspicaces et scrupulosi pierwsi Polacy, a My czegmy sie scrupulo nec intimiora futurorum pensantes. Aby nasze Koronę za powtorzone Krol kupował sobie Millionny co gdy się w tym wydarzu przed czasem wycięmczy przyszedszy do Nas, y czekac sobie wypróżniony nagrodzic mieszeni chuyci się owego wyroku. Cum diarium ambitione exhaurientur perscelera supplendum erit

Takim nowy przychodzien zrozumie Polskie ingenia y Polskie zwłaszcza inter certamina blandientium, siła dobrego upłynie. Piast domowy wszystkie nuż wcześnie przeyrzał defecta wiedząc wewnątrz y na pograniczu toga tago, co do poprawy swoiemi Oyczyzne wspierając siłami y możnością bez zawrotnych Conceptow które iey ozpaczey na zgubę. Jeśli Arendarz w dzierżetnim gospodarstwie zrozumiewa dopiero gospodarstwo, pogotowiu Polska większego iest maiętnosciela. Wprzod się nowy przychodzien starzeie, e malum inueterascet niżeli zrozumie sposob do naprawy.

Nie potrzebie Polski tylko Polak który się musi kochać w swoiey Oyczyznie nie maiąc za granicą fortuny swoiey

Obcy candidat musi kilkalat intra admirationem rerum et legum Patrarum siedzić a wprzod podobno sobie Imierzi sowtwie Seymowe. Prolongacie, nocne y bezsenne conclusie et moratitates senescentis libertatis lubo teraz z daleka ambiendo tę Koronę Omne ignotum illi pro Magnifico nie uiedząc co za prace za sobą uchit y co w niey dolega. Cou Piasta w swoiey Oyczyznie. Z dawnego przypatrzenia non nouum ani bene dictum.

Eiusdem labii cum Populo Pan gua parte commodorum ponetur, gdzie Seymy nie Cesarskie nec per interpretem, nec pendendo ex discretione tłumacza gdy wymowi albo doda co przed Panem in disgratiam dicentis. Zolnierzowi Ubogiemu potrzebnemu bez zacofnienia tłumacza takuy przyszłego. Vstawienie y odpowiedz prętka, na wszystko.

Zbiorowo za granicę. Piast wywozić nie będzie, gdzie niema Oyczyzny myslami dostatkami affektem wiedzey zawarty będąc Polskie. Hec spiranz exotica

sroiem curiositatibus factiami lec ad Naturam Polski wszytko będzie kierował.

Co de prauatarum rerum Ventum est ze Polska nie iuż Directua w Panu swym iako wzupełnym kiedys bywaiąc szczęściu) Ale operatiua opus habet Virtute iako po szczęsnym zepsowaniu osiadszy na gołym placu albo Pustkach wcłym rostargniona będąc inter priuatas scissuras Polska sama siebie fere iuż non potest. Obremuzas spostrzyszy się to pewnie Candidatowi mieszedzącemu Skad wprzod y iako poznąc ale bo myślącemu mozey iakoby w nagrodę wypłaconych za nas Millionow wziął nas podzie hareditatem domus sobie gruntuiąc kafszy na Nas tot cladibus fessos y Postawszy na nas materiam corruptissimam zesmy facile occupantibus et melioru incuriosi gdzie na fawor pozwolą. Burzyski zaraz tam łatwo skłamawszy się iako non sui arbitry nec Vir um za zdaniem idąca trzcina. Piast zaś ut acceptor est et debitor beneficii nostri ex prę meditato w Momencie wszytko do na prawy Pacząc może y musi smiertzego naszego na pomnienia czynić gdy wie chorobę y fundament onej, y iuż iest w domu, nie rezdząc z Kosztem po niego y z dwiloko za granice.

Nowy Piast interessami swego Domu nie był by grauis Cychyznie mnieysza swiadomością na pieraiąc się czego Ides wzaiem wzięszą obstarent statecznością exp me moria pnonis fortunę regnantis. Że tak był by Krol in potestate Reipubl Respubla Zaś tylko sub authoritate regnantis dextra była by non sub potestate nec contra admira tionem nouę aut incognitę Maiestatis. Cbymięc Skrzot Boże, tylko z respektami.

Obcy Candidat swoich tylko przychodnio będzie kochał y fortunami tuczył Polakow tylko dla kształtu głaszcząc na nasze Polskie rzeczy z gory będzie patrzył, gnasz contemnet Genius Polski Gustaszą gdy Nas sobie kupi.

Z Obstaculum Alterum

Periculum aqualitatis gdyby Dom Krolewski y pokrewni krola albo Krolowey supra cę teros chęć mieli się cząc po fortunach przez promocie pędmiesieni, Seymiki Seymy in gra tiam regnantis kierując y przeszkadzając per nus Vetandi co ad commune bonum albo quo proximum) gdy by in fauris Iuris albo Facti, będąc pozwani przez fawor Sędziow dla blasku domu Krolewskiego et omnipotentium opum ciężkey conciuibus zostawali.

Łatwo Zabierze, gdyby lata lege. Bulaw ani żadnych woiennych urzędow, ani Fortec quoting ex praetextu do rządzenia. Także ani Biskupstw albo swieckich titulow Woiewodztwo Kasztelanskich także Dignitarstw albo Przedow Krzesło Senatorskie za sobą sprowadzających. Także Sądowych Ziemskich Przedow y Starostw Sądowych y nie Sądowych albo iakich Kolwiek większych albo mnieyszych Dobr Krolewskich albo Dzie rzaw lub pod Titulem Woystwo sub nota perury et nullitatis. Priuilegiorum aby nie wabył się Krol conferre nie tylko kto pod imieniem familiey iego proximi uel remoti zostaie. Co samey Krolowey Krewnych to wszytko rozumiejąc) Ale Stryjowie Wuiowie Bracia rodzeni Przyrodni Stryjeczni Siostrzeni Wnuczni. Przyim Synowcy siostrzeney y ad tertium gradum zchodzący Wnukowie zeby supradictorum honorum et bonorum na wet Postawania na Seym et Iure Vetandi in causis Principis na Seymikach y Deputa chwa na Trybunał incapaces aby omnino byli. opus consuentia na Senat y Poselską Izbę Kładąc. że non dispensanda (quorum ex praetextu) hac lege, A zaś na krola samey

notam

notam perury wkładaiąc gdyby pro impetranda Gratia laborare. Bo ieżeli Król Małżonce swoiey
ktoreś Krolowey naznaczyć nie może reformacyey ani Synom Rzeczbiey bez zezwolenia RP. pospolitey
daleko więcey nie powinien będzie Krewnym dawać, gdy mu wtym całe zawarta rzeczpa, co iednak
do samych niezbędnych należy Starostw, gdyby z Krewnych Królewskich tak zasłużył się, ktoby
Oyczyznie toga et sago, żeby iego zasługa wiadoma całey RPtey była Ne desint præmia
bonis za przyczyną, w przod którego Królewski Seymiku na Seym, a przytym za powszechnego
do Poselskiey Izby ma prosić Poselski Marszałek Króla, nie wkraczaiąc gustum Ex
præteyta wdaliżą iako się wyżey rzekło dispensationem legis o conferowanie iednego nie-
dowego Starostwa, iako merito cui które nie ma iednak excedere Dwudziestu Tysięcy rozmey
Intraty a żeby pod to inszych Dzierżaw nie podszywano, sub nota perury gdyby ekolicznie
ultra hoc præscriptum stało się in fraudem legis.

Dodać y to że ieżeliby Piast był obrany teraz Którego Krewni albo też samey Krolowey ex
gradu consanguinitatis iako się wyżey rzekło vacione Infuł albo Kościelnych Krzeseł zasiadali
iaż w Senacie. Tedy (salua tituli et dignitatis possessione) mieysce w Senacie exnunc z
osoby swoiey stracą. y od Rezydentiey wolni będą do śmierci aby in fauorem Domus Regiæ
wracać czego nie mieszali. Takby nie tylko crescens potentia infangeretur sed fortand Domus
Regiæ poneretur modus.

Nie mnieysza w tym Uwaga aby Król Corek w Pobocze za mąż nie wydawał pro captanda
populari aura, Gdyż zbyteczne Domu Królewskiego zmocnione byłoby subuertendo liberæ
Electioni.

Quoniam Kto rzecz ze dura scribitur Lex et durus sermo iste. Ale ieżeli w Artykułach Ostrz
cznych indicto damnabantur cruces boni in gratiam retinendæ æqualitatis żeby przez fauore populi
ieden nad drugiego Principatum sobie nie usurpował. Słuszna y tu in gratiam communis boni
Regiam cognationem tymi okolicznościami vahone subsecuturæ insolentiæ arcenscebi.

Co zkolwiek sądow Regestr osobliwy cognationis Regiæ w Trybunale skarbowe albo
in regesto Officij extra ordinem Kiedykolwiek trzeba aby odprawiedali peremptorie, gdzie in
omnibus causis cuiuscunq; statend causis ex reatu Juris uel facti Krewni Królewscy a nie
gdzie indziey, peremptorio termino et Processu summario przeciw inquisitione. gdy potrze-
ba w własnym grodzie albo in casu vicinitatis co in oppone będzie pozywaiącego Stanowcza
prosto odpowiadać będą powinni Każdemu. Ani na otrzymane Infamię ex causis facti
uel approbatas bannitiones ex causis Juris nie będzie Gleyt dawany, ani też gustum
titulo dany, ważny będzie tylko nad prętko po sprawie ad componendum cum parte intra
duodecem septimanas. Co gdyby contemnerent. sequetur armata executio by też Woyskowych
dodawszy chorągwi, czemu król sub onere conscientiæ et nota perury nie będzie przeszkadzał.
ani się gustum titulo interessował. Ex Actoratu zaś Krewnemu Królewskiemu zwyczajnym
Processem in foro fori stanowić będzie się sprawować nullis beneficiis Juris expeditis w
czym onus conscientiæ Sędziom imponitur. Jednak in causis exemptionis, zwykłe przy
Przysiegach Prawnych Krewni królewscy będą ut solitum odprawiać.

Nie pominąć także trzeba zkolwiek Dobr Dziedzicznych Królewskich o quæ Juris
cui Priuato zmimi: Tak nie będzie onych rozumiało iako o Ekonomiach ze osiadły stanowcze
będzie mimi Zawiadował aby go pozwać. (cyeś dobr nomine) Każdemu wolno takim Processem
iako się o Krewnych Królewskich rzekło cum executione, na tychże dobrach de non satisfactione.

Że tedy wszystkie nowey Pacticy conditie napisać y poprzysiądz
między sobą albo statecznie przyiąć inuiolabili lege, w przod potrzeba żeby propositum
elegendi

eligendi Krola Piasta nie będzie podana in gudstronem. Bo familiaci Krolewscy nie dopuszczą by tak twardego pisac na sie prawa, przedtym podobno z ktorego Domu Piast ma bydz, obrany, y wielkiey zarab Polski praktykami swemi pod sitę, zeby zabiezeniá tym rzecżom bylá pokym occasio calua z rabu nie postrzegszy co potrzeba.

Na ostatku przy inszych ratiach to naypewnieysza, Gdy obrego obrzesemy candidata, sine rebus stantibus absolutum Dominium et casum libertatis in praeiudicio mamy. Z Piastem poprawy spodziewac sie wolnosci gdy blasku Nowey powagi nie przymiesie ani sie fadzroniemskiey radzi ludzmi Krewnoscią Interessami, albo nadzieia pozitkow nie obsadzi ale sie o wszystko u niego dowiemy bespieczniey. Obrego lubo Prawem opuszczemy slabe to legamen zeby nie rzeczone iako nie dawno kiedys pod strepitu armorum legem exaudire non potui. Nie statutowie teraz rzadzą ale Statystowie. Raystar albo Czołdak raczey Kapierowe postrzehe może constitucię. owozgoła takiego Pana trzeba qui aut nolere aut non posse. Czego rzeczi w Piascie cbyli w obcym spodziewac sie in medio relinquitur.

Day Panie Boze aby sie ta porada zgadzała z Niebem.
Nie frasuy sobie Mikolaiu głowy
Kto ma bydz Krolem nuż Dekret gotowy.

Prout ludibria rebus in humanis obuersantur, fama spe mehu ambitione multi sepe desiderantur imperio, quam quem futurum Principem fortuna in occulto tenet.

O przypadło na ostatku przytoczyc powszystkim nie zawadzi. Gdy prysko zepsowanym obyczom Polskim ordine Pogato Sagato zabieżono przez Piasta nie będzie, przy obcym candidacie y leniwey albo zadney iako sie rzekło na prawie, albo w krotce onegmonia będzie Polska od Pogan, albo a Vicinis Principibus, ktorzy presentia nostra contemnunt preserwani będziemy in partes zostaiąc in occupantium discretione, non in libertate, Panto Rzeczpolitá zostawiwszy tylko Vacuum nomen do opprobrium orbis et cadauer. Lepiey tedy cum aliquo inconuenienti Byc pod Piastem niż cum totali pro obcym Candidatem, co miedzy nayuiększemi consideratiami klasc sie może.

2. # Dostateczna Proba y Matie. 7

Któremi Xże JKMść Cesarskie nad innych Concurrentow Potior
do Korony Polskiey, miáły być przyiemnych Ziemi Pruskiey Krolem obrany.

Nro.

1 Nay pierwszy to Obligo, co zrzytkiá, czy Ludzi Za donacyonym ilegeyd
Experimentem fundamentu, na Rzeczenie dostatecznego Zalecac Antidotum.
A ieżeli mozna by Necessarium, Zeby Zalecenie, co iuż potym aspre mogło być.
Nierychło iuż Zaberzenia Sanare Culnera, potaiemnie Cimalaberyczonych Oczyszczony
Naszey a Pokuiáá, iuż teraz y prawa nasz edosti iestesmy. Teyto niemniey Za
Zatrá pomiáes, Zeab Cztaneis Panos Sobie iakby Conculcare Zwyciáscy
Bo tedy Zawczasu starać by się potrzeba, Zeby tak iego Zaraz obrac, ktoryby
teraz Oczyszczy nadzieie za swoie a iuż to Senum Reipo powszechny Za Medenty
Principibus, mogł nam consolidare Nawiekszey, Domum Regni bicenn Koronie,
wszym Xże Kom Cesarskie iest potior, bo Cesarskie y Pokoiu maiąc,
Cpudzie mogł Cabitare animum Cnami y Rzymu temu dosyc.

2 Dz Cesarskie Veterum Colonorum Cnáta Oto nam zaleca by, Zeby by Rome
Catholicus Religionis Quę, iuż tu Potrzebne potrzeba, Zeby by Fundamentus
Cpokuiąc Cesarskie do Domu Cesarskiego perseuerantes y constantissime nayáaskę.
A y Cesarskie nasze Polskie pilnie y poniekąd, tako ad Sacra bella do Cesarskiego
ki pierwszy, y Cesarskie Cesarskie pro Religione wszyscy.

3 Dmus Regni Cesarskie antiquis Cesarskie, a zemaxime Cesarskie Cesarskie wspaniałe bydlenia,
Cesarskie to naszemi delicatnie wybremi ymyślami, y Cesarskie Cesarskie ad Religionem

Nato rzgłbie mogą a Królestwie nad Rządami regnando. Ktd: K.M.S. Letemporey
Palatyna Lat: Ziemi woiey. adsolut: Postarsali y Cudentorto polożuią
że y ad Jagiellonicam Domum Succession. ol dawna położuią Dlanie.

8. Nadto ieżeli Król postąpi, ieżeli ngm futurus Regnans potom przy
Niesie, albo Interesom iego po pieru mogły. Ktd: K.M. albo y ktego bo
Lubo Król K.M. Francuski miastaiemu Nalezącestrzyma, bo nasz po rato by
betur, Zeby przelane y repetere ichcie trzeba, Swobody ths conservowane będzie po
Imieniu Krypiego.

9. Item Rzeto Rzeczy, ol dawnych Monarchow Conclumiest Państwie, a iakoby Ojcza Państwa
Patria Obiera, tedy Kuznadz Kroles Natura pacatiorib bydź, y Enawlu talnieys Ludzi
Rzpte Szczęscia Znamienitsze.

10 Prawi po Religiey fundament, by Wolności Przepisy, ktorych pieczemi wszyscy
Zażywamy, te przez Ktd: K.M. Panstwy nie przez innych Conseruari mogą Kiedy
Nullam formidabimy potentiam, y agnoscet Legibus vtriq obsequie modum.

11 Jus pecha Obywatelom Przepisuie K.M. Jdiam postępie bonet, Zawsze consideratey, Rzeczy,
ktorych miejsca niema.

12 Bez Woyny niepodobna aby Ktd Polska wyprzec miała, bynaycy circumvallata omni maxima
Turcarum. Potrzeba Zeby Princeps bydź Militi, ktorych Nabem pręndko y resolutnie potrzebę
drugiemi mogł, y co libere impetu Hostium. Wszyscy Ktd K.M. mają pod swoią Ze
Regimentami swemi przy Cesarzu K.M. dobrym y porem Pokoiu bydź Woyskom, y temu
wtey Mierze niemaiąc Exercitium, Starannym poswaniem bawić się, y Ziomia niedziada.

13 Judicia mim Princeps strzedz ut maxime, bo nasz Justitia miarowicie Distributiua Bankowe po
bnie, y potestas iudicandi causas maxime momenti Da Prorem wyroczonych, ktore iest Bankie
Maternum v. Legi Zeia.

14 Rozumiem Że Niemasz Poliega, ktory by Nieszczęście Sobie Zdrowiu Princepis, albo po Subdit
Rzpte, quod a Subdits dependet.

1. Pan Bóg przeznaczył Xięstwo pokazowała, żeby z gruntem barbarie Xięstwa Wyborzeni mogła, czego dowiedliśmy tandem, że teraz Xięstwo z Nayprzyzwyczaynieyszemi Narodami, certare ratione, humanitate, disciplinis rerum możemy. Które abijcies actibus, y pracy samey, która iest episcopalitas, y humanitas dependes fundamentu, trzeba abyśmy Kościoł Boży, który było conservare y adiugere mogli. W Xięstwie Kom. Lotaryngskie pompollet, iesmie pabet, bo od Krzesinstwa Naukach Xięstwa Kompanii, Corpus agilitate exercitacyam, geniusz bardzo pięknie pokazuie się.

2. Recommendacie obcych Monarchow Państw ogniu pokoyowemu bydź musza. Xięstwo Kom. Lotaryngskie y przyiaźń pokazuie, że żadnego z pomocy nie potrzebuie y sam tylko fortunam chce consignam potrzebuie Xiążęcia Imości.

3. Potrzeby kazdemu rzeczy potrzeba, iezeli Państwa nie ma, tedy ich bydź musi znaiomość rzemiosł, czyli portatilis Persones Censum Nam Capiscani żadne, y ieżeli język nasz capere będzie mogli. Xięstwo Kom. Lotaryngskie Rzymskie Języki Europskie acquirunt, ratione y expedite mowi. Polski też wtak młodym ieszcze piękna Znakomie język bydź mogł.

4. Przemysł żadnego nie ma z Cesarskich obyczaiach niemogny, żeby to z Imperii Kapitolium Cesarskiemu przymiu nazwanie może, Princeps consanguineus wydał. Nimy podobno Szkoły Jesuitow igdyśmy się mieli, niespodziewanie tych niczego z Cesarzem.

5. A ponieważ Niemiecka Rada teraz, iakoby Kapitał nie tylko przeciwnym Panom rozkazuje do niemieckiego potrzeba Pana. Dobrym tego widziemy Xiąt Kom. Niemczyzna, pro generis et Virtutibus Spiritibus Polskie geniuszemaiąc, wprzod tedy im siebie samego y Panie, Xięstwa Cesarskim pewne Panian rad Woiny, czego Cesarz potrzebować będzie, y tylla Milliapors gotowych iuż ma in depositu, a przysłał Xiąt Kom. Stryiaszego mieć może na potrzeby Cesarzowe Xiąt Kom.

16 W Drugi że Cyprā wielkie wesztą, tedy submittuie się K. M. po śmierci stryia swego, który iuż iest stabe, zabiorą dwoie Insztą Legion swoią to iest trzy miliony. Którzy Polacy dowiedziena Czeskiego iuż wdzięczą, a ieszcze y Stwo całe oddaią Cyprey, wiedzą mieczowney procencyey do Niego, będą gotowi bydź K. M.

17. Item Polacy Polskiey to obiecuią o Miesiąc swoim Mocarstwie przy Stolicy Apostolskiey Legium zbudowane, tedy by się Miasto Stolica Cesarskie mogło. Co iż Nazyus obiecuie wszystko K. M. nie wprzod do Posesyey Państwa przyiezdze, aż nastąpi się dostatecznie, rozumieiąc Nacie Stanu Polskie mogło.

18. Orarie Duia M. za Stan Duchowny Monarchom wiele bydź musi, bo Domus Dei a omnium, y Patrona Sanctissime Matka Ieszu Chrystusowi.

19. Accelis że y Domu swego stanu, nie gdzie aniesz odtey przyszły, nie bydzie mogło, ale całe po Stanie, bydzie iż Duia recognoscere.

Day Boże P. Succedat optimo Principi,
A Ojczyzna dostatecznego. Amen.

3. Probatio sufficiens et Rationes firmissimæ Quibꝰ Sermꝰ Princeps Lotharingiæ Carolꝰ Hyacinthus potior esse deberet cæteris, qui concurrunt, vti Regem eligantur â liberis vocibꝰ Polonorum.

1 Primum et maximum omnium Politicorum, sed et Rationis vestigia sectandum fundamentum esse debet vt malis suis si illa anguntꝰ reperiant obstantia medicamenta vbi possibile est mò et necessarium vt tempestivè præmedentꝰ ne quid tale sit imposterum quod eos premere posset, serò iam tabescentia sanantur vulnera, post Trimestrium Regiæ Polonæ casus, iam assiduo malo ungꝰ quisq; edoctꝰ esse potest quod non nimiâ nil pernicies semper novos quærere Reges, quare tempestivè cura adhibenda esset vt talis eligatꝰ, qui patriam Jam suo, suamet propria recognoscere posset, et juxta sensum Regiæ accepta in Matrimonium consorte posset consolidare domum Regnatricem ad seculum aliquot qua in re Sermꝰ Lotharingiæ Princeps cæteris potior est nam viginti quatuor annorum existens, habituare animum cum Polonis, et Proles felix esse poterit

2 Et quia sanctissima veterum Polonorum sancita præcustodiverunt vt sit Princeps Religionis Catholicæ Romanæ, advertendum est vt sit et fundamentalis quod â multis centenis annis in domo Lotharingica constantissimè reperitꝰ, sed et Polonis Jocomate poëmata testantꝰ quas et ad sacra bella in Europa semper primi esse volebant.

3 Domus Regij et antiqui sanguinis hæc vel maximè Respub: in consideratione esse debet, nam nil tam delicatè liberis mentibꝰ, sicut hæc natura quæ plana ad Regimen nata pares esse nequeunt, Rectores gubernando Principes Sermæ Lotharingiæ â puellis circiter annis in statibꝰ semper absolutis mansserunt et evidenter demonstrant quod et Jagellonicam domum justissimas habeant relationes.

4 Interest Reipæ, vt scisortetꝰ utrum futurꝰ Regnans pacem parturiet an ejus jura et privatas dissensiones fueri debebitꝰ Sermꝰ Galliarum Rex urbes ejus possideat, privato nihilominꝰ habetꝰ, quod jam sint venditæ et repetendi occasio non quæretꝰ.

5. Concessum est ab antiquis Monarchis Regno Polonæ, ut eligendi Regem absolutam habeant potestatem, æquum itaq; esset ut strenuæ naturæ pacatioris eligatq; et ex tali progenie qua ego sincerissate Polonis præire posse quod ung quisq; in Sermo Principe Carolo Elga tho observare poterit, qui aulæ Viennensis aliquam habuit praxi

6 Post Religionis Orthodoxæ Sacramentum libertates patriæ sunt qu tenacissimè defenduntur, hæc per Sermum Principem quàm maxe con servari poterunt, cum nulla oberit potentia et absecet legibus nostris in sua juventute

7 Suspecta vicinorum Principum potentia semper Særeni confeder tione Regiæ: quæ sic nullum optinet locum.

8 Vix posse est Polonia omni maxima circumvallata barbarie finibus bellorum strepitu esse posset. necessarium itaq; est ut Princeps sit tu lis qui velociter conscendere equum et hostiles impetus cohibere possit. Hoc in passu Serms Princeps extollitur quàm maxime in viris militaris artis peritus, nam cum multum suorum copijs cum Sermo Imperatore Turcarum repressit rabiem resolutè, sed et numero tali carens exercitio vix aliquando ex equo descendit.

9 Judicium in Principe notandum vel maximè iam enim Polonia justitiæ distributiva plus ceteris Regnis, id requirit sed et potestas judicandi causas maximi momenti, sive est valde maturum in hoc Principe.

10 Non credo ut sit talis in Regno hoc qui non exoptaret ut Princeps ipse

11. et non subordinatum regni statum quod à judicio dependet Principis, Per longam annorum seriem operam navabit Respa, ut Ignatio res barbaries radicitus tollere esse potuisset, et tandem hoc verum est ut moderni temporibus cum civilissimis nationibus humanitate ratione determine rerum Polonicertare possunt. Sed quia ab istis actibus et Religione quæ et ipsa claritas et humanitas dependet, fundamentum non con veniens est ut talis Princeps eligatq; qui et conservare et augere possit sed quia in re quoq; Serms Princeps præpotet, clarè patet nam ab in fantia in studijs, sensuum, compositione corporis, agilitate, exercitatq; animi

venustum geris.

12 Recommendationes exterorum Monarcharum suspicionem parere debent, sed et in hoc Serm^{us} Princeps felicissim^{us} est, nam à nullo promotionis modum expectat sed ipsimet fortunam sibi condignam querit.

13 In hoc etiam cujuscunq recollectio necessaria est ut advertat utrum futurus regnans colloquii cum finculis poterit, an per tertias personas sensum omnium explicari volet, ac retrum idcoma hoc capere poterit. Serm^{us} Lotharingiæ Princeps omnes Europæas linguas accurrat ipsime discit Polonicam verò in hac ætate facillimè discet.

14 Et si quod plurimi numerum principem exigant hoc sub sensum magnorum virorum cadit, sed quia egestas Erarij Publici hoc exigit, libenter Serm^{us} Princeps audiet, quarum summa morgeant jam aliquod milliones in depositio habet et plures à Serm^o Principe patruo habere poterit ut sublevet Patriam.

15 Debita quia contraxit Resp: non modica, pollicetur Serm^{us} Princeps post obitum patrui qui, cum et ætate et laboribus decrepito reditus Principatuum suorum, qui ad tres milliones perveniunt in exsolutione, consulo, et etiamsi vellet iam Resp: hos principatus obtinere, non deneg, habit Serm^{us} Princeps.

Collegium pro centum Nobilibus Polonis Illustri ponti erigere promittit ut juventus in exercitio studiorum sit, quod totum ante posse suorum Regem hujus si voluerit. Respo, efficietur.

Electio Serm^i Principis in Regem erit omnibus Monarchis gratissima, nam hæc domus amica omnium, et cum omnibus sanctissimè servat. fœdera.

Accedit quod et domus sua ultima sit, unde sequitur, quod nihil ipsum divelle ab amore suæ patriæ poterit, sed omnino pro sua Patria hanc habebit.

Quod faxit Deus ut succedat Optimo Principi et patriæ hac felicissimis potiretur seculis

Copia

11

4.

Rationes contra principem Lotharingiæ.

1. Quia nulla possidet bona immobilia nec nella illi a morte patris speranda cui pretensionem suam, vt gratiam naturalis filij Comitis defendant, pro summa non exigua vendidit ipse autem patruus suus Lotharingiæ Ducatus admisso exilij pacta captivitate ex contractu Regni Gallicæ Debitor est proinde nulla commoda ea nepotis illi patruelis electione redundabunt vt sup.

2. Milliones .4. promittit, vnderam autem illos habeat, sufficiet illi multa promisisse non quid præstiturus sit.

3. propter obsequia quibus Domus austriaca gratiam ambit simul et promotionem et quod magis propter beneficia quibus ab illa satis liberaliter fruitur, dum legionis equitis præfectum agit, Polonia debet esse suspecta ne fortasis ad exemplum maiorum suorum patriæ gratitudine accepta beneficia compensare malet.

4. Quia iam vitrem Regni matrimonium cum imperatrice natu aut quarumcunq; ex filiabus eius voluerit meditari, dicitur autem odiosum esse polonis Domus austriacæ nomen annales nostri passim loquuntur, hinc metus omnium, ne Landem cum Bohemis et Hungaris Logamur sub ire fortunam Ex orta nobis libera Electione dominantibus vinisa nil nihil di endum sit de comitijs.

5. Non Dubitandum, si Electus ac purpura nostra ornatus / patruo suo si quidem vi Cerea non sequitur ad auxilia ad vers Heidelbergensem Electorem palatinum sibi sub mittenda fal citaretur qd sani de regara non posset id cum periculo pacis fu facturum

6. Natgest vi Dispositiva imperio vbi nulla comitiorum authoritas nec libera civium suffragia tolleruntur libertas Caulat ser thy dominatur

7. Galli & Itali interea apprime delectantur quibus Eadem vel plus peiores aures apud nos daturas eisdem nobis nigum impos ry ex quo vix demū liberati sumus

8. Quaerendum itaq; an ex dignitate Regni: foret talem nobis Eligere regem qui stipendiarius Domus Austriacæ et pene fere nihil em dicato etiamsi gravaretur, nomine servitium illud coleret, con veret Lotharingo esse sui iuris - & fortasis favor eligentium ex vel

9. Dum ser Jesuitas promotores maximi vrget periculum ne re stati dependeat ab nutu eorum pacem vi confoederationis disp tibus concessam vi Dubium aliquando nocet, Quales enim Jesuit nostri sunt ostendit lex in Hispania Exemplum ob quod dubio exitu pacem vi iurrent

10. Accedunt Itali quorum consilijs ad valendum lapidem Electio ortitur - Isti nobis abmunctam omni anno Argento pole odiosi hospites sunt maiori licentia grassaturi vi faultu nostro subtali principe a prudentia & latem nondum fu

subactum iudicium et aures ad blandicias adulatorum quorum vis magis patebunt

V. Dubitatur etiam vehementer an quieta polonia consulimus si talem nobis eligamus principem cuius electio regi christianissimo ingrata erit ab metum ac pristina in sacratu suum vindicet iura aut administrationem possessionem turbet a qua extra sorte regis constituto nullum erit periculum

VI Nec Neoburgicis annis tanta nunc constat potentia tam exterorum principum quam etiam nostra domestica patientur eius electionem ferre patenti, quin potius omnia dabit operam ne illa in predam abeat purpura nostra quam sibi imprimis deberi credet, exin metuendus tuendo

Copia

5.

Ad Ser^ma Reg: Poloniæ filium Polonorū filia parenesis.

Anaia es, veneranda parens, ex qua nam gente princeps tibi te, gendus, omnis vis adire videri, postquam lex tot lacrimis tibi quæsi tas, intrata, qui ipsi sufficiatur, presto es. Nemo. mos tuus et status videtur aliens esse a tuæ Serie ab ea Electus, quem vi tus indigenis, quorū plusculi sedema merentur, cernis esse periculosissimū. ante hac ad Cosmos Etum ad Hungaros ad Lithuanos ad Transilvanos, ad Sveos, ad Gallos etiam. ad hos vis reverteris, quum indoles, verū, atua libertate et corpulentiora toto cœlo sit diversissima. nudum alita sit quam de dignabundos te observerit Henrici alim tuus quam nuper nadosti vitiis, seisuris animorū naturibus, factionibus, et discordijs plusquam civilibus [illegible] illata patria sua vna mulière amplinerit et ad genuis pessimā monetā malis ad nauſiam usq; applerit quid futurū es? ubi lex, vir, et mariti fuerit, idemq; gallos et Sveni Galli si, non Sequi galli Catharingi. eadem mentis habitu pari morū vi dignabilitate simili Regimini simitis, lingua consanguinitate, affinitate nulla mad, animorū vi clinatione omni denig dependentia, supra quam dici potest, Galli: horū indoles ac propensitates profum indnerunt, mutus spectant, imperata trenuus, a quibus subsum exuti armis, exspoliati facultatibus nudati fortalitijs, seruitutis vi solidum preparati et vi exi sunt. cum igitur quanquam personatus et exterus spectatum principem cuius a nita professio exterus dem spem es, vi alterius mana, sitione, et potestate es.

qui semper habitury videtur, quem herum, quem Dnū, quem iratum,
ceatur. quem seporē et domitorem experiatur; qui, siquidem hab
coercationis hōs et impatientior, si patrium suam vindicare vi cō
tatem velit Ar. et Augusta non necessarijs si monetatis
cum ami vestro Rege vi voluet, aut si madeshuesel, redit
tuos illum transmittat cum re, regnum, subsidio vel dyn
gratis vel tuto? sicene despias? sapientissima tua ma
cum socerissimaq; tuq; obtentorē sagorū nominū, d
pultrix? Regis mundina insidiam, gratiosa, nata hui
fortissima strissimaq; odia bella intercisa et pene ni
licabilia quantopere exhauserint? etatium, quam fle
T. O. Resp:! tuis Regq; fato attrinerint cerentia tua
rū festiva abunde demonstrat. Cautumdem ad verita
et arumne timendū est vi principe cuius animus apud no
principatus apud alterū a malorū. qui dolem tibi offer
qui subitum bellum certe nudet ipsi bene cum christia
simo Rege conveni, si cum austriaco communis nunc
si modo placere pergat, infinita galonid exopibus illo
et viribus suis despicio aggeri potent per tam numerosa
qualis vi Gallia catharinorū est, familiam, quam Ro a
mitero hactenus pudentiae non fabi sapere stirps Regū tuorū fo
rat, cogita hac et recogita nidelis periculo et nel manib
palpabilis cuminare ex quid expectare habeas si apud tub
pacificis hominē gentē immodicū heriti imperio adhuc
mentia feruidum verō et Regiminis vi capacē libertatis in
vi scientem, recentem abaula, qui vicinis diby plus rerū vig
nelua mediocrem vi militia gradū, haud subnecty, multo pro
rio origine subd. notiatury, Regnū a tumultibus vix respi
quiety vi digū praeteroiby consilijs magis, magisq; absit care

Jorsant Silacuratus est, faxit omnipotens nec quando vos
vates agnoscatis, quando turbatis et trepidis Rebus, animis natum
motuum incendio ardentibus, iuvenis Roboami a sero
penitet, ò patria o Reppd. nolumus illorum verba favore
nostro, qui ita ratiocinantur, si in famem si patria pudito
rem legis nostratis indicant, qui familia alicuius in illu
tiora mentionem factus est, non est suspectus, non ne
vicinus labebant criminis, qui familiam illius, clientis
alicuius, et si fas credere generis, talio conatur ad avaritiam
sorte nihil in illis principes, Germanis et Ghamuinis
germanis contorqueris, quam Lotharingiae oppositis absti
nare malevolentia et nascendi cupiditas annituntur
quem sapte virtus et in effecta merita et sanguis Gogelli
ni et ejus gratia oriundi, et prudentissimus optimus
pontifex. caesar, Rex Christianissimus, angliae et
Friedia Rex, Catholici imperii Electores principes
Sext. Brandeburgici. et Dei gratia Moscus vicini,
pene adsunt, si ita tibi publicanis Regina perinde vi
detur tibi commendandum et arbitrandum peraudite
abunde magis sit q. Sanuite. an non a Lotharingo
quippe quem ex dominatibus orientis descendere Agem
Hierosolimita nostra stirpem Bullionii propaginem
esse iactitent, qualis, etsi, prout videntur vera
sint. tibi tamen sanctissima patria nocentissima
forent cui unica sum pax expedit cum Turca et vi
cina vicinitate, nihil libentius inimicitias bella

tarienti

Apugnacem principem cuius modi Catharinam este perhibetur hac g
ng Carolus V. Gallo Henrico quarto nos Polony Stephano P
unt, ubiq; expressa subdimouta proceru & nobilitati au
nita bellicosi principis virilibus vi manu habent Forthudrix
tentum Lod nanos, sed sibi autorato et fidey legionibus ab
ctis manijs pro ponunt. Recte Rector et Cardinalis Magunt
albertu Brandeburgius, Francisco primo primum Fran
Regem imperij Germanici Candidatu, nil eo nomine defu
quo electoribus sui quo ipso, tum laudabatur: virtutem enim
cam monarchid aptiorem Germanis vero aiebat, esse im
nis retinenda Christianitia. Io solo forsitan erratum Fr
ri Carolo V. idem non Dissimulat. Cave igitur pia mater,
Polonia, ne bellatoribus cuiusmodi hic aliquando materia
tionis, itaq; magis, si Leve ex austriaca sine Bauaria sine ali
filii filiane prouectus, nihil aliud prater Cesa Rona et Cat
Deo, habitura, cum quibus adio tibi aueris futurus est, prudenter
Ac nil contra commoreamur quidquam Hel Cesar non petit
arbo Cesare Leopoldo pignorum hereditatum amplitudi
ri vicinia idem accrescant. motum bellare cupidum, et ey
recium sed pariter vegetiatu et nouandis Rebus intentu, fe
horruisti, sancta patricia. Spretu seruitutis suorum nulla dac
ore patiendi, Turcam vtiq; alterum ui pene prope nim
Europam ventus, superior barbaria truculentia, ab
tione animi Tyrannide, sibi Zelo immani ac ad
dissidentes coloresit et contremiscit Radicy Livonia ad me no
crudelitate nosti nihil simile prope modum a cuius Dith
Muchameden basilius Sicil. Christianos sacracenu, nouitate
mortium arte Tormentorum rimis omnib. his moribus quid
Defer

Christiano ne? Graecorū Schismate nullū pernitiosius, nullū
enelli deficilis. Schismate mopso a Graecis nonapetulantia pa
facto nihil in execrabilius nihil in tollerabilius q. Sane
o ratione, sed stupore sed ignorantia, sed insania habentium
radicatur. Reliqua non haereticos non schismaticos sed ne
christianos quidem censent, baptizatos negant, qui termes
si non sint, nunquam bona fide catholici christiani
erunt, qui iturii olim in Terram Sanctam, cibos, sanctu,
aera in secreto qui palestina Sacramenis, quam latinis
malnere qui hospitatorum hujus ideo proclivi insidiabantur
quia in unitate catholica apostolica seu Romana sedi es
haerent, huic Salida profecto opinionis pertinacitas, qua
gentis pertinacitate conduplicatur, an salutem tuam salutis
an libertatem, an gloriam, consuedere ausi? Hasne
in media ripera Regni adortus? potentia maiore
conspectiore et propiore adflorem militibus Europae
contracta, contra ac? Sehinc vicinos sibi ad unionem
de accessione communes et animabis, authoritate
factionis vide ferreā vinculis, opulentia, gratia, nostris
praeterhibus armabis? spacie cunis mostrum ad appetit
sonū et sanitatem? sanctitatem superstitabis ad catholi
ad Religionis interpretationem accelerandam? spiritus
ego arcebantur, quibus, qui gentis praeter Fijranidem
Regimen notum nullum est, qui paulo ante Vladislau
nostrum, ad quantum haeresi! concessu gentis Cleutum
eam in imperio mopso regendo animum, solo Religio

Solo galanim nominis fastidio, per sum Reley, turpiter et perfide Regem
cunt, Hinc Coronam tuam nullo vinculo tibi debitam auferent hinc con
ipsi Seferes qui paulo ante Coronam suo tuo principi delicto polon
cam nationem nostram non sine grani et pudendi periculo defi
derunt, felix Leely quod beneficium mereatur! miseram nostram pa
riam utique cum amplo et Canto premio virtutem et dedecoros
si offendit! Absit filicet, si displacet religioni mutationem co
spondent vino offerunt Cuius vero? an Gentis minime Gentium
omnū hominū ecclesiā dare simulabunt praclaro nah
pro tot periculis praesentissimis vinculo, quid aliud hac es
quam minutum Carnem danare quae praidente tempore natūra
sud retinere vigens evadat malefica postea queri cum effect
Carem quam ipsa coacinerit? quid aliud quam dona dare arg
sedes Regi ut in sinu faciat? O te animi cecitatem qui cum
purpura maneatur! o firmam fidem quae ex sceptri apice pende
quae hac unū possit miraculum Coronari utpote maxim
polonia Regem sani intelligentes considerate ut Coni vi
dei aut miraculum credent aut monstrum saltem ab aura mi
tud prudentia Cetera polonia credent hinge alienis
caterum motū sed Smolenscum, quasi vero totidem
Mijciades quod arma vix brica capit, unus, vi te Venerab
mater conferet credamus factum Deum alij donabit qu
filium et ipsi Semde à Resp. et motum posse Nationem
filam audent et nil fecere contra Tyrannū Sentiq; vi
fabula ysl Ciconiam Regem Successisse, Cupum in medio vi
fuere nec vi ordinem Cogi temere posse cui tot Cuicinia
Superfunt milia armatorū qui per se pau tibi quanquam co

cor

Avnila sit Scipio nos fugat et Hannibal primo iam ac in Lepanthum
inclinatos miserante numine lanietit et perimet hoc corpore
ab omnibus vident, bellaturo vide eidem christianum orbem
pro solo, quotum de virgo ratione nostra quin quantillum
nos tunc est manebit? subest bellorum labie ac vix
tempore ac quid futuri de in hunc? Resp: vbinam unquam
vidisti? enim vero nec vicini nostri immoti ac velut
federati stupebunt manumne vi gremio recondent nec
ipsi sentient. quantum Ire pubis petatur. Supliciare tuq
eam. propugnaculum christianitatis copia barbaris
corpus gerebine molem opprimendo vniuersa europa Iustin
buram. ipse Turca nascentem patentem deformidans, quietem
gentium sollicitabit, aia cornelia, aia, per hunc Danubium
transitum perdet. ibunt omnes Aquam vi Hos po
seu La Eaty Alpes Italy labenti et barbare, et mortale
cultus vicina gentes vniuersa effundentur. Hos-italy
portam ipse frondem, apud nos erit arena vi sinu tuo
interiore O patria Resp: stadium et campus erit,
vi quo inspectis animis armisq vi vicem Turca nobis
Graca Latinis, Christiani barbaris, concurrent et mise
se collidentur. planicies nobis abunde sed et
celebrantur a multo Retro tempore vaticinia, quae
hac via Scita ad germaniam intercontinent, per aia
Vbi Sava per Lagrinem populi Te tui per Signi
Talem tuam Roganus, Resp quo vales Regio imo

heroico spiritu quem tot seculis experiendo totus mundus perspi
Spiritus sancte operam nobis Paulo tu nec polum non et libert
tatis amantes confitemur heu? calamitatem Attilam et Attil
A nostram, et suam, et totius Europæ imposterum deplore
de germanis postea Hunis Gallorum et Catharingi pene
dispersione ut ante gressum non dicemus multo minus non
dicemus de Neoburgico duce cuius dotes præclaræ prodi
ad Regnum hac capescendum maxime idoneas, tam labis et pru
dentia maturitate et corporis decentia abunde pro
publico faciunt, habilitate ac promptitudine, tum ab
animo ejus ad rerum nostrarum vigorem temperandum
deprimendum aptissimo qua forsan suppetunt, virginem
ad ministerium ejus explicare, quando tempus erit. Deum vitæ
orabimus ut tibi charissima patriæ lucem commodat et
principalem spiritum indulgat, quo eam nobis Regem Elig
qui præsentanea vulnera adhuc madentia non lenita
et imperitia non ferocia, Restituet qui Vestiet
quietæ lenitat Amittiget qui vicinos laudet exparet
sed tranquillet et componat qui spatium respirandi Ale
mentum Regno concedat, cujus non juvenilis impetus, non ar
denda Tyrannis, pœnitentiæ confessionem tibi Equinoc
sed maturis tuis consiliis orbis christiano Gratuletur
si fortunata ejus patria cordi nostro proxima
si.

6. Ad speculum electionis Coesarei

Qui est catholicus princeps, neq; suspectus hæresi qui est ex patricia catholica.

Qui non est caput coronatum nec regnaturus per vicem Regis.

Qui non est propria vi et potentia liberalis formidabilis

Qui non tam velis regnū sibi quam se regno proprium q̄ ad bellum cum commodet aptus.

Qui nec rex neq; inveni nec prole multa onerosi futurus regno

qui liberalis, sed non effusus institiæ amans

Qui ingenio sagaci, et compositæ subtilitatum fugitans.

Qui non potestatibus sine rebus suis vicinis amicitiam lucratur quam inimicitijs ac simultatibus suis unde vires regni attenuari distrahi vel labefactare queant

qui nec privatis nec alienis interessis laborat neq; ullo vel æmulatu vel manipatu

Qui regnum ac morū æquali capaci nec crudelis nec tædiosus

Qui potens ad defendendas regni sui milite et non exteris aliisq; auxiliis

Has ijs imagines ponit emporium Kaspery Laterii natos velut totidem propositiones è quibus seu ex speculo idoneus ad capessendū Poloniæ Diadema.

Candidatus dignosci queat. ad movendam igitur illis oculos proponit.

At qui Ser.mus Palatinus princeps ac Dux Neoburgicus est utriusq; catholicus ab omni hæresi alienissimus.

Ex catholicis parentibus palatinis et bavaris oriundus, Non est

Caput Coronatum Sedet imperatorijs Insignijs patrijs & matrijs Dei
cendens neys ostrens alienis Sed suimet oculis, Regem & Electo
rum patrem veneratus. Neys tamen ideo vel propria ne
Illorum vel vicinorum vel aliorum potentia cuiquam formido
& libertatis & sui & subditorum amans, quas sapiens industrie
non aliena procuratione regit victor sui.

Adeoq majis Regno sui Copiam & usum quam Regni optans
sibi Communione mutui amoris & fide atq candore grave
Belli Gerendi aptissimus, & qua horum necessita pacis servan
appetitus qua Regno par & opus, neys hinc seruili tamen
iudicio & prudente animo & corpore, ac ingenio supra succes
ualidus ac civilis ac bellicos labores promis & potentissimus &
aquitatione renatus neys ac omni militari opere Exer
citatissimus cum integra valitudine & in offensa fugali, fabrili, &
perato & sedato habitu sobole diuinitus masula & bene nozata &
taq aburdant, Sed neys ei sibi gratijs nec alijs dani quippe qui
habeat, unde habeatur caute & ingesta conditione & energy sui mutu
prosutura regno, & nulli Regno ei nocitura nunquam man
sura in suis patrimonialibus atq tractanda, pro ut sa Ma
& Regia Reips: pol: videbitur cui liberum erit circa hac
Italia modum statuere & certas denijs fines nec nisi ea-hin
opus exprobatione.

Liberalis an sit, nec ne, arbitrentur qui sua profusam con
tulem neglexe Expertus sum, & Experientiam Experturi qui
dam, sua munificentiam & magna animitatem pari valun
tate & alitudine & non augent, saltem studeant assequi

prudens quod sit iustius et æquius ac honestius atq; decori Generosiq; principatus atq; summe amanda pietatis esse tot ac nouis quibus prosperat amplæ fortunæ sue hereditariæ præsentissima experientia placide et tranquille ac potentissime vtique qua ingenio est simplicitati antiquæ et fidei sinceritati cultor perspectus, hostis fame versutiæ ac astutiæ seu pseudo politicæ nostrisq; inimicissimus cum arbitrij sui potestatibus pari ipsiusq; et auctoritate populorum ipsi bene conuenit, neminem peregre inuisurus est ne mini quisque sit illi uno amicissimus qui ante hac ab ipso auersissimus, hec via animi celsitate cum ipsi in solidum et nil superæ fidem portarum sanctissimus uniuersi orbis sumatibus per gratum et charum sibi polonia coalitionis futurus quo iustius arbitrij et singulis est acceptior et commendatior

Quali an quisquam alius sit et an non per Neoburgeum Ducem auriæ regni extra sexennem dilaceratione sint magis quæ pene alium eius commodæ sint futuræ indicatio per nubitur intelligentibus arbitrij et consideratis

Neminij stat omnibus nullius imperij regnive dicis publicæ ratio nibus vllo modo contrarium et ipsi res sua constant obnoxie ne minisq; quidem appetitionibus vnius inuitis quæsitis, impressionibus suspicionibus præsumptionibus tutis publicis legibus pactionibus sanctionibus et pecuniarijs eorum probe munitis conventionibus amicitijs guarantijs stipulationibus efficacissimis, tum munimine proprium virium et regni ipse prosit suarumq; possessionis defensione et corroboramento nullatenus indigeat, aliorum principum potentiarumq; causis et practicis nibus laud et

implicitus ijsdemq; negs capistur negs seducitur, quin nec sibimet deus se finit, quum nullos nel habeat nel sustineat sibi quippe sponte & perinde liber atq; potulent esse qui [illegible] liberimi. pati videntur.

Legibus & moribus patrijs quem ad modum moriger, pia etiam regni urbe sibi gloriam & amplitudine dignitatis simul ne esse tate virtute exercendi attingere videbit, facta & placita noscere & exequi bona fide condiscet, onera imperii & augere valebit plusquam. postri aliquisquam alius de gente & dignitate aetate nec dum equa natura, neq; facile neq; pari ortu rerum libarit. Omni crudelitate moribus & fastibus ledijs molestia desidijs item omni & tristi sanitie curijssime abhas principe distant, ni quo dulcissima mo rum venustas condecentia facilitas castimonia morum & studiorum lucidissime emitescunt Regendi oneribus lauanda & dijudi gendi nominibus nemo principe Neoburgio magis accom modus utpote qui & suo net animo extenui sui quod optulerit sint impendio partem illorum & amicorum quos in eius electionem opposuerunt conventionibus ac cordonatoribus hystrione atq; tollere alunde poterit ea simul cautione oeconomica ni Eurda vrde inclinationi & penu dis erarij publici obsim ire queat tum necessitatibus publicis ingruentibus suo sumptu ad quinq; millia bonorum pedestrium & Ducatibus sui Regis: minitabit, & alia omnia ad christianissimi catholici & huius amplissimi Regni tranquil tem ni columitatem amplificationem tuitionem & gloriam promouendam ac constabiliendam ostendet & suppeditabit huiusmodi forsan vix alijs demonstrare & executioni de mandare

mandare sufficiet.

Vbi enim speculis aber linigado hoc speculo utr, & vim rerum pu-
tus quam copiosarū, qualibz & aliox decludi patitur, Imagine
& honestimenta sequi volet facile cernet ex constituty a te prom-
sis Sacra Neoburgica tantum abest excludi vt & rore vnicy flore
tissima lex ad commendari promereatur igni certe saltuy & ol
alle Jugesty e mendicia contra Euidentiam facti calumniatio
num quas electioni huius laudatissimi principis maligne op-
ponit lepidy & speculatores illy igitur quos Dux stupor
& nouendiforor pellucat paucula scriptura & illustramenty
declarabimy.

Primo dux Neob: quem patente speculatore polonid sit affini
tate proxima non sua iste inductione suspectati animi
sed honestis praestantium virorum subiectionibz & horlamen
tis impulsus denig vt eo constitit vt vir exp candidatorum
singulari & sincerissima erga nobilissimam gentem polonam vo
luntate & cordis affectione partim spe & fiducia non sui non
meriti sui non virtutum suarum sed diuini auxilij exci
tatq fore fidelicet vt opera & personae sua consecratio
ne sub fortissimi huius Regni Regyq Culminis auctho
tate christiano dei vnicy & vt dulcissimi polonico
vtilis sit, adeoq sit, quantumuis sese & tanto plenius
praelaram populi humanissimi totiesq talem sibi be
nevolentiam mereri posse inde accedit, vt, vidicia sum
morum vt polonia loium & morum studiosissimam gentem pra
sertim polonicā & eiusq, pro huius salute libertate &.

A tranquillitate initij Ito cumprimis tempore quo per Re
gnd prouisj factiones maxima libertatis pericula
impendebant requisitis partis quorum authographa si op
portuerit poßunt, commendationem sui Reip: celebrandam
amicissimis Eiusdem principibus cordisore, caueretur, tum
ea qua obstando ipse Electori populo posset quo minus
ipsi hac commendatio adhiberetur, amouit, omnia deni
sent si semicienti splendidi qui Reipd: comodare
possunt quae praesenti tempori Statui imperij polon
ici conuenient, cui ei placiturū, huic placidam et ire
nem agendi modum magis profuturū quo minus impid
pediant hanc legis creationē vicini aliue populorū
Rectores qui qui sint si qualquot pre auctoritate valeant.
Ac totidem secundis ad murmuratio rei adrnum cum
an tantundem securitatis sperare liceat, si qui alius
eligatur, nec eum nec actione potente lege hyper
ista patrimonij substantia alterone possidere coli
ea nec Regimini polonico non obstetur parum intelligi
libertatis Etrusco seu simili heriti mori minutibus
nec a validiore forsan vicinitate felicitatem suam rati
eos nomine indidem perpetuo pendulo commodij, nec
unius nec Reipublicae conseruationem regni ex
uberante, suum spiritu bellatore munio corroboratis
Hac uniuersum speculator si iudicio et commendandi
facultate praedicto et solito curatus arbitretur se
quod si periculo ex Dani Neob: Electione singisti, nec

Semere videl Stian qui avarus videl.

De vi quod de nro exprobrant numerum filiorum Dei Neo: vt sane et validæ Divinæ benedictioni dedignahoesl, po" tius vtpiã futurã populi quam vt hoc materiã debeat opprobrij nego propterea altera providentia Destinato Sapientissimo rum hominu victrix et oij libertati lis. tor finibus hic excidet, quanquam vel nomus ipse medij vt grantes Dissilicat tanta est prudentia et circum spectione Regnã: polonid vt circa liberorum causam tott nobili" tati patriã vi ãr et singulas leges cauta ac providenter sit adhigilatura ne qua inde damna Ereniant tanta vinsim Neo: Dux aquitate et animi moderatione et vt penitus nihil aliud filii suisnij velit, nisi q̃ Senatui Nobilitati et vniuerso corpori polonid, et placuerit et arriserit, nego filijs his dignitatis, certis, munia aut quicquam aliud, quomodo vel conferret vel conferri curet, bet Intne qui prasto fit consensio et suffragatio Regni: hinc liquebit an nerum fit q̃ pertenditur a tot filio" cum multitudine vel Regni: nopam vel bene nerentib⁹ detrimendum portendi Sed tamen Neo: filios è suis terris habere inde vinant cum aliorum nasituri spatia nox par futura suppetat, an nox vel hi temperatis Jatus fit Regiam stirpem filia Regni: videbitur ea talibus vendi quam vi certa comminisci

Porro quod abstenti fauritur vihil Ser^mo Carolo Cotha

cuigo

oquam ex tumultatibz aut implicamenti cum quoquam q
potentia authoritate et gratia valeat nemo lucidius
et certius explanare poterit quam Rex x.my tum
ipse a uterulo Ejus Dux Caroly filij sui amantissimy si a
te tempus loqui valent.

Quinto Dux Pleo: perinde Catholico est atqz princ
Caroly memoriam tamen quid pax imperij Germanici
et constitutio Regni polonici ferant ni fallor Ipsident
quorum conversionem optat non persecutionem de Le
principis Caroli Domo forsitan aquo plus aspera in
natorq religionis perhibebit testimonium historia Gal
ca superiorij seculi

Quinto atqz expeditus est ni anni equestri ac militari e
ercitio veratione per vigilio cursu, et ni quonij lero
opere atqz ser.my princeps Catharingiæ lo corpoij fil
eoqz pectoris ad laborem et ad talia munia nihil
ex cogitari accomodatqz possit, intelligentia mente ac
mine et maturitate judicij latq dicitur ne Regionis
vsu subacta ad Consilium capiendum et ad prendam sen
tiam promptitudine ut pote dominantium vel co
regnantium administrorum sustentaculo, quo quam nulli
teroqz opus habeat quamquam pater fit comitate ani
ni credibili indulgentia facilitate et aqua nionitati
uniniqz credibili gratitudine et ingenuitate, ergo
cons consiliarios Senatorum Regni pijs ac salutaribz
monitq ac suggestionibz sensa sua per libenter apta

tury Coquanturilli cunctis et Coquantur ecnero, quibus
bonos obtigit Duris Neob: coram videndi audiendiq;
ea prumpta humanitate quanta civilitate urbanitate
elegantia quamne ni affectata gravitate et profluenta
cinpidaq; faundia solido rerum intellectu et experimen-
to animata cum animos ni sui amorem et venera-
tionem pellicial artium liberalium cingoram, tabrid
Italica Hispanica, Gallica scribendi, et impeditissima
explicatu habentia gravissimaq; negotia, cum dignitate,
et fructu extempore et parate explicandi peritia tum
laborum continente tollerantia, plane meretur Td
a liberrimis nobilissima Reip: voluntatibus atq; suffragijs,
tot magnorum hominum commendationes votivaque,
tunt et clarissima ipsius virtutis retro expectant.

Tum nihilo ni efficacior a Duce Neo: ut supra diximus
Reip: tenatio, emolutior, certior et stabilior, contingat
onerum sub quorum pondere vix fatiscat, Millionum
tot Lesquipedalis inflatio aliorsus ni plitur nutu, marsu
pio q; principis grandevi proles et quidem cordatam
excellentemq; multa gloria nataq; charam habentis
atq; speruntis nobili et virili vigq; deo Ducatum sui
sibi filioq; adminicire, studentis ut inde forte nihil ad
Jesum Carolum Neapolim vel parum per plurimas litis
trica bella Deniq; Reip: implicatura deveniat, quod
speculator ait Lotharingiam, quoq; ipsam hactenus alium

Lithuania sabumest Polonia sub Principe Carolo
coronam adipiscatur coniugem filiam sore et sanguinem inde diluet spina illius scripturuli speculariis ac
esta vi scitia et plus quam puerili inconstantia Germanicum imperium Hispanorum Rex ad modum intercedens
ipso iure et nihil dicam de tot Catharingiis principibus
quibus Gallia abundat

Septimo suspiri sane male conuidit quod mementum
nobilitate polonica velut ad luctandum speradum
aggeritur profecto si velit Dux Neoburg: et Angelstat
et Colonia adolescentes nobiles polonos satis amplos sumptibus
alendos erudiendos et ad metum patriae
efformandos omnigo pietate prudentia eruditionis
et equestrium artium parate et vi stimulo emolumenti
ac curare optime potent ut eligendo nel inde magis
legis exoritura sit Excellentium Domi et militiae
virorum ad manu identidem incrementum Reipub.
procedente tempore efflorescentium.

Denique si qua alia prodijs quam Duce Neo: fulax
et cudibrandum hacce speculum ad hunc velut pastillum
specium argumenta continet adeo Regnorum civilium
ma ubi fora prudierint interim certa manent ex
speculi promissi et contrariorum licite Dilucionibus
conclusio pro ser^mo Duce Neob: qui ex Jagellonum

proxapia Ll nec ne el quoniqs lām de Geminis ijsdē
propriis ratonibq quæ pro electione sing vnius
valent explicare ad hoc loci et temporis est
nunc sufficiat speculum hac absq; pertæ vindicasse
Sfutilq; cuiq; imaginq; cumpulisulo ex aculi
moratorij orbis abstulisse ne quem decipi fallant

Breuis et succincta animadversio in dissertationem Politicam ad Sermam Rempublicam Poloniæ de futuri Regis electione.

Laborum meorum finis, curarumq; salus, dum otiosus spectator varium Vrbis prospectum è longinquo arbitror, nova mihi quotidie rerum facies obijcitur, neq; eam curiosius examino, quam placidissima, ac omni solicitudine vacuæ quieti, subitum est nescio quem nulli obligatum sum, nihil me ulli vtadeoneat, ut aliqua libertatis meæ forum, seu negotium, seu festiuum faciem sat. audio, lego, et video nulla, quibus neq; delectorneq; moueor, vtpote à cura mea longissima, iuuat tamen scire, et ea etiam quæ deq; per otium accuratius rimari, ne scilicet me prorsus extra Vrbem constituam, quæ solita rerum vicissitudine eadem eidem in Vrbem agantur. Et cum Sarmatia hoc vel alio tempore, copiosum deq; varium nouorum argumentum præbeat, eò plures illis horas tribuo, quo frequentiores de ijs ad me referuntur lucubrationes. prodijt haud ita pridem speculator grisseam, is, nescio quam acutè, Candidatorum nitima quæq; scrutatus, nulla omnino in Sermo Duce Neoburgico videre sibi visus est qui illum ab eligendorum numero excluderent, verum allata paulo post conspicilia non nocè minus, runt Speculatoris censuram et vehementer auxerunt Ducis Neoburgici gloriam. Supervenit alius punctator, qui nullis conatus est denigrare prædictum Ducem ut illum Candidatorum albo expungeret. Eo et alijs fraudes dolos ac conatus tanto facilius detecta, quanto propriore Minervâ confecta et constructa fuerunt. Nunc præ manibus mihi est Politicus qui seriò axiomatibus Moscoviæ Ducis Neoburgi, co et Condæo nocere multum, Lotharingio vero suffragari plurimum contendit. legi, relegi, quæ vero nulla admodum illorum Principum mihi notitia est, in quorum casum est hæc accommodata cura fuit. nihil in promptu erat quo alios vel refra, gari vel asserturer. Ne lumen omnino nullis essem, et in re omnium, qui supra vulgi sapere sibi videntur, ore celebri adeò peregrinarer, accessi amicum quem noueram, nel aulis de. multumq; versatum ab eo non modicam mecs doctrinæ, gumento tenebris lucem pollicatus, deq; haud vano omine, vas enim verbulo causa huius memineram, et pro ea, qua me prorsus singulari semper complexus est humanitate facundus admodum fuit in ijs explicandis, quæ, vel Ducem Neoburgicum, vel Ducem Lotharingum tangebant. Intimus sibi perspectum salus esse utriusq; Principis fatum. De Moscoco et Condæo negabat multa certe, ac promissi sibi perjucundum fore, si patienter audirem, quæ pro mi causa dilucidius mihi explicare, et vellet.

et posset.

et profect; presensis ergo adeatum senis illis exemplis, quæ in promptu fuerant,
Postquam pauca de Duce Coburgico prefato est, quæ ad magnum Principis
datorem facerebant, cuncta enucleatè exposuit, quæ utrumq; Principem con
nebant. Ità in hunc fere sensum orsa est. Philippo Wilhelmo, Comes Palat
Reni, Bavariæ, Juliæ Cliviæ, montium Dux &c. natus Coburgi Anno 16
die 25. mensis Novembris eo habitu corporis prædita est, qui non nisi Regia
animi dotes præseferat. Princeps in quo nihil mediocriter commendandum
ingenio prompto, judicio acri, pietate Dei cultu insignis, moris, generosus, e
facilitate morum, ut omnium animos in se rapiat potiùs, quàm trahat, neminem
civis, omnibus benignus, in omnem fortunam paratus, neminis despicatus, omnibus ben
in omnem fortunam paratus, in arduis perinde strenuus, quàm in obvijs prompt
magnanimus, et maximarum rerum feliciter gerendarum, peritus. Princeps (ut
multa paucis complectar) non minus virtutis gloriâ, quam sanguinis prosapiâ il
lustris. Et hæc vel obiter attigisse sufficiat, ne prolixis sententijs, et verborum
pendeas videar nudissimæ veritati fucum facere. Nunc ad rem, quæ in præsen
controversiâ est, pergrediendum. Statuit Politicus Primum celebrem Reipub
oma. Rex Poloniæ viribus Reipub tantum validus esto. Olim ego multis vi
ri, quam solidis fundamentis hoc axioma nixum sit, sed id solum mihi agendu
tribuam, breviter, et dilucidè Tibi monstrare, quàm nihil eorum, quæ angulari
hunc lapidem superstruunt, Sermum Ducem Coburgi à Candidatorum censu
excludat. Summa rei in eo versatur, quod Serm. Dux Coburgi habere sibi jure
multis, quos potentibus Principibus, quorum sobole superbiat, tanquam creatus
jam alibi (vel calumniator loquitur) quàm in Gremio Reipubl. Rex, præsertim
verò, quod sit obnoxius Regi Galliæ ac nempe potissimorum in Germaniâ Princi
sum consanguineus, quorum omnium votum sit, non tantum habere Regem Poloniæ
sibi sanguine junctum, sed etiam inde spem non modicam, complura ab hoc Rege
derivandi commoda in familiæ suæ incrementum. Ità hæc omnia in unum caput
redacta, omnia esse emergere potentiæ, quæ (vel potè aliunde comparata) meritò
suspecta esse possit Reipub: ac proinde, non unius secuturæ calamitatis, et hinc
cautum sorte esset, infaustis his omnibus singulari Providentia Ducis Coburgi
omnia faustè, ritè ac mirabiliter, quis verò caveret de successoribus illius? vide
eundem Politicum hunc multa in unum congessisse quæ Sermum Ducem Coburg

Serm

Reipub: Polonæ exesum faciant. Examinemq; singula Fœdera cum variis mijs Principibus, jam ab annis complurieb, privy scilicet, quàm ulla de præsenti Poloniæ statu vel cura, vel cogitatio cujuspiam animum pulsare potuit, ad sanciendum illa impulerunt Sermûm varij, et ancipites Imperij, alq; latè vicinia, motq, quibq durantibq, existentibusdem novis exurgentibq non poterant non imminere præsentissima pericula sacræ dictarijs Ducis Provinciæ, eas ut ab omni direptione servaret immunes, suosq; subditos (quorum saluti omnes suas curas impenderet) imminentis hostis cujuscunq metu libera, vel conquirendi erant amica, qui communibq consilijs, et socijs armis quàm publicè caveret, procul dubio, magno prorsq; incolarum solatio feliciter cautum est. Et ipsarum ergò Fœderum conjunctio sit gravis, adeò lapis offensionis, ut Sermum Ducem Neoburgi à Candidatorum numero eliderit? et quis enim vero fingat Sermam Reginæ Polonam tam alienam esse à se ut eo nomine excludat ab eligendorum albo Principem, quòd amore subditorum studioq; servandarum Provinciarum suarum mi, verit Fœdera, cum alijs Principibq quorum amicitia sibi, suisq; in utrumq casum et solatio, et subsidio esse posset? at inferet Politicq Fœdera illa peculiaribq conditionibq esse roborata, ut nimirum cæteri Principes socijs armis promoverent Sermum Ducem ad solium Regni Polonici, et hanc Fœderum potentiam merito esse suspectam Sermæ Reipæ. Inferet enim hæc Politicq at non perinde probat, memor forte illig axiomatis Philosophici, quòd affirmanti incumbit onus probationis. Producantq pacta legantq articuli, quibq Fœderatorum quispiam obligetur, quibusq; cumq consilijs (nec dicam armis) vim facere Reipæ Electrici ut Sermum Ducem Neoburgi (invitis illis quorum interest) evehere ad dignitatem Regiam, quâ ergò temeritate audet affirmare Sermum Ducem Neoburgi magnorum Principum potenti sæcle superbire, tanquam creatum jam alebi quàm in gremio Reipæ Regem. Enim vero ut videas, nihil me eorum subterfugere, quæ propugnatoris sui cavillationibq obijcere posset axiomatum auctor, recensebo paulò dilucidiq; rei gestæ seriem, et publicis juris faciam Fœdera, quæ cum Potentissimo ac Sermo Rege Sveciæ ac Sermo Electore Brandeburgico in causa Sermæ Reipæ Polonicæ icta fuerunt. Vigebatq ante annos complures variis motibq inclytum Regnum Poloniæ, quo acrioribq partium studijs fervebant incolarum animi. Videbatq complurib, quibusdam Senatoribq Potentissimum Regem Poloniæ Gothos Casimiro meditari

consilia libertati Reipsa, et aperis pericly non uno nomine periculoso, cum sen-
nitterentur, aut plurimum Sermæ Reginæ s. m. consulys, magno molimine salagere
nunciabatur, liberis Regni statibus nominare aliquem, qui sibi Regno et vitæ de-
functo absq nova Electione in Regio Throno succederet, vide prima subsecutæ
flammæ scintilla, quæ subinde in latum erupit incendium, adeò ut Procerum per-
quam multi socratis armis hæc libertati nostræ consilia amoliri, suamq Reip: apa-
to sparta fueri ausi fuerint. Hi ipsi missis ad Sermum Coburgi legatis, flagitâ-
runt enixissimè ut juratis foederibus libertati publicæ consuleret, et Reipub: contra
quamcunq violentiam tueretur: et quia Sermo Duci Coburgi nihil æquitate
hæc statuum desideria abludere visa sunt. Tanto facilè acquievit illorum petiti-
ni, quanto cujuscunq Principis in Imperio pluris interest, Regnum Poloniæ esse
quietum, et bellis intestinis liberum, maximè verò a Moschi, et Tartarorum incur-
sionibus servari integrum, ne scilicet latiùs serpente belli flamma proximq quoq
arderet Vicinia. proinde cum Sermo ac Potentiss: Rege Sveciæ, alijs Sermo Electo-
re Brandeburgico certas vias ac ratione inijt, quibus Reipub: Polonicæ sua jura Elec-
tionis integra, sartáq manerent. Inde pacta inde fœdera inita, quæ hodieq eum fo-
tum casum spectant, ut signum vel libertæ Electionis fieret fœderati hi juratis urbibus
a libera Reip: vim arcerent. Quid obsecro inde suspicionis, quid periculi, et quid
demum justæ aversionis ex hoc fœderum capite derivari possit in Sermum Ducem
Coburgi? an ergò ille à Candidatorum numero expungendus, qui juratis foedere-
tam studiosè cavit Polonorum libertati. Videris quam iniquus sis ultrò Po-
dicq, et omnis tui fricem, optima consilia in pessimum sensum detorquentem.
Est Gallo obnoxij est, cujus potentia insidias struit Regio Diademati et vim pa-
rat libertati Electorum. Sed et hoc quoq commento vim facit pseudodæ Politi-
veritati. equidem si periculum in specie esset recta, et pacta haud sanè tam temerarius es
in Reges et Principes. Horum et Senatores et prima Poloniæ Reipub: capita, qui
nam ante annos agitato fuerint consilia, nempe non nisi Gallum Principem
promovendi ad Coronam, norunt, quantum promoveret Rex Christianissimus hæc
aula Polonica proposita, ijs Serenissimus Dux rarâ omnino prudentiâ, et nunquam
satis commendandâ dexteritate, ita interfuit, ut Rex Christianissimus prorsus
desisteret à primis propositis et ita moderante Sermo Duce Coburgico ipse
fuerit cum Sermo Electore Brandeburgico, ne hic pedem movere in promovendo

Prin-

Principe Gallo ad Regni fastigium, sed electionem Regiam relinquere absolute liberam Statui Reipub, ita ut vel casu mortis, vel abdicationis (quam jam à multo tempore meditabatur Sua Maj. Casimirus) libera potestatis esset, eligere, ex legibus et consuetudinibus Regni: Regem. Et rem ita se habere testantur Foederum Gallo Brandeburgicorum tabulae in quibus ad finitum articuli tertij haec verba habentur: La Sste Tres seigneur le Duc de Neubourgne de Brandenbourg et mon seigneur le Duc de Neubourgne pretendent en aucune façon de regler par cette convention aux loix constitutions et libertes de la Republique. Sua Majestas Christianissima: Serenissimus Elector Brandeburgicus non pretendunt illo modo derogare hac conventione legibus, consuetudinibus et libertatibus Reipub. Hem! si ergò Politicus ille tam emunctae naris est, ut omnium foederum mysteria enucleârit, quare et non et haec verba ex foederibus extraxerit? quare non foederum horum proaemium allegavit, in quo dilucidè enumerantur causae pactorum, quae sanè omnes pro bono libertatis Polonicae militant? nempe subtiliora consilia, quibus propositum illi fuerat Serenissimum Ducem Neoburgi facere invium Reipub. Quantum obsecro obnoxius est per haec pacta Regi Christianissimo, vel quae praedata vis in his foederibus? ostendat si vir est unicum verbum, quo Rex Christianissimus obligarit se Dux, quod quibuscunq; viis vellet, illum promovere ad Coronam Poloniae. Impetravit suis consiliis Serenissimus Dux Neoburgicus, ut Rex Christianissimus sponte suâ, ac liberè deseruerit proposita promovendi Principem Gallum ad Coronam Poloniae, et horum consiliorum non aliud ferat praemium, quam eorum, quo illum axiomatum auctor omnes Electiones in capacem redit? explicanda erat haec foederum ratio paulò diligentiùs, ut orbi pateret, quàm nullam illa praebere possint aversionis causam, prolixam vero, eamq; justissimam causam Serenissimae Reipub. omnibus gratulationis officijs Serenissimo Duci Neoburgico libertatis suae vindici, prosequendi tam utiliter novatam operam. Atq; his bene consideratis nullo labore dilucebit, quae plura contra Regem Christianissimum, et contra alios Principes tenere effudit, procacissimus Politicus digrediendum ad alia enumerat Serenissimus Dux Neoburgi complures sibi sanguinis junctas, neq; tamen ab eorum ullo quicquam incommodi timere habet Respub. Est nempe alibi omnibus illa provisum, ut nequiquam illis opus sit Poloniae quaerere thesauros. Et licet Serenissimae Reipub. vota in Serenissimum Ducem Neoburgi conspirarent, nihil tamen Romanum Imperium periculi habere potest à duobus coronatis capitibus et ternis Electoribus Palatinis ut minus sinistri Pseudopolitici

BIBLIOTEKA W.P.

Non ea gubernandi ratio mens Palatino Saxonii, ubi subruenda aerta Imperij Romani jura ebullint, nati sunt si Principes ni boni publici emolumentum quorum pulti velam, et Saxonem non liberaliter illi impenderent. Et enim dum Pseudo-polebig multis ni sermus Ducem fuit injurig, non potest non laudare Principem, aequi ac recti amantem sed novis curis premitur, ac quaerit vadimonium pro posteris frustra angitur. Eri! Regia novus votis deligere successorem, qui Electo fuit quam maxime idoney succedere possit. Vah curas mares! Alia q' partim praefatur: partim primo axiomati meptè allinit adeò nulla sunt ut reputari non mereant.

Secundum axioma statuit suffragia libera sunto. Hic enim verò novi sanatur cunei et nova cuduntur repagula, quibg excludatur Dux Neoburgi: aut Ducem omnium Europae Principum votis stipatum, sperare coronam. Vby tantò ni acerbi or veritatis esor, inmane quantum vociferatur, hisce favoribg ni suffragij ac everti libertatem Electog Regis: Serma libertatem atq; hujus atrocitatem facinoris satis probari articulo secundo foederis Gallo Brandeburgici, ubi memorat conceptis verbis ita cautum esse. Rex Galliae promittit Neoburgico electionem ni Regem Poloniae palam, et occultè, ut melig ex rerum fuerit promovere, atq; si Rex hic contrarig adlaborationem [illegible] exsurgere.

En compedes, en vincula libertati Poloniae nectia! Dem ni corruptae libertatis plorem prostibulum! O hic Politicum. Vah Philosophicum probrum! Favent summg Pontifex Augustissimg Caesar, tot Reges, tot Principes Serni Ducis Neoburgici dignissimò vertici coronam imponere ergò actum de libertate Polonica, ipsa, pii sani Philosophaster. q' haec est, obsecro, ratiocinatio? et verò quod si hi exterorum Principum favores, et commendationes ita pessundant libertatem Regiam cur non deplorat jam pridem ultimum illig exterminium? Cum regno Regum facilè electg unquam fuerit, quem non majorum Principum legati commendarint precig prolixissimè Electoribg! En quam sibi ipsi vim inferat iste Politicg! at enim facile divino causam ita ratiocinandi. Promotum velit Serenum Ducem Colonien, gum, omnium magnorum commendatione desiderium, statuendum ergò erant favores, et commendationes Principum vim facere Regiae Poloniae. Quae allegat verba articuli secundi ex foederibg Gallo brandeburgicis, pessimâ fide recenset neq enim in illis foederibg uspiam reperire est Quod Rex Christianissimg. Palam et

occultè

occultè ut melius exire visum fuerit, velit promovere Sermum Ducem Xcoburgicum ad coronam, sed nec etiam ulla apice Rex Christianissimus se obligat. quod si Rex Joan: Casimirus contrarij esset futurg, velle surge re abdicationem, quam ergo mercatz fidem falsg iste politicus? et quas ne peratur vias Sermg Dux Xcoburgl. quod Rex Christianissimis modis congruis etjam ab antiquo receptes consuetudinibg velit comendare Sermae Reipae Sermum Ducem Xcoburgl? quid obsecro nocere potest libertati, depraedicare Principem Xe gijs virtutibg praeclarum, eog nomine sceptro et corona dignum? nimirum liber tati nihil, invidiae plurimum.

Tertium axioma est. Inviolabilis unio Regem inter et Rempublicam esto: vanissimis augurijs omenatz isthic pessima politicg, salutem futuram ma gnam divisionem inter Regem et Remp: principem tot pollectationibg obstrictū exteris minimè futurum benefícum incolis, magna statuum offensione, et si quae alia sint, quae invisum possint reddere Principem Reipae. At verò longè alia promittit benignissima optimi Principis Clementia. Equidem si favente Xmis ne libera Sermae regiae vota cum sibi Regem delegerint, facilè experientur quem sibi et Patriae Patrem constituissent, non ita amat externas, quin suos arctissimo complectatur amore. benignus est omnibg erga suos praealijs numisg remini iniquus, suis aequissimus. Et cum sit antiquorum jurium, legumg observantis simg nihil unquam agat, quod illis aliquam labem asperget, ijs comprimis gratg futurg, quorum libertati sceptrum et Coronam debere agnoverit.

Quarto axiomate statuit. Peregrini ministri exclusi manento. Hic strictissima sanciatur pseudo politicg Reipub: quae omnia enumerare pigeat, sufficiat adducere verba auctoris quibg ait nihil hic nisi studia et divisiones coelum terra misturn oppressiones bonorum valdorum conservationes, secunda, adver sag in perniciem Reipub: redundarent. Xunquid malorum satis? sed quid mul tis Sermg Dux Xcoburgicus cum primis boni publici studiosus, sibi ratum fixumq habet ad omnem amussim servare leges Patrias (siquidem Regno polity quicrit ex favore Reg:) quid quid ergò his adversabitur, illud et ipse aversabitz quosquos ille admittent, vel excludent, hos et ipse vel admissos, vel exclusos habebit. Dicta porro temerarig hic Pseudo politicg pessimo ausu in coronata capitis magnos Europae Principes effutire non verentur, nullum responsum merentur ut pote sua improbitate satis confutata.

Quinto axiomate cautum est. ut aequabilis bonorum et praemiorum distributor

sit.

Sil hic iterum maximis curis absorbet omnes Poloniæ Thesauros avarus iste Politicus. enumerat magnam Principum Liberorum copiam, et ex omnibj Europæ angulis evocandos nescio quos ministros, quibj veretur non sufficturam in tegram Poloniam, ita ut bene de Regna meritis Incolis reliquum sil futurum quam ultima inopia, et fidelis servitij fama re familiari perniciosa. De Serenissimis liberis nulla omnino cura tangere debet Regnum habent illi in hæreditarijs suis provincijs sibi sua abunde, ut nemini alij onerosi sint futuri. Erit proinde in Serenissimi Reipub: libertatis potestate, illos invitare cum Serenissimo Patre in Poloniam aut Regem solum admittere: sed et de exteris ministris varas sibi umbras fingit. Qui in jure Poloniæ non peregrinus est, potest quibus Regi ministros uti liceat quis sit officiorum ordo, quæ munerum distributio, nos limites non excedet Serenissimus Dux Neoburgi siquidem Regio suo Diademate coronabit illum Respublica rex verò progressum ipsi est Regni divitias minuere sed omni meliore quo fieri poterit modo augere.

Sextum axioma est. Rex Poloniæ militiæ gnarus et bellator esto. At Neoburgicus rei militaris rudimenta nunquam explevit, et licet eruditus hanc artem esset, et valetudo, et fessa ætas usu ipsum prohibebunt. et quæ nam rego martis tyrocinia statuit iste Politicus. Serenissimus Dux non unis legionibus præfuit, sed in integro exercitum acrem produxit, disposuit ordines, signa suis conculit. At enim visus est improbus hujus axiomatis auctor seipsum temeritatis hac in parte arguere, corrigendum proinde errorem Serenissimi rei militaris satis gnarum fatetur sed ægrum a devexa ætate viribus fractum excusat. Serenissimus Dux quod Deo in acceptis refert: eo robore ac vigore corporis hodie præditus est ut nemo tam martius sit, cui primas cedere velit quocunq; belli casu et fortuna etiam cum quocunq; congredi in horas paratus ætatis robur, vires integras ac gravissimis laboribus ferendis pares frustra debilitare nititur calumniator ac prorsi responso redignus.

Hæc fere sunt armorum optimo quæ Serenissimi Ducis Neoburgici virtutibus sane regijs, breviter delibare de fœderibus autem alijsq; ab invido pseudo politico temere exprobratis paulo fusius disserere placuit et cum videam etiam de Serenissimo Duce Lotharingo pauca sibi constare, mihi vero multa suspectant. quæ Ducis Ellius perquam deserto encomiastæ responsa

autem

ausim tantis per fatigare tuam humanitatem, precarig, ullaconùs de hoc proposito dissertanti, vacivas quog aures prebeas, illud prenotandum te velim, ut ne verbum à me expectes quo ni Sermi Ducis illig dignitatem sim temerarig. Nimirum de magnis Principibus non nisi modestè, et sobria cum reverentiâ disserendum, cujus sane dogmatis male omnig illi Politici vel maximè memorem se prebuit, cum ni potentissimas Reges Galliæ ac Sveciæ ni Sermos Principes Electorem Brandeburgicum et Neoburgicum et totam domum Palatinam acrior furit, quàm ullum mortalium deceat. Iste male causæ suæ cavet qui à calumnijs patrocinium quærit. Revereor tacito silentio Sermi Ducis Lotharingi virtutes, quas suis admodum depredicatoribus enumeratum auctor, Doleo tamen Sermum Principem tam infelicem causæ reperisse patronum. Videamg quàm solidè probet nemini felicius convenire constituta à se asserta quàm Sermo Duci Lotharingo. Primum statuit, Regem Poloniæ non nisi viribus Regijs potentem. Hic enim vero admodum laccandog est multisg satagit. probare quidem Sermg Dux Lotharingus nullig faederibg implicatus, nullig viribg potens sit, cui equidem omnino nichil habeo quo contradicam. Habet Sermg Dux Lotharingg, commissam sibi Regiorem equestrem in exercitu Cæsareo, habet ad sua obsequia non numerosam familiam, sus ut cum dignitate presit, nullis illi Regum vel Principum faederibg opus est, reliquis omnibg sequior fortuna illum ita destituit, ut nullum præsidium cui propriè dominetur, Superesit. Nisi ergo quispiam negarit illum solig Reipub: viribg potentem futurum sed solum evehatur.

Ait Politicg anno biennium Sermo Duci Lotharingo à Rege Christianissimo liberalissime oblatam fuisse omnem operam, ad imponendum vertici ipsig coronam eâ solùm conditione, ut cederet suæ majestati omne jus in Ducatum Barrensem. Sermum verò Ducem minimè acceptâsse oblata auxilia, ut qui nullig admineculo sed sola Sermæ Reipublicæ libera Electione coronari velit, sed jam verò longè rem gestam seriem narravi auctor, ore magni ministri, qui negotiorum omnium probè conscius affirmavit quæsita fuisse magnis studijs à Sermo Duce Lotharingio Regis Christianissimi Patrocinia ad rapiscendum Regnum Poloniæ deadema obligatamg liberam resignationem ni manu Regis Christianissimi omnis juris,

quod sibi in ducatum Barrensem etypsam adeo Lotharingiam compleret? Ita constitutis cordenabil (spero) Politicq si illis narrationibus fidem regum consensurq facilè alijs nè unum quod Serm^s Dux Lotharingiæ neq Serm^a ac potentiss^mum Regem Sueciæ neq Serm^m Electorem Brandeburgicum, neq alios Germaniæ Principes sibi confœderatos habeat sed neq affirmare ausim quod Cæsaris favor ipsi Iarquam Austriacorum sectatori in acquirenda hac ejus fratre nocere possit cum supra omnino contestatq sim Serm^o Duci Neoburgico, Cæsaris amicitiam, ac commendationem nihil obesse debere, apud Serm^am Reginam Polonam. De connubijs et deligenda cum tempore conjuge â Serm^o Duce Neoburgico filio suo frustra hæc solicitq est axiomatum auctor, quippe Serm^s Dux Neoburgicq si per liberam Electionis sceptro et coronâ potiretur, perinde quàm Serm^s Dux Lotharingq paratq est hac in re nihil statuere inconsulta Serm^a Regina: illa qua Serm^i Ducis Lotharingici connubium tempore posunt, ea qua magnes Principibus obstricq sum reverentiâ subticeo, quæ ipsa mihi causa est hic loci non curiosius examinandi emolumenta, quæ Regnum Polonia cum tempore capere possit ex propris Reditibus et proventibus annuis Serm^i Ducis Lotharingiæ. Illud tamen prætereundum existimem quo axiomatum horum constructor saepe sapius perstringit Gallianam Nationem adeò, ut videatq esse ferre nihil magis exosum esse Polonis, quam quod amicum est Gallis: Si enim liceat vel levi pede metiri, quantùm hoc suo insolito proposito suffragetq Politicq iste Serm^o Duci Lotharingo, est ille Unguâ moribus, ratione gubernandi Gallo, quàmq maximè affinis, habet omnes suos consanguineos Gallo subditos, ita ut nihil omnino Lotharingici sanguinis recensere sit, quod non Gallicum sit et tamen Serm^s Dux Lotharingiæ solus ille sit, qui pro omnibus alijs Polonorum vota in se rapiat, odit axiomatum auctor consanguineos Serm^i Ducis Neoburgici quos minatur fore graves Regno Poloniæ si Serm^s Dux Neoburgicq eligeretq et quam charos existimat futuros Serm^æ Reginæ Polonæ Serm^i Ducis Lotharingi consanguineos, qui unâ omnes Galli sunt? timet ne Serm^s Dux Neoburgicq è varijs Germaniæ partibus secum in Poloniam adducat diversos ministros ~~qui à Gallo nihil~~ et cur non vereretur Serm^i Ducis Lotharingi ministros qui à Gallis omnino nisi

solo

solo originis nomine differunt, et quærant omnium candidatorum familiis magis obnoxia et Gallo quam Serm. Ducis Lotharingiæ. Super his ego pluribus argumentum proferri ne simplicissima veritate gravis Politici odium mihi committam, qui hac ratiocinandi methodo parum consulit Sermo Ducis Lotharingiæ. In secundo axiomate quo decernit jus electionis Regiæ illibatum et liberum omnibus, et singulis admodum desertis est et verborum minime parcus quæ si ad rationis trutinam paulò limatiùs revocantur, videbis multa imperitis et obscuris sermonibus involvi, ex his vero nihil omnino asseri quod Sermo Ducis Lotharingiæ speciatim patrocinetur, nisi quod illi omni patrocinio vacuus solus sit quo ambitione sua queatur Regiæ electricis libertatem, quam jam supra pluribus probavi à Sermo Duce Neoburgi nihilum labefactari, etsi complures numeret amicos, cùm Reges, tum magnos Principes à quibus commendetur Electoribus, est prorsus modo, quo alij candidati jam à multis retrò seculi commendati sunt liberrimis eligendium Votis. De Tertio axiomate nihil memini nescio quo consilio aut proposito an quid causæ sue dixerit? Quarto axiomate, antiquam recognitam habet et dicit Sermum Ducem Lotharingiæ omnibus fœderibus, promissis ac vinculis liberum, nulli quàm fidelibus subjectis obligatum futurumet, si horum injuriam extraneos non introducturum esse, eadem omnia præstiturum et Sermus Dux Neoburgi. Quod superiori axiomate Quarto pluribus explicatum quod ipsum Quinto axiomate dicendum nempe Sermum Ducem Neoburgi: eque futurum amantem Polonorum atque futuram ejus voluntatis. Nobiles, Illustres, et Reipub: felicem facturi quam ut hæc de Sermo Duce Lotharingo Politicis omnibus, ita forte discriminis adhuc posset. Quòd Sermus Dux Neoburgius luculentissima fundamenta benignitatis ac munificentiæ suæ non tantum erga suos subditos sed etiam erga exteros jam ab annis multis dederit, de Sermo Duce Lotharingiæ sperare quidem et hæc posse, non verò probari, qui pacem nullos omnino civis habuerit in quos potuisset effundere sedi propriæ etiam suam benignitatem ac neq; media quibus liberalitatem suam testari potuisset. Sermus Dux Neoburgicus et hæreditarijs suis provinciis superfuit, quo se amicis etiam

exteris

exteris) gratum exhibere possit.

Sexto Axiomate magnis neq; meritis credam, encomijs extolli Politicus Sermi Ducis Glartios animos, et magnorum è Caesareo exercitu Ducum omnia, quibus augurabantur futurum illum belli Ducem nõe eximium nec reclamo sed facilè subscribo latis his augurijs. Illud etiam non invidij admittam, quod idem sentiant, qui id eum cum ipso appetunt fastorum hoc verò haudquaquam concedam, quod temere subjungit eiram specij politicus, stelicet temerè Sermum Ducem Lotharingum, à Sermo Duce Coburgico ut qui illum invocat. Polonorum felicitati. partiùs ista Sophistam nec Polonorum fauci credat Politicij hic Sermum Ducem Coburgicum. ut vellatis ungvem cedere velint, quibuscunq; Principis militaris virtuti, paralij rimi omnem casum et fortunam. Sed neq; jam invidij est ut Regia Polonae felicitati quidquam imminutum velit, siquidem ex solij Sermi Principis Lotharingi Electione tanta incrementa capere posset. Quae porro politicij de Sermo Duce Lotharingo annectit, ea ipsa mutatto nomine de Sermo Duce Coburgico asseveranter dici possunt. Est mirum is nalg facij qui ante signa stare, bellum non alij mandare et ipse Sermum in aciem in hostem irrigere sibi gloriosum ducit, at enim nunquid infelicem dicere liceat Regi: quae ornate Palladi omnia. Togata verò nihil deberi vult. aliud mihi longe axioma dictat. Tritum illud Tritum illud Felix Regi quia tempore pacis bellum cogitat, quod si Sermo Regi: Polonae omnem pacem nicolumitatem armis et Regi Glartio Trebuet, dicam nihil omnino attribui posse. Sermo Duci Lotharingiae in quo non Sermus Dux Coburgicus par sit: quod si vero Regia felicitatem pacis temporibus et gubernationis Politicae. Regulis meliori velimq, audeimq; etiam ab hostibus mirum quantum degravidari Sermi Ducis Coburgi: rarum prudentiam et tot annis jam probatam experientiam gubernandi Sermo Duci Lotharingo, solium optare licet, ut fortuna secunda ejus occasionem probeat, pace quog Regiminis politici artem addiscendi, et laudabiliter exercendi. Ex dictis Sermi hisce axiomatibus alio profert Pseudopoliticus

qui ob.

quæ haud quaquam dissimularda, sed non nisi brevissimè perstringenda sunt.
Quæ de Turca memorat somnia sint, quæ de Christianissimo Rege et nobilitâ Gallorum gente, vesana cavillandi libidine regerit convitia importuna calumniæ habentur nihil juris prætendit Rex Christianissimus in Regnum Poloniæ, nihil subjectioni vel præstandi homagij sibi arrogat à Cardinalis. Velam mimus sit hic Pseudopoliticus coronata capita ut teneræ contra illos efficiat, quod quod iniquè meditatus Serm. Dux Neoburgicus nihil omnino habet quod ab irruptione vel Suecia vel Brandeburgica terris suis timeat, nihil proinde ab illorum arbitrio pendet sit, nihil curæ, vel solicitudinis inde accrescat Serm. Regiæ Poloniæ. Illud mirum esse debet, quòd Pseudopoliticus de futuris controversij inter Regem Christianissimum et Sermum Ducem Lotharingum ratio hereditariarum provinciarum meminit. Quid nempe controversias illas authoritate Regiæ Poloniæ facile componendas esse. Hem! voluit paulò ante exclusum Neoburgicum quia timet ne Gallorum amicus fortè negotium cum tempore facessat Serm. Reg. Poloniæ. nunc promotum vult Sermum Lotharingum, quem omnia habiturum bella, et lites cum Rege Christianissimo qua multis ex capitibus non possent non esse gravissimo modo Serm. Regiæ ut vel obiter consideranti patebit et sanè à Deo vel Pseudopoliticus sui oblitus, ut nemini magis nocere videatur quàm illi qui vel maximè studere satagit. Quid Moschum, Ordæum Neoburgicum promissis solum ditites et solo nominis fragore commodis publicis spem aliquam facere posse. Serenissimum vero Ducem Lotharingiæ tanquam hæredem Lotharingiæ ac Barensis ducatûs ad Regium thronum evectum, longè solidiora beneficia præstare posse. Novarias mihi prorsus Philosophica est, prænominati candidati amplissimarum provinciarum cui Orbi constat? Dominii sunt. Illarum proventibus per amplis nemine contradicente fruuntur, utantur Serm. Dux Lotharingiæ solam spem, eamq multis omninò difficultatibus implicatam habet possidendi illas provincias de jure et Patruo Quæ ergò inversa prorsus ratiocinandi ratione dicere audet Pseudopoliticus illos non nisi manu spe, et solo nominis fragore posse lactare Rempublicam nunc verò

hunc vero longè solidioribus emolumentis posse prodesse Regiæ eqüitem plura supppeterent. De hoc argumento fusiùs disserere: ne tamen virorum m si charissimè patientiâ tuâ abuti videar. finio et amice hortor ne obtr quibusq malevolorum dictertjs plùs tribuas, quàm æqua rerum æstimatio ducet examinando singula, et effectui nihil concedendum. si quid prro ame hoc in argumento intelligere cenderes verbulo innuas velim et habebis ad omne nutum me promptum. Nec enim quidquam mihi iucundiùs accidere poterit, quàm alijs quod comunia facere, quæ longo usu variis malis diuici nulli. Principum obstrictus sum, solijs veritatis studio me mancipavi huic qui servit genuinâ libertate donatus est. Vale, et si ita vacat crastinò ad me revise discessi ego magna animi voluptate dum vero domi meæ hæc acutiùs mecum perpendi vitæ pes acerbus succensui politico illi auxiomatum auctori. quem compe multa ignoranter, plerisq malèvolè scripsisse. Vnum eo illis lucubra tionibus mi acceptis refero quod proximam mihi ansam præbuerint de sermo Duce Neoburgil tam multa tam præclara Regia virtutis decora intelligendi, quæ ut Deus ad Regnum Poloniæ soluim evehat, toto animo voveo opto.

8.

List za Xcien Neuburgskim.

Magnifice Domine frater Colendissime &c.

Tradita mihi acta fuerunt, quæ paucis ante diebus a te prodijere confinxi, ta & proveteri literarum commercio ad me missa sunt ijs vel obiter inspectis facile comperi quæ thesaurus illorum numero ac censeri cupias quibus demum Reipub. vira fasta retrogesse videri sunt cum aliorum Majorum tum principum, faxam et existimationem non per sartoria lacerare velis fuerint, Ego hæc pro sereno animi candore quo te semper complexus sum Dissimulare haud queam, quin cum de tenuidum compendio [illegible] sermonem [illegible] multa falso allegaris non pauca perquam inficiantem compellaris plurimum callide deduxisti plerasque hinc inde verba dixisti vela perpecam Anne memor ac eodem qua tu labore hinc orta meis hæc prolata existimes, dicendi paulo accuratius examinare singula quæ hic male proposita omnia negligas arbitror te adeo obstinatos animum contra veri & æqui leges ad Ratione nihil offectui tribuas cuncta

Sit primum Ser. Dux Neob. iam egressum annum quinquagesimum nonum ad nimium esse ut Successorem in Throno Regio habeat filium Anne hæc illius desideria plurimum repugnatura sperat Electionis libertati necessario regnorum non nihil nedum maximis divisionibus partium studijs ac alijs non paucis inde in commodis aiis quam hæc tedamabo quo sedulia tibi ermanitra dilucidet errores; Vale Ser. Dux Neo: Anno Ibis Die 25 Novembris quibus ergo calculis tam propexæ ætatis natum dicitis, vix pauci abierant dies quindecim annum octavum vix pauci abierant dies quod annum octavum

Sud quinquagesimū quaestum Ls auspicaty, to animi vigore ubem
maximā quaq; gerenda perquam idoneum indicent omnes qui nelmi
dicia rerum exequi estimandarū ratione sunt praeditis, qua
si faventē numine, Ser.mus Dux per liberum Patrum Electionem ad
Regium culmen Erecketur, Salus Reipub: interierit futuris tempori
bus Se successores cogitare oportebit, frustrā libi persuasionē vanā
et incommodorum tuta fugas

Alterum secundum est quod magnos libi curas injungit nimirum
numerosa adeo Ser.mi proles ut merito timeas ne nonnem filij
Altrez filiā sinitantes imperij arrogent ut de Reip: cum de
tum militiā bene meritis omnis beneficio cum capescendorū spes pre
clusa sit. Hem quam varia falsitatis narrationibus Sallu
tiones adstruxit? nox nonem Eda de Filij, bene sit tamen quibus
tam angusta res domi sua laudi quaquam est ut exterorum
foros pulsare debeant; Habet penes Ser.mam Remp: nel uni nel mu
bene fatore Ser.mo D.no parenti tam ampla et fortuna vi sua hi
storijs provincijs ut ea tot Aplurib; liberis abunde sufficiat

Tertium angit te Ser.mi egestas quam vereris magni cor tentionibus
ad divitias aspiraturam esse si regnia et corona patiretur et
vero perquam solicitus es ne immodicis ne immodicis Regijpu
ipes Gunecaum, confessarius et nescio qui Sactores consiliari
orum ut aucto illorum favore ac promotione ad magna
Erchi posset prō. quam cura gerio tuo simplex sit neq;
et cum magni principijs non modico proventu tuo impe
metrij Satagis, Tam indigens non es Ser.mus Dux Neo: quin aere
tuo citra ullius incommodum, multo subsidio esse Regno et, si
rei necessitas exigat accita quatuor aut quinq; millibus
germanorum peditum ex hereditarijs tuis provincijs Caesar
Regi subvenire possit quod an ejus perinde sanctè si ac expedi
sit futurū aequus rerum censor indicet

Sed neq; generis magnanimi principis est vi hiare divitijs aut proventus
suos augere cum aliorum dispendio, vtuero non nihil filiorum prin-
cipum Genesij confessarij doctorum et quorum cuiq; virtutes per
fractionibus bene facias meritis tam alienis et a benigna nostra prin-
cipe munificentia quam primum et maxifice illius benignitati pro
pijs stimulis orbis proueherole Benepalum et clementem preterquā
ad hispd: integrum sit certa vtire ratione et modo quibus ligetur
electis conferre munia et beneficia meritis ac vero qui prim
Candidatorum conciverati natonij naturā statis amicorum
aliarumq; rerū conditionibus antuis suis sunxi queat permitten.
dum et laudabile ac iudicio et arbitrio libero

Sed vigili quantum Ser.mus D. Neo: neq; toga neq; lago expertum
non nihil aconomid esse intentum, videoq; quidem multa te comi
nisci quæ disiliere possint vi principe, et sane cuius pro
meritis calamū vi te subingeneam nisi tua benignitas et insolitos
vel benignius excusarent.

Hac tamen nomine quam qui maxime plaudendum, quod Sanctis
principij adeo placeat Soles tam acute benivigs mentis cipde
maiores longe sibi curas vendicant per ampla Re.mā provinciā
quam vt aconomicis tantum distineantur, confines illi fini
leges electores principes et hispd: quibus cum non decrementis
non de messe et segmento non de cauli sed segra nissimi tum
publici tum privati vtilitas quotidiana et negotiatio loquan
tur publica nuper cum Sinensibus contracta diuersi tam cum fo-
dera et suem depredicabuit perinde magnis quam addicis facili
ter tractandis aptum natum

Sed neq; Lago vi afferatur dixeris nihil hactenus tuam ignoran
tiā vi Lusitanis practicatam velis, Deum et principes pie et

quietq

Gallicâ et maxime studiohy, neq; tamen in bello animi flagrabat tanta latervicinia nauj belli vix tam ex unquam flamam nora ri prodi avita et hæreditaria sermi principia, quæ sermy se hostes armis contra quosuny accrebat fuit. Ater desinit neq; frustra hac surdastri occinerem nisi aurej livor ob turasset.

ad enim quomodo in bellum confinera quinto loco nominandum putarem et in adversi vindicta cupidum mentiri utq; hunc ti pi mendacio finem facio aliud longè gravius super struj atq; turpissimam effingio fabulam, dij nem Hebrissimam Annam Chatarinā Constantiam laudatissimā memorid fœcundanti exulatum et ipso adeo mortis periculo post habi bitq; sivo imperio a sermi Maiestate in societate nonationis esse compulsam eaq; exinsione graviter offectam fatj iniecisse vah calumniam et Suxteoburgica principis mistis benegni et admodum mansueti ingenij ab in vindicta per quam alienj. Lectissima rinj coniunx prientissimi recordationis Anno 86 mortua est Colonicā quatuor omnino annis postquam Neoburgi viterum tulerat qua te obscuro rabiętam prostitutā frontis impostorem fauit Sextum allegat in clijto Regno polonicā necessarium esse Regem qui manu et ingenio promptus, depredato reparet sermi Neo. ne utro commendandum, sui electione pi raturum nos omni spe, velit vrquam temporibus tempe randa veraciam semolentio et seueritj, indignadis summā in clijta gentis ignominiam cederet, et post ritati probrosum foret o te virum, frustra sim si le mi dum præclarissimo tam animi quam corporis dote paulo ante nel obiter laudata, iterum deprecem venium si ate peto assentesis alium candidatum a quo maiora Regni

palliari qui audet elynatu labor ser^mo Reipd.

Septimũ commemora grandia promissa ab alijs candidatis, ante hac facta scilicet ab henrico tertio exercitum contra mosum, a Maximiliano alium contra turcam, a Sigismundo III classem ablatam a suis Meo dui horũ nihil omnino fieri posse ut pote ut unijs regijs arctis constituta, nam Cath. pallicitationibus se commutare minime possint, alias in pernalum consultum patriæ quæ sub tali capite non nisi hostis direptioni exponeretur.

Quæ ab alijs ante hac ablata et promissa fuerint ser^mo Reipd. nihil ad nomine Serm^i Duis Neoburgij deponam unum id sanct tua hodie contare liceat, an in promptu habeas qui in tot exercitibus ist bene instructis classibus, temp: quibus unus vir cohibus in decimum pugnet? quod si facta non sit longinqua tibi promittas aliquod armatorum millia carens si ne depeditis insuperabilis eorum quos ipse tueri soleris, quibus servandi tam noxiam potentiam conquiris, mali consulet libertati tuæ qui alienæ potentiæ se suosq; committit, statim pro unito moby et non tantum magnam vim auri offert sed integris exercitibus paratus est introire polonian ad enim quam fidum libertatis tuæ custodem, quam probum avitæ religionis ultorem, quam studiosum quietis publicæ conservatorem ubi degeris, damno tuo non post multas annis experieris nempe injecit in aureæ compedes libertati tuæ procinde et religio nij larva vinula, lupi schimate, in malum sanctissimum regnum convertet perinde a tot cladibus bellis, à tantis Turcis et quibus unus alijs in terendum, Item auream libertatem, quam pendentissimi tuis consilijs non ordinatur pessimi mercatis patriæ tuæ quæ ablibertatem venditant dabis quæ

ab

Religionem convulsam ipsum adeo Orbem Christianum non immerito impreca-
tur, videbit Lineas et trappida rumbia praecipitem agat, Item
quantum Libertinam potentissimi Regni Poloniae aquilam depla-
mas!?

Quinquid palmarum est quod actono loco enumero cum Feli-
retimum Regno exitium minitari, siquidem Sup. Neo. ad Regn
pas Lidum non tam libero procerum Electione quam augusti
simi Catari Regis Sveciae Electoris Brandc. Emeritatur
in Vaniss.mo augurio animari principem his adminiculis
Regio Solio subleman. titulo gratitudinis obligatum fore
per omnia eorum suorum potestati promittere Livoniam Ducatus
quin alia quoque bona ad illorum placitum Regno subtrahere
perinde ac tempora interregni non deputem Illus. princeps
palatinus Vielski Starosta sub rosa? Draceim quae sana
rerum ordine praesentissimum imponeret toti Regno
Poloniae exercitum ut quod illud iterata discidia et quot
diana bellorum pericula praecipitaret neque nero hic mali
mederi possit lex aliorum voluntati nec uti vigo obnoxi
us, aliunde ergo nobis quaerendum caput, cui nihil emi
nus quam solum Regnum diadema atque ut hoc candide
asserimus merito honorem et salutem Reg. et virum non
tam salutis publicae studiosum quam domui Neoburgicae
ut nidum obsequii multa, quibus suum facere et
lumen vendere niteretur Sr.mus Neoburgicus ratum vigorem
et nullius omnino suffragantibus patrocinijs ad liberum
usque solis Latium notis coronae et Regno Poloniae potuit
eo tamen proposito haud quaquam hic denunciandum existi-
mo rum commendationibus pro vel aliis quoque Regni Electionis

alle a Ser.mo Resp: extra dos Templum admissi fuerunt, cum animis
innita Sui velim, is conditionibus esse pacta ut Horum authographa
neutiquam superfingant Lucem, quin ipsi adeo Resp: exhibere possint
ut rata clarent illuvie per Officiales nec vero ut ipsis apicem contine
re qui a vitio libertate Comitiis Regni Legibus nocere queat
via potius eorum consilia eo spectare, ut si qua mi Resp: tem
taretur vi repelli et pristina Libertas suo nitore integra servare
queat graves bella quae pericula, quae Regni exitia timeo
adeo cum vna cura fuit hactenus et, pro ani et voto, tueri
Regni Libertatem servaneq; Resp: Salvam, nempe dum
nocere subditi principi parum curat obesse vi: cui certe pessime
cautum foret. si pacta quidem consilia, ruptis foedusibus et
pacta ipsa adeo Resp: authoritate firmata et Electus Rex
Polonie Coronam. et Prussiam abys vendicare teneretur, quibus
ille inis foedera permisserunt, Sed et illud rogamus
tuam in il quid Ser.mo Neo: aliqua gratitudinis lege animi
abstrictum Se noli. quid obsero Resp: interest. Regem nullo
pro sui miseram Damno, si gratum exhibere quas Libi
benevolas et expetas adeone vego in humanos, ut
Regem velis qui omni humanitate exuto nemini gratus
nemini benevolus esse assit etiam cum Salus ac mte qui Libera
Resp: unius id postet. ad rectum de viro Exornavisset
tibi videris cum Ser.mi Ducis Neob: laudatissima pro posita non
approbes, contaminare alabora pro vide Sepronii que
Ey palo nid Libertatis insidium petit si Ser.mus Dux Neob:
postus ea Regionum Comitiorum potentia quam libere et Libero
Suffragiis conferat. ea nempe ratione to constringendam

ut ne hisce negs nelis in conventibs nel comitijs nel libertatis v
bulo meminisse aussit, atq huius metu non nanneta augurem esse
exishimas, cum dixit multorum ore circumferri, quod exteror
legatis quispiam queri de Rege suo soleat, si nelduo illis Sereni
simo potenti, exterorum suffragijs nulla prohibuit Lalistan
autore Regni liberam Electionem conventum sterilis
regeris nenis etiam refutatus occinit fabulas, certe Serenis
dux Neo: nonquam hunc nis vit. vi et armis nam sibi se
nere ad coronam, multum quo propositum illi est Florentis
simo Regi sed mea convellere turba et Lalitos conventus, an
liberis comitiorum vocibus interedere, et quidem vix eadem
mortalium mentem esse qui ita omnis Regis Senatus nelit. pru
ut tu Serenissime tot virtutibus praditus et tam praclara
regendi potentia laudatissima stolide suspiciari quam vel
mam expendis manticam, tam caeca est et a veritate alie
ut sua se ipsam turpitudine latet non sentit, quam ego
solo nomine a te convitiatam, ut non tantum audacia te
talium inventorem sed constantem imperatorem probaret

Nego rerum principem tuis mendacijs prosidisse suspicio
causari proinde Decimum, nescio quo aligata historico
ni natum esse germanis adum erga polonos tam a bi
ut posse venire in eorum electionem cum natione principem
cipem nisi Generosam quis nelit Reip. cum ipsorum et constan
belli implicandam sta quod tum maxime evenire. si quis
patrocinante celare Regis Sueciae ac Electore Brandeburgico
tam sinistratus conspiceretur his namq aliqq conjunctis
nihil prorsus fore quam conjuncta unde quaq causi non

Cesis armis vastare palatium nostrum armis amicis luculentos esse
Hasse bohemos ac hungaros qui postea boni fortuna exulti fuerunt
coacti sint domui studere quantum curis avero Deuient, tu
hos commenta Latius videre ex antiquis eius probatis autho-
ribus qui pluribus commemorant laudatissima foedera et
cultam ab vtraq; gente amicitiam quod ipso tanto verius
eius esse debet, quanto maior spere aequalitas et liber vtrius
q; modum legendi tuendi libertas studia electionis consue
tudine et comitiorum celebrandorum modum et signa alia
sunt seruanda deis. adminicula praeterquam q; vtriusq; spei
aequaliter inter sit profligare coem christiani nos hostem
turcam, qua crassatus miscitia adstruent de bohemis et hun-
garis adeo aliena sunt a hoc vt super vacaneū sit etrum stu
ecet meminisse ~~vnd~~

Vndecimū est q; angeris et nescio quas thebaicas fingis
aias. scilicet satis tibi gentis tuae perspecta esse consilia
germanorum exercitare legendi a sigismundo. et Vladis-
laspata his quispe regnantibus ac dei thori consortibus
germanicis puris ipsis summam negotiorum fuisse per
le hers et Leuenbergios cum non sit putandum casimiri regis
coniunx eminis caesis set, Derhoffios quia ipsas ad e mulie
res ad praelium Derhoffiam ad clarum Dedisse harum
consilijs constituta carcellanos Duces, exercitus, alios
ministros sine ad lectas sure examinatos fuisse vino
ipsi regi gerebatam addicationem et multa alia consilia
cum exterorum legatis ~~ex~~cusa fuisse ac te mendosum
Dixerim calumniatorem et adeo malitiam compositum
ferret forsitan milus prodigam tuam calumniandi libidinem

Ser^mus Dux Neoburgius cum viderit [illegible] pudo illi Coeralem [illegible] ri pa
rentis vanitatem Ludovico et Vladislao Finitimorum
de genere et rara gubernandi prudentia ac felicitate omnium
commendatione celebris, Ne non vereris tanto principi
legibus tuis aliquam maculam aspergere nimirum perinde
ac si maledico sine in domestico sine in Exterorum, sine in Legis
sine in principes, esse demeritum quamquam haec ipsa tam
invidiose a te producta exempla nihil peculiariter Ser^mum
Ducem Neo: tangent, ea quippe vim habeant quem cunq;
Electum perinde convenire debent. Alter longe in
terea nisi te fortuna Legum excluserit ab ill^is Ser^mi Neo:
notitia, cuius certe geniis et ad aptissimam gubernandi ra
tionem apta natus anima nihil cum foeminis cae habet
satis sibi constat, neq; illi opus est alunde consilia mu
nera sibi a foeminis mendicarum sed et in arbitrio electo
est regendi norma et modum praescribere electo.

Frustra ergo et vanissime et non nisi abstinente
malitia natis suspicionibus tuis.

Ad Nec dum calumniarum finis nec Ser^morum meritis
unde ut Duo Deinum subiecta a nacessaliis nivem
cum pingere quae supra plurimis non minus virulente qu
malitiose temerasti stania [illegible] ejus ejus ejus quemq;
affirmantem audieris Ser^mi Neoburgici Electoris non
tam divitias quam stabilem reipsa quietem tamquam de
esse et vaticinatis regno multas turbas maxime in
electionis libere cogitet Ser^mus Senio confecta aes nio
ht in iturus promovendi filium ad coronam abstrexe
distribuenda inter alias vacantes munera et beneficia

ominarii infandissima augurio ramittendum Bellum inter
Polonos Cimbros et Vandalos sub inde bello emanentibus
nihil fore super qd lanionum, furcarii, et Cofacorum
impetus sustineant a Regge paupere nihil subsidij speran-
dum sed potius timendum ne et reliquam qd Belli flamma
nan assumpsit perditum eat praterquam qd fama queral
feretq; sportonibus Samogitia sueis et prussian Regian quoq;
brandeburgico restituam esse ac proin ultimu exilium
manere Regnum polonid, breviby expedienda et hac
calumnia cum saragy utpote a vi qua nihil omnino
adduis quod non deinde superioribus confutatem videre
et qd si. Cronidy loco. fadam vi posterij tuis assinjs
de Samogitia sola sueis et Regia prussia brandeburgico
promissa non tam minis tum nec deo iniqua predigum
tibi Lingua ser mu Quem Neo: ut alienadonet, alia lingua
clemens et mitis et quam maxuit pacta tueri et nedy
congruis augere conquista.

Hac fere sunt frater Cel mo
qua ne ristatu studio tuis reparia
boni consule et quid humanitatis in te et alium viru
indno, carnam qua tibi in videa, dolus, timor, calum
niandi libido et maledicentia mihi quid separe, et videlis
quantum a vero a studio boni publici declis
principibus reverentia absuerit et vere hac vno
nomine felicem te vide qd vi tum principem tuis calum
nijs fueris in invicto qui asperit illatas iniurias

non nisi generosa clementia principe Digna benignitate e
dem S. Ser.ma Resp.a Polo: perpensis ubij & ad rationis libra
em examinatis cuiquej reperierit principem qui maior
Dignitate Boniq; publici incremento ad Regni fa
tigium erectus alys unanimi Electorum voto ac consen
su inducat ferendum erit iudicium a Sermo Duce Neo:
equanimiter gratulandum Regno vale et me ama
tum primis vero Ser.mo Duci Neo: Athlophoj
Calendis Decembj 1686

1. 9. Responsio ad rationes satis leves, quibus enumerandi, dator[um] excludendum volunt nonnulli Sermum Ducem Neoburgium

1. Ratio est

Quia jam senio laborat annum agens quinquagesimum nonum. inde metus ne ante tempus, filium successorem velit: quo ipso infringeretur vinculum libere Electionis. si enim ordines Regni huic Regis intentioni se opponerent, manifesta metuendo ferent inter Primates Regni sessiones, nec non externorum et foederatorum Principum.

Sed quam haud facili labore responderi potest, imprimis cum palam appareat, quàm præposteram nimis non nulli, qui audacter non minus quàm malitiæ se negotium Electionis Sermo Principi facessunt, de ætate illius habuerint informationem, constat enim Eundem natum esse Anno 1616, cujuscunq; itaq ad calculum revocat ætatem Sermi Principis etiam per transennam videre poterit, injuriosè hos annos imputari Optimo Duci. Cæterum, dato non concesso, eundem tot annos numerare, quot illi imputantur: extra controversiam est, interesse Reipsa Principem habere maturæ ætatis, et prudentiæ. Cui vero Senectutem Ducis tanquam vitium allegant, atq, ea de incapacem Regni tenere nimis judicant, eo ipso manifestum faciunt, quàm illi sibi Regem, non virum, sed puerum optent, cui, dum summam imperij ad se traherent, et nobis simul pro libitu imponere possent, optant sibi Regem personatum et revera fictum, dum penes illum simulacra majestatis manerent, ipsi verò non tantum Pædagogos, sed si dijs placet, potius Reipub: Gubernatores agerent, et quod magis sub falso protectorum nomine Principem coellianam in nos exercerent Tyrannidem. Proinde sequitur vanissimum esse metuo illum, ne Serm[us] Dux pro filio suo successionem à nobis extorquere velit, refutat illum, si nihil aliud exemplum Regis mundi III cui cum tot liberi essent, Religioni sui fuit ullomodo affectare successionem, et quamvis etiam ante ipsam mortem in facie Reip: eandem anticipare quæsiverit, retraxit tamen sententiam, ubi eandem Reipub: noxiam sensisset.

Præterea huic malo lege expressa obviam iri poterit: dum in pactis conventis, futuro Regnanti, in primis seriò inculcabitur, ne in vita sua sub pœna non præstandæ obedientiæ ullam de successore Eligendo faciat mentionem.

Hac

Hâc ipsâ cautelâ si utimur, non audebit revocare datam fidem, cui nostra
suffragijs Regnum deferemus. Frustra etiam sessiones inter Primates Regni
exterorum Principum minas metuimus, qui sanè rebus nostris se non immiscebunt
si quando â Primatibus Regni quo sigilo se muniosè maclant? ad hunc alium
non mittabuntur. nunquam Rex Galliæ in animo fuit ambire purpuram nos-
et non neminem ex Principibus sanguinis ad Electionem promovere.
Verùm quando ex ipsis Castris Monimentibus in Galliam missæ sunt litteræ
quibus solicitabantur Galli, ut Coronam jam Regi nostro nimis gravem, et tiran-
sam ipsi acciperent. quando in libera Electionis moderatione tuebi
armis, proscriptionibus, alijsq; mediis in libera Reg: in auditis servitutem: impe-
mehercules, fuissent Galli, si oblatam recusassent conditionem, si pecuniam illi Re-
milliones, in illos, qui libertatem nostram divendebant profuderunt, oblata
cussent flentidora. Evadunt igitur ex occasione Electionis vivente Principe
talium apud nos, hinc omnino ipsi Primates Regni, qui successionem meditum, fe-
stram aperiunt, si ipsi Regem olim nostrum pertinacibus suis consiliis coëgerunt
ut promotionem assiduis sui Ducis Longavillensis tanto conatu urserit. Ex
hoc fonte malum omne quod ab Electione, alterius in vita Principis in Regn
redundavit nec ità fonte, sed consilijs primorum Rex promotionem sanguis
sui affectavit, quàm fortasse et ipse adhuc faverit: et quod illi faceret
tanto Duci Koburgico, malignè assignant, non est, quod sibi â Rege metuat
Regis: armis adhuc potens, in eadem conciliarij occasionem, et velut ejus
oleum subministrent. Dum verò illi ipsi et consilia et operam illis verbum
gli per varias artes, et instrumenta undiquaq; concepta Regno nostro insi-
antur, ipsis etiam malum, quod â Patria, tanquam fidelis civis amovere
debebant ob ardorem lucri, ex qualibet re bonum in Patriam introdu-
cunt.

2 eadem. Veritate attribuunt Sermo Principi Felix patres, vero Felix modo nom-
opus fore Pitsionibus: quibus liberi supponuntur cum præjudicio civium bene-
torum, qui laborum suorum nulla videbunt præmia, Sestem enim illi
sunt Filij felices duo, quibus non opus sunt provisionibus cum per dei gratia

Pu-

Pater Ducatg possideat, hic satis splendidos ac magnos reditus illig annui longè millionem excedunt, terrarg in Imperio Provincias, potentiâ ac diuitijs nemo secundas, Iuliani Cliorum, et Montes, poterit itag liberis suis ex Provinciis haereditarijs Reditus ordinarios assignare, et prout adhoc usq tempus non ipsi cuius fuit gratiam nostram implorare, ita g pro liberis suis à Reg: alimenta non postulabit. praeterea tres ex filijs statui Ecclesiastico addixit, qui tum in Imperio diuersorum Episcoporum existerint coadjutores, nec Reg: nec Patri graues inuidiam erunt, supersunt quatuor filij, Filiae duae, ad quorum oppressuras haud dubio amplissimum Ducis sufficient haereditates. male mode sequitur, bene meritis (ideog) et militibus iram praecludi ad obtinenda laborum suorum praemia. Remorum in promptu, non permittendum Serno Duci (siquidem Diuina Prouidentia ipsum solio imponet) ut prouisiones ullas ex bonis Reg: filijstatis assignet, hic modo ne quidem easdem meditari poterit, (ut lemus saltem rectitudine animorum, nec eò studia nostra dirigamg ut placeamg futuro Regnanti vel illi adulemur) Sponsor ero Sermum Ducem nostras non curaturum adulationes, quin potius illi ipsi, qui Bacchg tam malignè perstringunt personam optimi Principis, postea ad meliorem delapsi frugem, primi inter omnes gratiam Regiam praesenti primis intercessorum Regis promotores erunt, qui se illis Bacchg tanta pertinaciâ opponunt, non poterunt etiam Nobiles, quorum merita in summa et prima semper apud quemvis Principem consideratione esse debent, detrimentum ullum pati. Idem in pactis conventis etiam caueri poterit, ut constitutis Anno 1662 ratione iustitiae distributiuae militibus facienda reassumatur, eam ipsam, si quando iuramento firmabit Rex, simul etiam non aliter quam sanctè seruare poterit: nisi forte lapsis Primates Regni, qui dictaturam in hac Regn usurpant, omnem militibus, et benemeritis ciuibus gratiam Regiam praecipiant: ex quo sane illis ferè nemo hucusq illius particeps fieri potuit, quia integram Regn: non nulli tantum usurpant: alij ipsi tantum bona Reg: adquirere non dubitarint etiam uxoribus suis, contra expressa leges Pragmaticas nobilitatis emendicare: ideog constitutionem memoratam seditiosam et Rebellionis plenam nominant, Equestris vero ordinis, et reliqui omnes hac gratiâ Regiâ excluduntur. Verum quid etiam numerosa proles Ducis Neoburgici,

gici. Respub: nocere possit, non video, quin potiùs Isabel et illa quæ sibi prælet[ur], post fatalem Sermi Ducis (etsi Rex eligeretur) non opus esset Reipa quærere aut Schismaticum, aut Hæreticum, aut Politico Catholicum: ney aliijs diversæ conditionis Candidatos. inter filios, si quatuor unus et alter inveniri posset quem Reip: Regimine dignum judicaret, mo quia ille ad hucu flore juventæ sunt, à teneris linguam nostram, mores, et jura nostra appreh dere poterunt mde Reipæ potiretz Regno quietissimo tot suspicionib⁹ et disse tijs vacuo, quib⁹ tam immersam in modum laborat. ipsâ etiam experien eo doctissimus qualem Reipæ ob familiam suam habuerint reperiu[n]t antecesso Reges, Sigismundg III. nullo alio fine jus monetæ Reipæ cesit, quam ut amorem filiorum suorum tanto magis in animis subditorum stabiret, nec ter fecit Vladislag V. qui, cùm bellum adversus Turcas moliretz, aly ejus fam iam per Christiani et Occidentalis Orbis imperia divulgata esse in utriusq; fi ad hæc infantes, haud gravatè ne mihi promptè quàm benignè consensit in cor tutionem Anni 1642 non alia de causa quàm quòd sperabat hoc nos amor et meritis suis daturos, ut filium suum liberis nostris suffragijs post fat[a] sua Regem eligeremg, non officit illag numerosa proles Regia nostro Reipa quin potius prodest, dum Reges ob spem illam defutura filiorum suorum promotione jura nostra et libertates libenter salvas esse volunt et eum subditis suis ob filios suos non nisi clementer agunt.

3 Opponunt Sermo Duci male animatæ paupertatem, aly inde concludunt in distribu dis Regni beneficijs cibib⁹ non nisi gravem futurum, dum et ijs et Regni Filijs et Filiab⁹ Confessoribus et Doctoribus pro vacantijs qualibet solver tenebit. caterum hunc ipsum vehementer fefellit calculg quo redtz Sermi Ducis circumscribit. Qui enim tam diuturnum adversg Sermum Ducem Bran burgicum bellum gerere potuisset, si illi tam strenue fuisset ærarium? Habuerit illag oportet tantos in promptu sumptus qui ad tot belli sufficerent. Nec dedisset nec Vladislaus, nec illi sororem suam in matrimonium, si minori conditione animadvertisset sponsum. Odium illag non æquitas adversarium stimulavit, ut hanc Sermo Duci infligeret injuriam, et ex quo Moschus Regno aptiorem mentitur, conatur sub ista larva tanti sanguinis Principe per injustissimam diffamationem excludere, Anne ergò ille qui quotanno

ultr

ultra millionem in bona moneta Thesauro suo inferd, quaeri dici potest? cui non notum est Quod Regi Poloniae hic temporis et Regno eius M. D. L. ultra septuaginta florenorum millia non accrescant, et quidem in cuprea pecunia, cum ille in argentea ultra millionem equet, suntne ergo provinciae illae pauperes ex quibus miserabiliter quotannis trecenta florenorum millia exigi possunt, in dubium veniat examen cum Polonia, et cuius facile apparebit eandem summam non nisi cum multo onere corrasi posse. Objeitur itaq; mihi, quaesumè Sermo Duci inopia, et quamvis etiam ita foret Sabaret, atq; illi tanta non suppeterent divitiae quod hoc ad Rempb: vel aliquatenus spectat Regis ne Rex sit potentior Reipub: alias sua potentia liberam subjugaret, Nationem, satis mensae Regiae a Regni provisum, modo redditi ea quae par est fidelitate Regni reddantur, modo administratores Oeconomiarum decimis suis contenti, reliqua bona fide extradant, habebit Rex vero unde victum pollucibiliter sustentet. Sic quaeso an tanti fuerit Monarcha Sigismundo III. nichilominus Regi: eundem Regem habere voluit, quales nam aerario nostro opes intulit Stephano Transylvano, nullas, dignum tamen laudemate nostro censuit Rex: Quidnam per Henricum Valesium Regia nostra accessit? parum aut nihil, accersitq; nichilominus etiam à longinquo ad Regni nostri habenas. Quisquam desideravit Rex: in candidato divitias, quin potius ad animi dotes, et qualitates Rege dignas oculos intendit. non sequitur eundem vacantias Regni venditurum, quippe cum officiorum mendicatione meritoriis suis necedi, cit, nec adhibere solet dux Oeconomiae, nisi fortasse huic contentio apud nos adolescere, nullos fane milliones e Gallia secum in Poloniam invexit Ludovica: interim tamen quàm bene sunt vendendi vacantias artem didicerit et exercuerit. simul in viridi memoria est singulis Hannapestinae conspiratione, ambitio nostra ansam debit, et quia Promotores etiam plebeiis quàm Rex sit Regina extorserunt, inde metuunt ne imposterum avaritiae eorum statuatis pons, si verò officiorum mendicationi occurrere nolumus, non quaerimus dum solicitè vacantias, ac insuper justitiam distributivam melius observemus, conferamus hoc pacto conventis, ne Rex tam perse, quàm alios ob vacantias quicquam à quopiam exigat, adjiciamus

Quam

etiam ne Patronis, cum illis quos promovent mercari liceat, provid
non sine nostra ignominia celebratum est: ut nec sanguinis nec pristin
amicitiæ jura consideracionem invenerint, jure valente apud illos furi
fame quo et pecunia in tempore colligerez ac deficiente per Inter Regn
meffe paratis vivere possent ogibus.

4 Abyciz Immerito Senò Duci, quòd nulla præditus sit experientiâ, nec aptus a
ad Regimen dum non est bellicosus, sed domestico suo ac io intentg, seriò
verum esset nullig frugis esse Principem, sare inter Primos Imperij Principes
ygerimis qui ad Venum non eminerent neg ex facere alg pacis conventi
inter illos Prinz Generalis belli Dux evasesset, non tolerarent eundem
inter se tam in rationibg stati, quàm belli Antesignanum, nisi ea habere
illum, quæ modò præposuere divulgavit, nec vituperio, quin potig laude dign
Optimus Princeps, quòd bonus sit Pater familias si enim suis ita scit uti
nihil temere protinet, poterit ad exemplum Regis III ingentes in emolu
tum Reg: colligere thesauros, necessarium etiam est, ut quomodo suas gube
provincias, inquiratz, certè non audies eum subditos suos deglubere, quang
absolutum in illos exerceat imperium, boni Pastoris instar tondet ovi
suas, ut tamen tam graves non exigat contributiones, uti apud nos in tu
Rep. fieri solet. Deò moderato subditis præest Imperio. ut quotannis
si placet tres Millliones absq ullo onere, seu modo miserabili, è Provinci
suis conquirere possit. Quòd equestria non curet exercitia, purum puten
mendacium est: ostendit promptitudinis ac fortitudinis suæ documen
ex quo bellum cum Serino Electore gessit, satis diuturnum et quidem
cundo Marte, non tantum ea in sua recuperavit, sed pacem etiam paulus ex
honestissimam. Quemadmodum alag provincias suas in pace optime gu
nare callet, alag quog tractare belli negotia, propterea magnè eid
illa virtus detrahitur, quâ illum cum reliquis Reg restituit.

5 Perdinaci ac virtuta tuscii genij esse Sermum Ducem Coburgi porrò
cerunt, ideo morti uxoris suæ primi Matrimonij Sigismundi nostre Fi
occasionem dedisse dicitz, dum illam uterum gestantem uteriis venati
aquitare coëgisset, calumniosè spargunt vemam dabis, quis quis es qui
ista edisti? si te tenebrionem mendacij aviso, pertricta nimis fronte sua

qu

quâ Pyssimum Principem coram universo orbe, tam atroci fraudeis calumniâ
quam fortassis nefariè quidem nôsti, loquantur illi qui hunc temporis
in aula Sermi Ducis praesentes fuerunt, si vera haec sint, quae tam constan-
ter et sine rubore asseris, hinc sanè colligere licet, te non legisse Besto-
pium qui hujus temporis res gestas describit, meminit ille, inter alianor
Jus uxoris Sermi Ducis charissimi, lege ibidem qua morte obierit, videbis
te falsa pro veris vendidisse, videbis quanto se miricem amore prosequuti sint
maritus et uxor, quanta inter illos fuerit concordia, quam vero se mirecem
amarint argumento esse poterit, quod, cum Sermum Ducem, cum Sermo Electo
re belligerantem, per longum sic satis tempus non vidisset, atq de illig reditu
ex bello certior facta Dusseldorpium Colonia haggrisina usq obviam venisset
illi eundemq salvum et incolumem, atq ex recenti victoria triumphantem
salutâsset, suffocato pre nimia laetitia per lachrymam corde, ac sermone inter-
rupto inter oscula et amplexus placidi, cito animam reddidit, ni hunc fal-
sum Historicq ille d. autem eo modo, quo famam tantis principis ex impe-
ratorum Regumq totius Europae orbis, malitia adversariorum suppilla-
re non erubuit. Princeps est magnae prudentiae, et modestiae, affabili-
tatis, cui permista gravitatis levitas, apud illum ois excolat modestia
dominatur Majestas. Tali ou Regi, moged Principe, qui affabilis, simul
et gravis, qui personarum familiaritatem nec ni contemptum apud subditos
obtinet, neq per nimiam majestatem in superbiâ et odium libere Patriis
sed omnibus gradq, salvâ nihilominus apud eos ergâ Principem reverentiâ.
Quisquis vero ille est, qui tam muscio debrachatus in Nomen Sermi Princi-
pis, teneris illi ad Palatinatum, justa illud. Diffamare cave nam revocare
grave. cujus an delicti Optimum Principem in simulas, fortassis dubito,
et propterea simulem labris tuis tibi ostas lacrimam, ut sub stolido Rege
tu imperare possis.

Exigunt adversary ut Rex noster bellicosq sit, qui ablato Moscho Regna restituat
Sermo vero Duci adimuntur, quod nec animo nec opibus in struendis sit
multò magis prudentiâ malitiei locum termino in ducatuum cum Moscho
mutam, elapso Tenaretur Ukraina cum Severia in ditione Moscorum.

Respondeo

Respondeo verum esse quod inter virtutes politicas, quibus quemlibet Regem necessaria ex omni parte sit fortitudo bellica ut notitia belligerendi illis eripere, quod Sigismundo III olim in Prussia manifestum fecit summus execratum Regni Duce Lonecspolcio, ut verò Reges Poloniæ suis impensis ablata recuperarent, absurdum, non minùs quàm impossibile jurarent in. oblata in quantum recuperatio est, hoc opus divinum et bellis Regi impor. ille clades, exercitus minuit, et largitur victorias, restituit oblata sua quis ita spondere!, et audacter pollicerentur recuperare ablata aut vir. suis, aut opibus nimium confidens non audacia, sed temeritas esset ipsi. si Deum duce fiducia ad bellum provocaret, nec expedit Regiæ ut Rex. suo sumptu ablata recuperare sentet, si enim Rex ipsis arma secundo ret, atq ille exercitus moles pervium, vindicaret provincias, sine dubio Re. sionem damni ac impensarum exigeret à Rep: Quemadmodum belli duces s. ibi privatos suos à Rep: sumptu postulare solent, periculum vitæ si pri. prio exemburgiâ Bestenburgiâ ablatis exueret provinciis, ne cum Cosacis con. pararet, eorum auxiliaria solicitaret arma, sene Regiæ prius illa non re. ducerel, quàm impensæ restitutæ non fuissent, inde nos nemerel periculum subjugationis, aut mutationis status exacutâ Regis nostri per Cosaco potentiâ. imo fidel potius more antiquo Libertati Regiæ et labore superaddat vis an scis, an novas fortasse Sereniss Duce Cleoburgici per legati suos fidei proponet conditiones, quæ non nisi magnis Regiæ incrementis pensi se habent, maneat ad tempus usq pretium in suo robore nec Moschovitica nec ipsi Moscovi ad ambiendum Regnum nostrum cale. adsent, sinere agant cum Rep. nec privata tanta cupidine veremur lu. Forte Deus ter optimus ea gratia nobis largietur ut sub Principe corda. prudenti et quod in Deum timente etiam ablata Regiæ reddant Cleody. mus ad eo candidatum, quæ Reipub. pestumodare magis quam servare possit. Nunc Electione Ducis Cleoburgici nullum capturam emolumentum Res. illi angusta domi et antiqua autem consuetudine nemirem. cleri profes. qui nullum Reipubl eo ferat commodum de Clero allegant exemplum Henrici Stephani et Sigismundi III.

jam

3. Jam superius ostensum est Sermo Duci rem non ita angustam qualem
pleriq; adversarij depingit. Certe cum ipsimores nostri tam satis mo
fuerint, vacuus ab Reip: manibus per legatos suos non accedet. Quod atti
net exempla allegatorum Regum, si mecat rationes, cum illi ea ipsa
quae satis large promiserunt ad effectum deduxerint, Henricus per ora
tores suos bellum obtulit suis stipendijs adversus Moschum gerendum.
Rex aut quem bellum illi indixerat, Regno nostro Valedixit. Maximil:
ang exercitum adversus Christiani Regis Sortem pollicebatur, ipse vero dein
captum exulatis Reipae: Regis: III Casimirum maritimam promittebat, et for
tuna fidem servasset nisi perfidia Gentis Svethicae obstitisset, hoc mihi de
Duce Neoburgico persuadeo, quicquid Reipae praesentabit id etiam effectui
ve praestabit, nec prius Coronam capiti suo imponi patietur quam Reipae
mi ollis exacta satisfecerit, quorum gratia legati finem interponent, ne
terea frustra capiant pisces periculo, nec consuevit vituperare tam magnum
mi Europae Principem, ac vires eius, et fortunam tam vilipendere, praestat
hoc negotium suspendere ad tempus Electionis quam eundem tam adeo Reipae
exponere. probabile Electio. quisnam aemolumentum capere possit Reipa
ab illig Electione, nec expedit anticipare res Sermi Ducis, existimat
dum Rem se aliter habere ni Electione vidimus.

8 Ex hoc etiam mihi sum redire volunt Ducem Neoburgicum, quia per promo
tionem Patris superiorum Principum, tam Imperij quam aliorum Regnorum
polity teneretur illis gratus esse, ob hanc causam id quod nobis de Livonia
restat, amitteret, ac simul Jus in Prussiam Ducalem exemplo Brandenburgen
sis praeclara moniti, si quod vero cum illis bellum gerendum foret non posset
cum illis tanquam amicitiâ Regi junctis ferò Arenam descendere. Exem
domestica inter Cives dissensio et alia incommoda.

Apparet omnino illis, qui haec de Duce Neoburgico spargunt peregrinos
esse legibus Reipae nostrae. potestne ein Rex alig apud nos quicquam pro suo
arbitrio facere? potestne quicquam à Regno nostro avellere? et alteri conferre
potestne bellum aut defensionem aut offensionem propria motu miseri Regis
gebare, omni jure se nominare poterit Rex Poloniae servus Regis: qui nihil

extra.

extra censum Reipub: agere aut præsumere potest, quapp vanissimi estille
metus, et per consequens vanissima simul Ratio impugnandi concurrentium
Sermi Ducis, quæ nam quæso ratio illa est? quia Elector Brandeburgicus Stet
mensem præfecturam, quæ ipsi ex vi pactorum Bydgostiensium debebat, occup
vel Dux Xcoburgicus propterea Rex Poloniæ esse non potest? Etumlus hæc es
pam si frater pro fratre Filius pro Patre, et contra, pati non potest? Illud mi
delictum illud Electoris Brandeburgici (si quidem tale nomen meretur) Duci Xco
burgico imputari potest, nondum extra memoriam nostram est quam nonnulli in
quæsiverint Dominum Regem ad abdicationem proclivum extraxerint ut loco m
gnorum meritorum proscripserit, quam illi Inventore civilis belli fecerint, alg inscia
edictat expressam Anni 1676 constitutionem, nove consilia formare ausi sint
alij ad fines census Regni monitis et exemplo præire eadem illi prejudicia Rei
emanantur, ex Ducis Xcoburgici imperio, Candoris ac sinceritatis amantissimi
Principis, et quem ad modum antea Cordeo Principi, cui oibg modis contra pur
nostra Cardinalia destinabant Coronam nostram Italia subjugandi Xcobilitato
media suppeditare non dubitarunt, ita eadem jam nunc entem desiderant docer
Servabit conscientiæ suæ integritatem Sermg Dux, nec juramentum Reip: do
eo ut Princeps est tenerrimâ consuetudine unquam violabit, neq etiam poterit
ex quo Reip: quotidie potentior evadat, eo ipso potentiæ suæ non vulgare signu
Reip: dum insultg hostiles undiq emergentes fortiter non minus excepit, qu
repressit. redidit eadem per Dei Gratiam ad pristinum florem, nec formid
bolis nobis esse poterit, fœderatorum Principum potentiæ, quam nec Sermg Dux
Princeps religiosus ad auxilium, et societatem mortalibus, ideoque suo tam
faceret.

Potentiam Fœderatorum allegant ex hinc sublatamiri libertatem Electionis nemo in
Comitij absq periculo libere loqui poterit, libertati enim opponetur potentia
terorum. eam vocem illam ab exteris auditam, si saltem Duci Xcoburgico
sua suffragia essent, per vim promotum viri, id, quod fieret cum manifesto lib
latis et libere Electionis naufragio, hæc dere Sermum Ducem inter exclusas ja
recensent, quia argue electis modis per potentiam. Regnum nostrum arbitra
jam superius dixi quod Polonis purum cura sed exterorum potentia, ne collud
saltem ipsi cum exteris, aut Italia etiam ipsi Regi suggerarung consilia, qui
mi detrimentum libertati vergant, sponsor ero Regem nostrum quicquam quod

num status Reipe secum moloere, nihil tentaturum. Stadium res prudentiae
accersing etiam de aliis cognicare solemq, si quando quidem dictum aliq statum
fuerit in conventibq aut comitijs quod adulatum nostrum non est praesentiat,
atq statim preparatamq atq ita prout possunq nobis vicissim nocere solemq, in
ista schola nondum fuit Dux Neoburgicq, certe si Reip: juramentum praestiterit
legesq nostras jure jurando confirmare illi ingratum esse, libera vox, si quando
civis patriae sententiam suam promet, Principis enim recta conscientiae libertatem
tollere non potest, juxta autem formidabilorem esse D. M. D. Moscorum potentiam, quae jam in visceribq Regni radices egit Tractuneny saltem illius
potentiam cum illa praedicti sint foederati Principes, adjungamq Tartaros et Cosacos, audeo profiteri pro tali Religionis fructu. Jam in urbe Cracoviensi, quam
M. D. L. incremento ne quidem ad quartam partem accedere Svecorum Brandeburgici vires jam nigenti machinae, accedit quod remota nimis sint a Gallia subsidia, potest itaq per potentiam Moschi ecclesiae opprimi libertas, ac libera vox, quam
exterorum Principum isti in exercitum continuo alere non possunt non enim
sufficeret nervus belli. Dein quae haec esset stoliditas exterorum Principum
M. interesta Serm. Ducis, cui tantum ad aram usq amici esse possunt, et sa-
dere juncto militem semper in promptu habere. Serm. Dux in animo non habet
suas provincias hereditarias delapidare in oppressionem majoris Poloniae adjun-
in ageret quia Reip: potentior omnino mavult ille Thesauros conquirere
pp liberos suos, quam ut eos tam turpiter, non minq quam frustra profundat,
Ex parte ea Moschi et totq Russiae quotidianum periculum, nam filium D. Ducis Reip Regem coronaret, haberet, quod assiduo metueret ne se a tam potenti Principe opprimeretq, qui paratos semper habet exercitus solet enim Moschus
belligerare expeditionibq generalibq, hinc militem semper paratum habet, ulpri-
mum si Dux expeditionem indixerit, poterit eodem momento aliquot centena
hominum millia cogere, atq ita perpetuo Reip nostrae finibq exercitq minere
poterit, quod si vero Cosaci Moscorum viribq jungerentur, id quod facile fieri
posset, non potest non ista conspiratio Reipub: esse gravissima, semetq
isti sana sola Religionis fama, commoveret integram Russiam rubram tam
in Regno, quam in M. D. L. totam, ideoq si Moschus Regno nostro potiretur
posset imo quasi sorte, siquidem nos subsidium mittere vellet milliones

hominum

hominum cogere, dubetas ne igitur adhuc, num Moschi potentia formida
sit, quam exterorum Principum, qui certè ruinam nostrorum non quæ
amicum Principem, ne si ipse Rex noster suaderet, eundem sentirent contra
um, cujus potentia acuta accessione Regis tituli illi oppido nocere posse
Tradit itaq illos ad promotionem istam Ratio status, non oppressio liber
tatis, quam potius salvam voluit. At nonnullis autem exterorum Princip
tis audita esse vocem istam, quod si Dux Koburgicq duo etiam tantum pe
dia numeraret, nihilominy eundem nobis imperaturum vix credere possum
tantum si externi Principis legatum stultitiæ cadere potuisse, ut tam mi
nimè ipsa Principis sui non promoveret. Sed prostituere, in primis si libere lo
quescq partem cerebri ac malevolentis ingenij quod media extrema omnia
exquirat, quibq famam Senis Ducis obfuscare et omnem illi spem adimer
possit. Id circo talia figmenta in vulgq spargit alq optimum Principem ac
sat, quod per illicitas artes, per vim, per potentiam, exterorum per oppressio
libertatis viam sibi ad solium nostrum Regale preparare satagat, experie
omnino an Moscus, quem promovet, licitis mediis solium suum nobis obtrudat
num æquum fuerit hoc modum ad obtinendam Regni nostri coronam, quare
violato juramento, nec nobis servatâ fide, sine ulla causa ausus est ne fa
da adversus nostram Patriam arripere arma, eaq ferro et igne deleri
examinâ factus an illud æquum fuerit medium, dum Diadema nostrum vele
proscibulum quodam mercatq, ac Reip. cogere vult, ut eligat solium su
Regem. Quem æquum hoc sit medium, si quando cum Domo Austrica conspi
rat, et oppressionem nostri fidere sancit 40 millia militum in ói occas
Serma domui promittit in auxilium, modo solum. ipsiq parum interes
quâ ratione Throno nostro dejectum existimet, alq per istam commendation
ad dignam nostram Regiam emergere possit, vide quæso num licita sint
illa media? siquidem, prout fama fert hoc interregni tempore ad fines Re
nostri et Sgt. D. L. mittit exercitum centum et viginti millium alq ille
primo vere se in campum prodire accingit, sub pretextu, quæ pacificar
Ukraina, de vetera ut spectatorem in Electione agat vindicaturq arm
repulsam, qui quam poterectur Felig adhuc decem annorum puer, qui
jactas num æquus sit modus iste concurrentie Moscovitica? si quand
sciatnare

4. suos mittit ad Imperatorem Ticicum praecavendo ne ex ambitu hoc frustri
quid cuinctur Porta Ottomanica, in hunc finem facy asseri eternum etarna
rum conjunctionem, et quidem adversy Remp: siquidem spe sua frustraretur
a Reg: poterit utq; quilibet haud difficulter olfacere, num per media li
cita nitatq; ad fastigium nrum Regale Moscq, de Religione nihil dicam qua
rem potest non versari in manifesto periculo verum sanguicam Politicy stadium
Reip: aqua lance expensens quaero, num expediat nobis talem adsciscere
Principem? qui per tam violenta media Regem nostrum agere vult, nihilq;
minus suos etiam impietas adversus patriam defensores habet. ac Patronos,
tempus etiam aperiet, quo fine prolongatio termini facta sit, quemq; effectum.
Finis mee seu bonum, seu malum sentiet Resp: quicunq saltem in radera templo
rum ac locorum sacrorum quae impietatem Moschi loquuntq, violata parentum
fratrum, ac consanguineorum sepulchra, ac cinere profanatos oculos deflectit
hunc gravi omnino dolore premi necesse est, sane si quando videt sacrata di
vino cultui loca profanata, cadavera, et ossa majorum suorum quibq post
fata omnem amorem debemq et gratitudinem dispersa, nescio qua pietate
ergo Deum et parentes tali votum suum conferre possit qui tam atrocia
nobis et Reipub. damna intulit, satis utq probari, quae per illicita media
asseret ad Regnum Felix Mosc. Ducis Moscovia puer adhuc. Vae autem illi
terre! cujus Rex puer est, quicunq vero eundem Regem nobis commendant illi
sibi imaginantur, quod illi, quia puer, impune imponere poterunt, vereor autem
ne graviter sentiant, spe sua orbatos, omneq enim imperabit Moscq, in aula
consiliis q Moscus primas tenebit, frustra leges genti prescribes, quas audire
nullus solita, dominabitur etiam sub Fluero Moschi, natura legibus fortior
quae semper ad jura sua redit, maxime apud Moscos gentem superstitionibq
deditam, cum antiquorum morum pietatis tenacissimam, talia autem absurda
in Duce Neoburgico non reperiuntur, quin potius ille semper amicus fuit
Princeps: data ejus in matrimonium filiae Sigismundi nostri lectissimum
Poloniae regnq, ex hoc tempore omnem deus curam intendit, ad conservationem
jurium et libertatum nostrarum. confirmavit hoc Sermi Principis studio testi
monio suo omnia, exceptione majori Vladislaus nec felic mem. IV cum fere
in aqua constituq, dicant ad ejus bona conscientia, qui ultima ejus verba

audiby

aurieb̄ suis execgerunt, se sanè neminem post se alium Successorem (salva tam
Electore) quàm Sermum Ducem Neoburgicum optaver. quare Princeps ille, q
etiam in morte salutem Patriæ quæsivit, etiam nihil mali eidem favere petiv
hac in parte vedit optimus Rex in Duce nostro virtutes Regio honore dign
ideoq̄ hujus Regni Successorem esse voluit. Sed exuto omni affectu, hac pas
pe quàsi ad lapidem etiam tyndum examina concurrentia Sermi Ducis nostr
deprehendes ne in illa illicita media, metuesne exercitum finibus nostris im
tem, exercitq̄ hostilitatem aliquam contra Remp: nihil minq̄ moratq̄ ille pacatq̄
burgi et Dusseldorpij expectat tempus Electionis et postea per Oratores suos
viâ ordinariâ ac solita Coronæ nostræ procum aget, non potest non gaudere
ab extra promotoribq̄ suis tanq̄ Princeps, cum etiam hoc non nisi contra cor
trudinem, nihil hoc obfuit Henrico Regi, quòd à Porta Ottomanica comenda
Regiæ, nemo temporis scrupulum movit (nondum enim t. t. inter nos conviria ero
metuendum ne periculum comendationem confisq̄ potentiâ, Turcica altiora asp
ac Regiæ exteret formidabilis, ea dere, ne simile quid à Duce nostro exper
dum, ut propterea promotionem externorum Principum ambat, ut nobis e
multis per arma imperet. Candor in illq̄ pietas et conscientia nunquam ejusmo
illi permittent ausus, ea unicè agit ut per Magnorum Principum et Regum p
catationes illi Nationi præcesse possit, cui multis modis obligatq̄ est, imprimis
uxorem primi Matrimonij quam deperibat, atq̄ adhuc præoculis ac in vinculis
tenet memoria, et licet Deo dam gratum illi pignus erit nuncupatum, optat en Ser
ut Nationi suæ è qua oriunda erat, amorem affectum, quo illam prose
tq̄ erat, planè incomparabili, uberiori adhuc testari possit documento,
itaq̄ per illustria media in hanc Regno possit tam amicq̄ Princeps, qui ill
fortunam libertatem ac consuetudines auctas mavult quam depressas.

Intercadas, obquos atro calculo notandum censent Sermum Ducem malevoli popul
quod sit Germanq̄, cui cum Polonis fatale odium, inde oriri posse pericul
neq̄ quod Hungaris olim et Bohemis, nobis etiam odiosa!
Sed eccè profectò inde nam Da: nuga Natalem acceperint, quod Polonis G
ni non ita accepti sint, si enim Historiam consulimq̄, reperimq̄, reperimq̄ cum
Imperio sacrq̄ eternum stridum, tempore Sigismundi Senioris experti sumq̄ q
tum conferre poterint, ad victorias à Turcis in præsentia tempore Sigismundi
obtentas auxiliares copias Teredi II, inde inter causas belli Germanici

hæc ac

hæc auxilia ingrimis allegarunt, cujus subsidijs non ita dudum obsidione
cessimus Cracoviam Boroniam? Sanè Imperatoris Germanorum, quis ad secessio-
nem Electoris Brandeburgici à Svecis fundamentum posuit? ministri Cæsaris.
Quis pacem cum Svecis promovit? Idem. Ingratam itaq; notam aufugere
non poterimus, si tanta beneficia nobis à Germanis et domo Austriaca exhibita
tantâ compensaremus ingratitudine, adhuc omnino ut illos servitutis suspicio-
ne fodiamus, qui non nisi pacem et salutem nostram meditantur, et re ipsa
quærunt, non minuet ea tempestas Poloniæ, quâ Hungari et Boëmi oppressi
et quod Deus avertat, eadem pœna nos sequi posset, quam jam sentiant vicini
nostri, sed non exterorum, verum nostrâ culpâ nostra inquam discordiâ, dum
alter in alterum jus sibi adrectatur, alter persequatur splendidos antiquos
et majorum in patriâ meritorum debitas ac optimas, nos cujus originis
nec æqualem pati, nec superiorem possimus. Sed nobis saltem ipsi imperare volumus.
Ex his antecedentibus nulla aliâ formari poterit consequentia, quàm ruina
patriæ, ex illa in desertione, non possunt non oriri sessiones, dum quilibet sanè
sam quantùm potest defendit, atq; ad hæc varia illi quærenda sunt media,
ne per æmulationem malevolorum opprimatur ac pereat, non ita ab isq; quod
Germanicum Regem habebimus Remp: calamitati involvimus, sed potiùs quia
inter nos discordes agimus, exequo ac ambitum alter alterum antecellere nitī-
tur, ac reliquos superbè contemnit, dicant omnino quod nobis mali ac Regno nro
intulerint consanguinitates Regum nostrorum cum serenissimo Regno Austriacæ: uxorem
habuit Elisabeth Austriacam filij Casimiri Jagelonis, reliquit illa ingentes ac
nullo pretio æstimandos patriæ nostræ thesauros, quid memorem Annam Austriacam
Sigismundi III uxorem? reliquit illa nobis memoriam sui, gratissimum ac nullis
lacrymis deplorandum Vladislaum IV Regem felicissimum, altera Sigismundi
uxor Constantia verum exemplar pietatis, quæ dum in festo Corporis Christi colore
nimis acriuso motum corporis excedit moritur, Mater genuit jam pietate
quàm virtutibus omnis generis instructissimorum splendidum, ac verum hujus rei
testimonium colubet Deus nr Joes Casimirus, cui omnem de cælo indulgeat
prosperitatem diurnam Numen, numne ille per hos viginti annos non satis
fecit muneri suo? numne ullam, quâ salutem Reipa augere et conservare
poterat, præterniserit occasionem? nullæ acerbitates tam internæ quam externæ

eumdem.

eundem ab amore patriæ abstrahere poterant, magna hæc est ejus æquanimi
quod insignia Regni in manu Regis restituerit, alieno ab omni factione
quam illi malevoli imputare non erubescunt, in memoriam revocemq; Cecilia
peratam adeò nobis Reginam et illa illustrissima fuit filia et soror Imperato
concludo diuq; felices semper, ac faustos fuisse Germanorum cum nostris conj
ctiones. vacuaq; fuit tantis dissidentijs Regis amor, sinceritas, conc
dia, inter nos floruerunt, omnis exulavit infelicitas cum sincera ex natiu
rem habuimq.

Verentur nonnulli quos si Terræ Duces ad Regni nri habenas capesseret, Germani
dein in aula rerum potirentur, prout apud Sigismundum III Ursula Kienberg
apud Vladislaum in summa æstimatione fuerunt recentia adhuc esse Zerkof
tum Krzenelmiorum Tyssenhausiorum, et Valsiorum exempla, adjungendam nam
rem Succameram Regis Serpsiam, metuendum ne eandem etiam apud futurum
Regnantem Germani adipiscantur potestatem, ne non posse non fieri cum in sup
præjudicio Polonorum qui præ Germanis in aula nihil valebunt, nec ita facil
illis ad Regem patebit aditq.
Res mira, quòd Germanos excludere velint, ideoq; prætendunt ex illorum n
du Rationum nde fastidiunt Germanum Regem, periculum enim ne germani
omnia administrent aut distribuant, autvelunt ut eorum obtrectantur
quæ mala in Ludovica nra acciderunt ubi Galli cum mani Regiæ erer
ac oppressione omnia in manibq suis habebere, ut q; in cumq Gallum nonadon
nihil quicquam extorquere posset allegant Ursulam multum olim a Sigis: I
æstimatam, quemnam vero illa læsit unquam? multos verò Dnus contemnendo di
ditavit opibus ac beneficijs an non etiam Lenbergia Vladislao IV potita
multos in Regis honoribq auxit, et magnis redditibq! num culpam meretur
Joannes Succamerarij Regni, quod illos maxime gratos Regi reddidit
qui ipsi jam præ omnibq noceret? anne etiam Zerkofia Succameraria Reg
formia insignium virtutum præmia dignam? num hoc verisimile est
posset, quòd illa primis Regni abdicationem fuaserit, cum apud Regem
marti sui fortunam in primo gradu positam videret, sed verò quòd Can
larios Thesaurarios ac belli Duces creaverit, non peccavit in primis pi
maritum intercessit pro cliente suo, ut eundem gratiæ Regiæ commendar

peccat

5. peccassent etiam hac ratione fœminæ Gallicæ quæ apud Reginam Dam Reginam
quam SS. D. L. officia pari felicitate multis impetrarunt, id verò si illis licuit,
cur etiam alijs licere non possit, non video. si vero propterea Reginæ Sendring
Dersonam, merentq etiam illæ æqualem animadversionem, quæ eadem apud Regem
Reginamq gratiâ gavisæ sunt, illi vero oēs qui à parte contraria referunt
ponne sunt Livones, Nobiles Regni fratres nostri et Cives Reipæ non extra-
nei, qui ol fidem Regi et Reip: fidelissima semper præstiterunt servitia.
Caveri tamen poterit (si quidem Ducem Neoburgicum Regem nobis summq)
ne Germanis in aula multum tribuat, etiam per pacta conventa cum Sueo
Rege Regis: III inita statuit Resp: ne Svecos in aula foveret, idem nunc
fieri poterit, inferatq pactis ac Capitulationi, ne Sermq Dux Neoburgicq
Germanos secum adferat in Poloniam, ne per illos tamen promotiones fiant
Livones autem ego pro Germanis non habeo sunt enim fratres nostri Nobiles,
et subditi unig Regis, oportet autem ut nos ipsos corrigamq tolerare illos
quidem nolimq, sed ego tibi polliceor, quòd absq illis rem nostram non poterimq
habere, et qui eos jam ita oppugnant, primi vagabunt, nec Princeps eos apud
se foveat. vel aucupando illig gratiam, aut absq illis Polonis nulla adipisci
poterunt vacantiam, qui ad tubq Principis continui erunt, quemadmodum
cum Gallis accidit vivente Ludovica Regina ubi per illa vacantias quærere
coacti fuimq et cum fœminis quaq in materia Statq conferre consilia, si quando
vero cum Germanis non habebimq commercium, nec illi nostram quærent
amicitiam.

12. Qui Sermo Duci nro male cupiunt, dubitant num ille pacem nobis et aureum
Seculum restituerq sit, atq contrarium arripientes tam ab extra quàm intra
multq præjudicant, ab intra ratione futuræ Electionis quæ ab Sermo Ducis
coronatione haud longis spatijs sequeretur, nova hic per Interregnum pari,
cula Enflandi et Livones primum, apud eundem optinebunt locum unde multq
inter cives, et pro Regis nemo ad vacantias obtinendas aspirare poterit,
ab extra multa pericula oririq, quibq sapientis averterendisq non sufficeret
Sermus Dux nr. ne angustiatis, domi maximis, Quia refertq jam Sveeis
Samogetia, Electori Brandeburgico Prussiam Regalem spopondisse, certissi-
mum hoc est Deum Invenisse et prudentem Principem Pacem Regno suo

procurare.

si enim Alle cum pietate conjuncta teneat prudentiam, poterit illi Deg Dalia
ostendere media, quibg etiam sine cæde et sanguine subditis suis pacem aeguin
Quod verò motg ab extra expectes tam ratione interregni post fata Serm. Pr
quàm ratione Vacantiam et Livoniam, nullam adeò, rationem et cum ad Al
jam superius responderim, nolo eandem bis coquere, ego potius autumo felic
tem Patriæ nostræ fore, magna post fata Serm. Principis (cui Deg ad huc mu
largiatur annos.) non enim quæremg Regem sed summg ex Palys. qui ad Remp. ge
dam aptissimus erit, ac nobis vi bet. Quod attinet vacantias jam dixi
eg repetere nolo possidet Serng Dux anplas latis Provincias ad sustentandu
prolem suam et propterea Resp. gravis non erit. neg nobis a Livonicis motg
immunebit ab extra sunt enim fratres nostri Nobiles Regni, ijsdem cum nob
juribg gaudentes, adeog à Regia gratia excludi neutquam possunt, cautela
sunt præjudicio esse poterit, si nemo ad Aules non necessarias provocabit. alio
nec quispiam majora pra alijs præsumet, licebis autem medijs ambire gratia
Principis et olim et hodie licet.
Quod concernit motg ab extra quibg Serng ob rem angustam resistere non
terit deduxi Dac evidentissimè quod illi tenuia adeò res non sit, prout ma
illam describunt, quis autem Regum Poloniæ suo sumptu cohibuit Hostile
impetus? habuit ne auxilia è Svecia sua Sigismundg III, aut Bothoriog
Hungaria, nihilominig cum Ottomanis Turcis Tartaris, alijsg gentibus per
gratiam feliciter semper bella composuerunt. semper tamen impensas Reg
suppeditavit, novitas Dac esset ut futurg Regnans omnia privatis armis
Resp: propulset periculum, consulamg leges nostras, movemeng Regibg m
ultra 1200 milites prætorianos, licitum non esse alere suo sumptu
bonus est mensa Regia restringet potentia Regum Resp. nec permitte
volunt ut militem haberet numerosum, ne talem in Regno, velut in
serpente foverent potentiam, qua aliquando libertatem tollere posse
Illi verò, quicung volunt, ut tantarum fil virtutum futurg Regnans, u
sine milite Regio Hostiles propellere posset impetus, ne illi per m
dum intendunt ut Rex potentior Resp: ideog Remp: armis spoliare
volunt ut nudatam omni defensione eò citius opprimere posse
futurg Regnans atg illi huc usg in id omnes intenderunt nervos; ut a
tutum Resp: imponeret dominatum, quibg ad Palatum non est aurea
nias Poloniæ. Illos contradico. volunt autem ut Rex tanta pollu

potentiâ quam Iabel Sfl. D. Moscho rum, cujus filium prepotentem propterea promovent, ut nos eo citiùs debellet, et dein non nulli dantum non integra Reges diceret Sess. Iuteo citiùs ad finem ducere possit sua consilia non nisi absolutum servantiâ dominatum, id quod facile sub Rege cui pudicum ætate adhuc nullum, obtinere poterunt.

Tandem malè animati criminantia Sermum Ducem. per secreta pacta, Svecis Samogitiam Primo Electori Brandeburgico Prussiam Regalem promisisse. Calumniâ loquuntur falsissimam, quam ne probare quidem opus est. Quia verò ipse nullam horum factorum subesse notitiam, ac certitudinem, idèo ex aliorum mente, ac testimonio hæc negâtur, illos ipsos verò qui falsa mentiuntur, quæ nullam apud quemquam fidem movere possint. graviter et sanè reprehendentes esse oportet. Objectiones itaq omnes varia falsa, temeraria sunt, ad nihil aliud e charta mandata, quàm ut Optimum Principem Vulgi morsu, odioq exponant. Cæterum Deus Optimus adversa, via consilia confundet. Reliquis hoc opus divina relinquatur Providentiæ, disponet Deus quid quid hominis proposuerint. et quemad modum in cæteris eliguntur Reges: ita quemcunq Divina Gratiâ prospiciâ nostrâ dignum æstimaverit, hunc salutabimq Regem, nulla unquam lege, superiorum aut famoso libello, excludendum; ille sanè nostra consilia dirigel, pro libitu suo, et prout illa è re nostra esse viderit, eam rata esse jubebit. Illi verò qui in famâ Justi Principis stylum immutant aclim, quam., caveant ne aliquando malitiæ suæ pœnas luant, ac serò nimis, ac cum suo damno Palinodiam canere cogantur. ~ .f.

10. Orbata Rege suo per addicationem Ser^mi Joannis Casimiri Regis: tanto circumspectius merito de alio nobis Rege deligendo agamus quanto pluris nostra Natione christiani orbis interest bonum eligi.

Habuimus hactenus fere domi Principes iam extra quaerere cogimur dum non ab ratione timemus ultimum liberis Polonis imperaturum Legem, qui indigena imperabit: Hinc scindat passim conjuncti in exteros principes quorum cum virtutes et artitia plurimis agitari sermonibus nariisque inter nos video spargi semen ipsis Regnorum plerique praeferunt, aut in Leitam illorum qui illa edunt aut malitiam. Hinc impellit me debita in patriam pietas, ut sine studio partium, nulli nec injuria nec beneficio adstrictus, vobis tantum fratres et patriae natalium felicitate ita amore coniunctis pro cuiusque quam domi et peregre hactenus rerum experientia Candidatorum aliquam rutiniam nobis examinandam hic sino proponam.

Quorum feruntur per omnia ora ut intelligo hi potissimum candidati Dati Ludovicus Bourbonius princeps Condeanus, Vnus ex filijs Magni Moschorum Ducis. Philipus Wilhelmus Neoburgo-Palatinus, Carolus Casimirus ex duabus Catharinis. Magni Hetmanni Ducis Filius et nonnulli alij Italorum Germanorum principum.

Condeus Condeum vel eo nomine primo loco pono quod nemo alius tanti Regis stetit, quanti ipsius ambitus dum aut legum nostrarum ignorantia aut ferocia militaris ingenij, aut arrogantia Gallica potentia non ab amore Civium Ter Regentium nostrorum authoritate sibi aditum ad Thronum parandum rati nullos ambitionis ausus malas eruptiones timuere possit

sine tot funestis exterorū in Regē nostra machinationes n
nostrorum mel Regentium contra nos tam varij conatq, sine d
trina, illa qua adhuc premimur et vix non suprimimur
moneta Al vel si de publico hmeretur quo ere leretur to
deus sine illa nuta nimis civium funera, quā lugere p
stat quam narrare nunquam aresciturq tacijemij: qui
credat regnū, tali quasitum amisitu bonis artibq exer
citum vii.

Equidem non negaverim multa esse quā tandem tam me
nam licet à patre plus anno posthumo orto Al Regij tamen fa
inis semper habitq est Al virtq militaris probamil, adde pa
monium amplum erecta ad arduo mentem nec defuturam
illi gallica potentiam Al quid sunt ejusmodi sed quid dis
lem? Ade ipla sunt quā meo quidem calculo fo
excludant nam cum ea amula domo sagrinem trahat
rang metq est ipso Rege nostram totie midiserimen ci
jectum vii Regis: quotie vi castra prodibil Gallica vino p
patuis Gallorum dissidijs nostram miserimum vii pa
riam vide cum universi totius Europa principibq insolis
tij adinvidiam Gallica potentia armati, praesertim vero cum
vicinij Austriacis, Brecij Brandeburgicis novi nobij moti
praesertim cum in praceps semper eat scandendi cupidus Genius
quippe qui sciat imperia quatere constituere nesciat, q
more maiorum suorū sciamnel pabuam totie civilibq
malij dilaniamil vbiq factionem Rex amplus ab illo h
nostrarū speriandum pietati quam in patriam et Regem
labuil?

Qui privatq moderata omnia dedit, et quieta quondo

Regnare poterit nisi armorum strepitu concutiat omnia
vade contrita habilitate exhausto q̄ reliquum est opum cor-
pq̄ ciuile intq̄ debile et exsectum perfrabit foris et mox
ipso ex humanis erepto / iam tum enim militaribq̄ laboribq̄
fracto / intemperie ista exhausty est ut nisi dyre gradiatur
cia in compacta nobij delinquat, cia cum filio Duce Angyria
no corpore et animo male composita
nec est q̄ iactitet patrimonium cum nullam habeat nisi q̄
a Gallis mutuo pendeat, cui subditum est adde his aduersq̄
dispotticum Gallorum regnandi modum adde ingenium illorum
impotens et inconstans et in libidinem, libidinesq̄ proclive
testantur idem varijs Gentibq̄ Neapolitanū Siciliq̄ regna
quod seuera Hyspanorum imperia essent Gallorum leuitati
insolentijsq̄ protulerunt testatur id Italia libera
aliquando Romani imperij prouincia nunc per tracta,
tus pars chonasciente Gallicesa ne vestigia quidem
antiq̄ libertatis referens, testatur id Gallia ipsa flo
rentissimū quondam Regnū, nunc imperio plus quam seruili
suppressum, nulla ibi amplius legum libertatisq̄ memo
ria exulat omne quod regnum fere et adulari nescit
absolutæ Regis voluntati. videmq̄ non pridem qua ausu
nos vbi sit authoritate, minister Gallicq̄ quantam sibi
arrogarit Rex Taceo q̄ quod reddi mayis optatum sit Gal,
icum Imperium quam tuendis quæ parta sunt, nec enim
cuiquam Neapolis Gigeri aliaq̄ veteris et recentioris
Historiæ Exempla ignota sunt, possent hic multa alia
addui sed certum q̄ iam si procerum fere alijs, Galli
cum

fidem tam caram esse quam Gradum olim Sed olim ego carum
hoc neminimus habuisse nos aliquando Galiciæ Regem
qui vix exactis apud nos aliquando quinq; mentibq abscessu
probroso apud omnes gentes exemplo — Hæc de Cond

Moschy Moschum nec Regio nostra sunt nec Religio neq; fides
nos spes promissaq; ea coccare debent qua mox nra ni
Libertate avita totam temp: absorbeant et vera dulcedo
nostram brevi in triumphum ducant maiores nostri
ab imperio Austriaco Domq; merito semper abhorruerun
et quod periculum erat, ne vicina istur Domq; potentia
in nostrum Regnū admissa, nostrum deglutiant, sane meo
quidem iudicio tanto nobis magis a Moschis cavendum est, quo horum
pr illis potentia maior, neq; ego crediderim ullum tam abjecta
mentis polonū fore, cui despotus ille apud moschos in servandi
modq et servilis parendi obligatio non horrori sit nobis sane
qui relictam à maioribq libertatem sub legibq haberq non tra
gloria dulcis sunq, durum foret nunc juste feriri flagellis q; c
sentiis edi et atque ignominiosum ac liberis Romanis olim.
Nec dubitari potest quin gravibq Regn: nostra inveteratur moti
cum turca cum vicinis austriaco, brevi Brandenburgico Tartaro
adscito adhuc moscho cum illorum plurimi domesticas cum
citer foverant et tantum ipsi a nobis potentiā incrementum ac
ere nemo ferat, neq; nos sane libertatem avitam prosperita
nostrā Fortunam tectam relinquere volumq. Adde his q; filius
ad coronam affert Moschorum Rex puerilis, quam praste
regi quam regere, q; diversa à nobis vi fide sacra eductq; hi
diversos mores diversa ada quam periculosa Regno nos
minium corrupta et animum abjectis subjectis futura sint nemo non

non videt.

Neoburgi eq. Accedat itaq; relicto Mascho ad tubinam Neoburgo – palatinus princeps non vulgaribq; cum corporis tum animi dotibq; commendatus Amicandis agris nostris Domi relq; nihil fallor ante alios idoneus Jam plures anni sunt quod principem non vidimus, vidi tamen illum tam vi dae ipsamet charissima mihi patruà cum Suetia vi conjuge principe constantia nostra domq; Jagellonicâ inseveretur non indigno Sumptus.

Meminit tunc audivisse ab ipso Reverendissimè discerni, quanto felicius esset Reges Deligi quam nasci, Cum: Ita aiebat: Si hi tantum felicitati Natalium debeant, q illi amore civium sine quo bono, res Summi non sint, nihil vana Summianorum ludibria digna profecto imperaturo aliquando nobili principe vox. Sed tam diversa alia exiguo illo quo apud nos Sabbatici tempore magnanimitatis et generosæ indolis dedit argumenta ut Vladislaus Magnus gloriosissimæ memoriæ illi Septi illum Regis nostri tabulis solennibus sui vi patruum amoris quasi præsidem hunc orbitatis nostræ casum paterne commendavit. Referunt qui interim aulam provinciasq; ipsius visitarunt, Polonos nostri quo amore Regem nostrum quibq; officijs et humanitate venientes ad se Regis Vires complectatur, quanta ipsi de malis nostris intestinis quæ ultimis hisce annis nos dilaniarunt cura sollicitudoq; sit. Novi ego quæ solo de Regis nostri bene merendi studio Galliam nuperæ libertati Electionis nostræ inhiantem et non absq; vi promovendam perbrevitatis ansam sit sui Societatem Svecos, Brandeburgumq; traxerit, non sine incommodo ditionum Suarum quarum interest non esse regni nimium Rex Galliæ vi Belgio sed cum hispanis in æquilibrio stare. Nos ignoro ipsi a multis nostrum non beneficio Dentis vestri quasi pia matura ambitu se nostris misuisset. Sed qui non annis reminiscor, quam variis postrema hac ætate machinationibus

teliss et intus et extra Resp: nostra inspectis et nisi facta li
tatibq nostris propitia natura lucuriisent nisi non opressa
definet credo Deilla principis solicitudine Unitra suspicari q
sane nulli christiano principi vitio vertere possum qd de m
dendis malis quibq convellendis et de conservandis iuribq qu
statq nostri status hermonia vi communi constitat cum omn
interest et illa servari et haec conservari neq hac negaver
quisquam status publici intelligentior.

Jam vero qui principem hunc virtutes commendent, quid a
illo speratu possit Resp: commodi videndum est.

Audini ego non nullos calumniatores qui Lingua et Calam
verali principem nuper molestati sunt idq me monit ut acuu
per scriptores omnia, sed rei ipsa comperi desiderari ad m
rem perfectionem virtutis adversarium et invidiam pati, hin
huc dicam qua mihi comperta sunt.

Princeps vi primis Catholicq et ipsem nobilium initiatus
sacris et Rom: imp: legibq tanen dispidentes prudenter neg
quam libenter tollerat, memor eiusmodi morbos non rar
melig diata quam chirurgia curari, Caterum raro alio
tq excelsi animi dotes cum profunda in Deum et sedula pieta
Justitia, sine invidendo iure sibi in distribuendis, procuiusq
rito praemijs coniunxit, raro alius tam Religiosq sidei perom
cumq observator, raro alius tam quotidiani laboris patiens q
pe qui totos dies seriata pietate gerendis negotijs praesidendo
consilijs exigendo subpliciby audiendis libellis audiendis leg
tionibq et reliquum exercitijs equestribq venationibq tempora
sibi impendit.

Haec sunt illa qua in Rom: imp: vi clarissi experientia cuius
vi ter catera non sane argumentum est, illa de juliaensi succes
contentia quam ipse cum potentissimo principe Electore Brande
gico

cuiusq; foederatis licet viribus impar ea equo tamen et marte Lustrum
A A tandem pertractatus composuit, qd ego in illo tanto majes sy,
picio quod me minui iam esse controversum qud aliquando toti
Europa clarissimum accinit, qua iam compatibile multi ipsi existant cum
alio principe inimicitiis nullo occasione belli, et totius christi,
ani orbis cuius interest a nobis boni Regem eligi caeteris no,
bis ipsi exoptatur Corona nostra, tanquam dignissimo et sane non
vero voto populi nostri dei est, hinc felicibus auspiciis patuit in,
gredi regnum nostrum non aliter ac anima corpori leniter
offusa veniens placide non strepitu irrumpens.
Relinquarum exercitiorum Equestrium peritia, hoc scio quod
ipsi Germania parem non habeat, nam lingua praeter vernaculam, non tantum Latinam Italicam Gallicam. Hispanicam
iam tum quando hi apud nos fuit perfectissime calluit Tedescam
tissima locuta est Averni similis quod interim nostram ex
tot annorum cum principe nostro Constantia contractudine con,
iugali aliquateng laudemus, De peritia in exercitijs Equestribus
hoc ipsi universa imperij Comitia Ratisbonnae metum illi praesente
testimonium dederunt ipsum non minus milli quam in Regnatri
ce ponderantia reliquos Germaniae principes longe antevertere ne,
illos Philippum dici, qd probaret le vere equorum equitumq; emen,
tem quibus ea tunc omnium oculos animosq; in ipsum ita traxerint
ut habitantibus non multis ex hinc praeiudicio liberae electionis im,
peratoriam dignitatem in domo austriaca continuare possent, ad
illam Philippus Noster /: cui enim non nostrum appellem tam
nominibus nostrum :/ tum quasi cum votis destinaretur
De prosapia nihil addo cum nemo ignoret qd Caesarem qd Regem
Palatinum Rheni orbi dederit nusquam nisi hostibus frementibus
vel cum de commodis loquar hac prima et maxima accurrit

nihil Regno nostrum accesserunt si commodi Philippo Regi
hoc certo meo quidem iudicio per magni momenti est nam q
ab extero magna commoda exspectabimus bonis laudis ordi
foederibus pacti aut subsidijs adiuti domestici vires hostu
potentiam infringimus exparua Regis magnam efficimus con
nationumq nostri pectoribus inuicta deo modo non deficiamu
eiusmodi Regem qui nos suis viris impleat seruare nostr
adhuc signa hostium sunt tuenda conuentat, Leoburgi
nihil reliquum est cum alio controuersia ut eius Regie
quidquid hoc Regnum nostrum Label potentia quicquid q
virium totum stet procommodis tibi voluntate nostra, no
ego ipsius prouincias aquis bauaricis cuius magnam partem te
Iulio montiumq Ducis ignorat qui historiam nouit, nec Da
tandi cogest qui ex illis aliquot millium exercitum in vsq d
nostris Imperat alere proventq quos merita Regia vocat
corrigendamonetae solvendemilitia alijsq vsibus publ
impendere et plura commoda offerre possit, nec nobis q
nis nec libertatibus tamen opprimendis nostris etiam tred
par.

Licet enim non ignorem praeteritis Germaniae motibus nec
solis Iulium montiumq Ducatibus potentes Imperat exercitus pa
tos sustentatosq esse nostris tamen nunquam pares fuere ne
propter tanta eorum interualla rectitudi unquam, Dei quid
his nostris? ipsius enim hoc tempore nobis ea quae offerre Reg
potest commoda proponere non meum hoc addo quod si ipsum
in Regem accipimus accepturos nos cum ipso praeter animam qua
splendidissimam Label Regiam suppellectilem, illa etiam quae n
illi principes nostra constantia attulit ut probe meminis

Kun

Anne vana vitemus quæ illi objiciuntur.

Quod dicitur præmaturo ambitu Nostri nimis ipsum Lusi datum est

Quod a pueritia quæ illi cum multis interdum principibus natura
ja[illegible] est quid enim? ille hostile meditabitur qui filium posta Be
ad coronam Regn: cupere ejse commendatum, Conarentur ipsam
ut laudis multorum principum studia, sed meo quidem judicio solo
stimulo gloriæ ut nobis dignissimum simul et gratissimum commendent
Cæterum neq; Romanq; imperator Gallo, neq; Rex q; Brandenburgo
neq; si illis ab hac Neoburgici recommendatione aliquod potentiæ
incrementum accedere, aquis oculis deferre possunt. Probant
Istratatuum verba, quæ examinavi illis tacentibus, statq; ra-
tio quæ dictos principes nimium in diversum trahit, et cur Sveci
sum ex pomerania militem revocarunt in Sveciam? cur magnâ
exercitq; sui partem similis austriacq; violenta contra nos
cum illis partis est Neoburgicq.

Brandeburgum tam arctis faucibq; tenemq; ut ab illo metuendum
sit nihil licentia tamen hanc vel illum nobis commendandi cæteris
principibq; semper concessimus, ea tamen lege ut in Electionibus
nostris omnis libertatem sartam tectam, hactenq; servavimus,
nullo modo vim misceant, illa lege manente ab exteriorum
commendationibq; non potest nisi gloria accedere, neq; ego
video cur ingratum exteris potius quam probatum sibi in
Regem velemq;; Objiciuntur illi duo graviora profectior tempe-
remque ætas et numerosa proles Ad hæc duo sunt ejusmodi quæ
ipse negare non potest cum optime norim ipsum quinquagesimum
primum primum ætatis annum egressum et præter hinc filias
numerare filios septem. Quod ætatem attinet facile quilibet

moderni status nostri gnarus absentitur nil minus illi conveni
quam Regem eius status qua ne rerum experientia sit vide ori
prudentia. Eius dies status qua ni praeceps proclivis non Regna
posset sine trepidu, Solus Rege gaudet qui suis legibus regnu
bonis rebus mederi domesticas dias factiones exstingere lege
ordinum servare harmoniam, Regnum tot malis convulsum re
stituere, nec tam amet boni orbis bonitor quam fundator esse, a
veritis iam suo tempore non minus diserte quam prudenter exc
plurimus Regis adolescentuli labefactata a senibus restituta
esse
Nolim tamen ut nobis hoc imaginemini ame desiderari locum ali
nisi ubi consilio fractum etiam vix non Regnum.
Neabrupte prorumpat oratum Poloni nostri qui non pridem illo
viderunt ni quinquagenaria aetate sua pro multis iuvenibus cor
re vegeto membris agili, laborum patiens solo consilio, e
ni rebus agendis prudentia, maturo magnanimitate tamen
generosa indole bella ubi Regis et dignitate et utilitate nost
decreverit illa esse necessaria obiturus per alacriter nih
gloriosius reportaturus Regem a te quam amolare vitam sanguin
suum Regis nostri.

Quod prolem eius attinet non est quo metuamus absorbenda per illa
Regni nostri sine beneficia sive officia non praetergram quod e
per Capitulationis iuratas leges praevalere passim provisum in
tum est ipsius proli amplissime de optimis et principe magno di
laudatarijs dotationibus, unde iuxta dignitatem patet ali. Adde
q excepto natu maiore filij deligui in Summa Rom: imp: Ca
thedralium Ecclesiarum Collegia, in specie ad chorum thum, Tre
ense, Colonienſe, Osnabrugense, Monasteriense, Pa
derense aliasq assumpti sunt unde illis ad Summas in Rom: imp: per

dignitates Electorales et principales Archiepiscopatus et Episcopatus
facilimq gradq, adeoq abilis non tam q aliquando Reip: grauis
futuris Sint, metuendum, quam gloria speranda eoq magis q intelligã
animo et corpore ita compositos esse, vt iam tum heroicarũ virtutum non vnum specimen edant et maiorem sui expectationem
sem laud dubie promittant, nec dubitandi locq est si vnus
alterumve illorum à patre in Regnũ nostrum adhuc pue-
ruttamq quis facile mores linguamq nostram cum vestitu
assumet et vita ex illis nostro solo in tertij sæculi regina
trix apud nos domq / salvis iuribq et libertatibq nostris
vel allaturi sæpe, Deo ignoscite si longior fui in exami-
nando Neoburgico:

Lotharingus

Ordo nunc sæculum Hyacinthum ex duobq Lotharingiæ
ad Fruttiram Sitæ

Et primo quidem forte operæ pretium erit de principe
Robij Lotteng in cognito origenem paulo altius repetere vt vete-
ra præteream memorabo recentiora quæ apud Belgas aliosq
Scriptis vulgata vidi: patrum igitur sæculq Madernq
Lotharingiæ Dux cum filia vnica vetusti Lotharingiæ
ducis sine prole masculâ defuncti Ducatum Lotharingiæ accepit
ante nullo titulo orbi notq quam Comitis de Vaudemont Le
breni a Gallis et vxore Ducatu privato eo quod Gallia
in Ea legem Salicam a paterna hereditate excludq filiam sus-
tinebat Austriacorum protectionem implorabit, in hac tamen
erravit q viuente vxore ad secunda vota cum vidua Ducis
de Sancta Cruce transijt eoq a Summo Pontifice excommuni-
catus fit liberisq ex illis nuptijs nati declarati non legitimi

Civitas cum Summa belgarū et adiacentium agrestium oppres
se ex rapto et militaribus consuetudinibus sub signis hispani
acquisivit et tandem post christiana Lustibria, quibus tan
plerumque in equitans Bruxelli exponebat variarum in regem hi
panum cui militabat machinationū seus factionum illig in ca
sem conjecto est, frater Caroli Francisci cum duobus filijs, qui
alter hic Caroly Hyacinthy et Coronam nostram ambiens, alter
olgi Romani imperatorij protectioni se subdidit, obeoq; in
trata non tantum honesta sustentatione sed et archiducem Le
dum tum Belgij gubernatorem tali commendatione ut exercu
fratris sui in carcere detenti prosequeretur memorabili ingra
animi signum dedit. Nam cum militibus sibi demandatis
tunc in hiberna missis sumpta secum parte suppellectilis qua
ab archiduci Leopoldo mutuam acceperat dominica tunc
Hispanis castra et Gallorū transfugit.

Ad filij eodem fere tempore Bruxelli ubi in honore habeba
concepta coptim nam in salutato hospita patrem in gallias pro
gum iturus sivit

Hic dum post Caroly Hyacinthy austriaci reconciliaty absentia cas
ca habens dicitur et eius servitium legionem pro stipendijs su
stat pro mittenda duxi ut noscamus quis ille ad coronam nostr
competitor sit, nunc qualis sit videndum est.

Multa sane sunt, quæ illum commendant catholica se religio
qua Lotharingorū familia inuenta ad bella et arduas quæq; aspi
ma, stato liberi sine coniuge, sine prole sine occasione belli
natura mitis peritia variarum linguarū, amicitia Austriaca
cum experientia militaris agilitas in exercitijs equestribus felic
imperij, morum comitas, religio in seruandis promissis, et mu
comenda quæ ab ijsdem intelligo ipsi nostras promittit, quæ ita
vera

vera esent per le magna forent. Sed cum Neoburgico tamen compa-
rata dubitante qui utrumq; nonil nemine plane exilia. Nam Neo-
burgius non tantum catholicus princeps est, sed religionis suae cu-
cenia in Romano imperio et in suis praesertim provinciis nonnumenta
posuit testantur ea varia templorum marmorea et religiosorum utriusq;
sexus coenobia quae extruxit dotavit
Palatina familia nulli in Europa nec cum Lotharingica cedit: Neo-
burgici atas non fabrica sed natura consilio non tempestate
sed experientia rerum prudentiaq; rica et tamen adbella clar-
dua quippe firma satis plus apta imperio praesertim nostro quam
adolescentuli in praeceps praelium, sine coniuge, sine pt prole est
Lotharingus sed cum austriaca sedem dedit quae à tali coniugio nobis
commoda si sine prole moriatur relabetur in eandem orbita-
tem desp: si prolem acquirat, quis spondere potest an non nume
rosiorem Neoburgico? quod ad desp: nostri oneri incumbat
necesse est cum Neoburgica sam tam aliunde ut supra demon-
stratum, provisum sit, adde q Neoburgii proles animo et
corpore elegans sui iam tum orbi specimen det quis talia palli
ceri potest de lotharingica
Occasionibus autem belli nemo alius ita obnoxius est, quam
Lotharingus nam ut bellum quod moderno Lotharingico ducis cum
principe Electore palatino in aliqu annis est, praeteream
quis nescit quod tali expostila ut Lotharingia sam ducatum
illum eo nomine protendit Gallia quod per tractatus cum cessant
Galli moderno Lotharingico Duce et Carolo Hyacintho
eorum nostro competitore illam cessionem a patruo a suo pro
indicium regat esse validam, quid inde quam occasio armorum
quibus temp: nostram contra Gallos in irritum necesse sit,

Si Lotharingiam ad Hispanos Regem, tot alias pretensiones [illegible] q
semper in merula immersa fuit Lotharingia Dom̃o sine spe e
gendi, hoc in liquido est Ducatum Lotharingicum quiete possidere
posse a nemine qui non a vnitu perdeat Gallid. Neoburgicus
inimicitijs nullis belli motibus obnoxius a nullo dependens, fu
est et Hispanus noster.

De Natura Lotharingi quid dicam quam vi constanti pa
patrem ipsius fuit, ea dicit patet et nemo non belgio detesta
nec debuit Lotharingus regnare Gallia pariciõ vi Regem
Henricũ 3 quondam nostrum vt alios abillis vi Gallia c
citatos Civiles motus effusumq; tot millium sanguinem ta
Lingua Gallica vt callead Lotharingus nostram sane non calle
nec vi nulla tam discreta est, quam Neoburgica cuius me mini
facundiam vi dicendo nunc latine nunc Gallice nunc Italic
lum hic praesens fuit facundissimos nostrum Europae.

Austriacorum vt amicus fit Lotharingus, oportet, cum illo
tot annis alumnius fit et stipendiarius vnius Legionis Toribus
quod inde nobis commoda, si Regem austriaci affectu Gallis
sitionũ vtu obnoxium sortiamur Sed est Neoburgicus cum a
striaci amicus est nec tamen abillis dependens ea peritia
litaris, si talem habet qualis iactatur ipsi vi sua sit oportet
nam vnis castris ducta contra turcas vi Hungariam vna legio
sub signis Caesareis vincedens acquisitam rem nullis pos
magistratu virum probavit nisi forte vicentes Gandens
chartarum ludos, nec enim alium provinciam ministrasse
fatetur.

Peritia vi exercitijs equestribus si non multis nostrum certe

Neoburgio impar est cum probe norim hunc in illis neminem in imperio Romano Lotharingo Libi habuisse parem.

Felicitatis ingenij in Gimnasijs forte aliquod nullum in Regno Lotharingo specimen dedit Lotharingo

Et si a maioribus suis cum sanguine moreq; traxit, non est quod humanitatem nobis ab illo multorum in promissis fidem postulemus, Historiâ me tacente de illis loquuntur quam variij quam parum humani, quam in grati fuerint. Semper Lotharingi ita post labentes sibi libidini dominandi adeo ut Lotharingorum nefcio ernandâ sibi Justitiaq; Genius ad gallos belgas fere in proverbium abierit Denig; qua comitata expectabit Resp: nostra ab illo qui Lotharingo beneficio imperatoris Romani vivit nec est q: speranda possit patrui hereditatem, nisi frameis nostris ex faucibus Gallia eripiatur Aspernetur exercitu custodiatur. Quam id autem difficile factu quam pernitiosum Reip: nostrae futurum sit novit is qui Lotharingiae filium novit eiusq; a Gallia dependentiam

Sed etiam venatem exposuisse spem suam dicitur ad datum Deodatum comptum expretio fautore, quibus Coronam obtineat quando autem nostro detruncato illo pretio novam legem accipimus nemo non videt, posse hic offerre quanto onerij futuri sint reip: nostrae tot agnati cognatiq; Lotharingi, quibus Lotharingo Gallia gravata fuit nunc magno agonizet regnum nostrum vindicaturi A nobis beneficia officiaq; navis prae textu, ut a polo et creptum abagnato Rege, Sed cum nec solo in patriam meam amor non carpendi studium adeo quae mihi comperta sunt vobis fratres communicanda dimulet,

malo ca Xpisto monstrare qua carpere necesse est quam circa
prolixius excurrere

Eorum Suffient Lotharingum sine dote Corporis animiq;
prudentiam Regnatricem, sine rerū gestarū gloriam sine affe
da comenda spectatq; cum Neoburgico nequaquam comparā
posse

Hodieq; Lotharingus nullo nomine nobis notq; Neoburgic
cum Jagellonica domo et Sangvine et proxima affinitate con
ctq; ut hac lex: vicq; per Vladislaum Nostrum gloriosq;
mā memoriā nobis patere commendatq; nec nobis mi
rituti sua quam toti orbi notus Vl.

Hac de Lotharingo.

Magni Heburici Ducis Filiq;.

Magni Heburici Ducis filium alioq; Halæ a tructinā
nia fratres vestros Semiovec, Nam quamdo illi clima no
fore et nostri contra barbaros exercitibq; quanq; an
tempestate adesse sustinerent. qui murmurede asperi
rento caput fenestra. exercere non auserit nedum
ubili extra delicatuli taceoq; Heburici Ducis filiq; Gall
xporem habeat genio Suo viperiosam et cui ne cum ips
net marito convenit quippe quem pene yre pacem apud
esteros cayit quarere quam domi non invenit

Atque truth natis caspitabilis nunc forte quem ego tandem
elegendum censeam

pendebit idut nostri abarbitrijs Dei qui liberi nobis nos

nostris rem tantam comisit ipse illa quia unanimia esse unum
unum coagulaturus sta fax.

Ne autem aliquid honoris aut in genus tuis ame defideraret profitet
fateor me quid externos venendo Regnum in venire neminem
Hoburgiis parem ea tamen lege ut quidem unus alterumve filium
capacitem non nentes Reip: nullos liberos nec nullum fatellitum
Germaniam, in Reip: nostram adducat.

Omnada pro abillo Reip: nostris asserue debideris ad publica
electionis Comitia Reservare.

Si liberius aliquid a me hic dictum aegnari forte mere
bitur quod Fr nos fratres veniam, meam in gratiam amor
deliga nos observantia quod hac egerit.

Cum chille notis ut dey nobis in eligendo lege Lux
assistat Sapientia divina Line qua ad humana
Facilitas prudentia

Copia

II.

Candidati ad Regnū Poloniæ videlicet quatuor Moscy. Cordens. Neoburgicy et Lotharingy.

Illum amovet Religionis Disparitas Regiminis toto cælo Diversi morumq; Barbaries tum nimia ac in propinquo potentia, Libertatis nusquam non inimica et Bellorum causa cius Electionem tum civilium tum aliorum repentina negs desitura multiplicitas. Cordaum quam nis principem variis celtisq; Dotibus et Bellandi peritia nullisq;am, vix admittet Gallicii nos apud Polonos, sive iure sive iniuria vi alium idem tum heriliq; nationi alti freta Dominatio qualiq;cunde adiudicare idonea est, principem Lotharingiæ qui ortu animi habitu more imperandi longa ac deniq; legatione et pro principatu Sua in vnis Gallijs habitante ibidemq; penitus vi vigena, Actionū Suarū et pretensionum invniumq; dependentia Gallycist; antiquitus et Lotharingiæ et Lotharingiæ et propensione gentis prottot accepotis et sperandi porro beneficijs et pro perenni contra gallum protectione quamvnde ea spectat voluntatis Commubio hic animandq et vi omnem quem deq orbe totius Cæsarea Lotharingiæ vicinarum Bohemicarum accessione incopletandus ipse et proles inde Nascitur habebit Polonia Regn: vi incubatore ea propinquo vodemq; propotentq aut si ipse successorum istarum tam amplarum Stipes Lotharingiæ Secalter liberi Eius aliunde nil opis ad dignitatem sustinendam adepti Reipu: erunt primo animi pro vero nullos ipse suscipiat filios tum senioq; Ser.ma Reipu: mate-

materiam vi se habebit, Si tenuit per factiones
Gallicas vel austriacas hispanicas aut gallicas regis agibus favere
et Lotharingum quendam vi refinitum Ius Digere et Iubere
Rex cum tot Leges vi Gallia et Domo Lotharingica pruic
et Reges eiusdem familiae ut electio tantis potentissimo
Rege studia parenda, unde facile Lis iacturam factura
et reip. ac nobilitati nonquam dedecora libertas me
bus legibus et conditionibus alias vel ex Novel aliunde fa
ciendi. gunnigen

De statu Modern. Resp. Polon. ejusq. fundamentalibus Comitiis in Rege deligendo.

Monita Serenissimus Resp Polon. in proponenda Cura Electoris Novi Regis

12.

Sagacior prudentiâ in Comitijs Regum suorum Decretorijs nunquam indiguit Augusta Polonorum Respublica, quam in his proxime de novo Rege deligendo celebrandis. Nec enim ab eo tempore, quo Superis faventibus ad Supremum illud et potentiæ et felicitatis fastigium evecta, suis hostibus timorem omnibus sui cultum concitabat, interitui suo plus quam proximior visa est, nec a tanto periculo emergere incolumis nisi fidei Regis industriâ extremè laboranti succurrat.

+ Eadem omnino methodus in morbis sive moralibus sive Physicis curandis tenenda, utriusq. prius Symptomatum Indiciones diligenter observanda, quam remedium aut forte intempestivum aut minùs congruum præscribatur. + Antiquam illam et vegetam Reipublicæ faciem, simul et præsentem omnino exhaustam nobis ob oculos proponamus, continuo quantùm à seipsa defecerit intelligemus. + Quot non ita pridem evulsa ex materno sinu Provincia iugum alienum genebunda admiserunt? quot factionibus externorum et domesticis dissidijs à seipsa dividitur? quot perduellionibus subditorum dilaceratur? ærarium vix non exhaustum; exercituum antiquum robur debilitatum; Patrimonium non publicæ felicitatis Propugnatoribus sed prævaricationibus quoties attributum? non proprio sed exterorum, eadem ipsius meditantium, nutu regitur; tot e suis recensere posset miserrima Servituti addictos, qui magnis Provincijs componendis sufficerent, plus propriis Sanguinis in seipsam armata, necdum a viginti annis, effudit, quam per tot sæcula illustres adeò Reges Reipublicæ devovenint, quo Turcarum Moschovitarum et Tartarorum Victrix triumpharet? Quod q magis lugendum postquam diu stetit incolumis, soli sibi subiecta, tandem ad eum statum adducitur, ut externi Principes ipsius quasi libertatis Arbitri, legem imponere tanquam imbelli præsumant. Paucis absolvo, Respublica Polonica inexpugnabile hactenus Christianæ Religionis propugnaculum, magnificum Europæ decus, adeo immutata iacet, ut antiquus Splendor ipsius vix non facilius ex propriis ruderibus, quam ex superstite Maiestate dignoscatur. + En morbi status, qui prorsus insanabilis censebitur, nisi Rex proxime decernendus causam illius efficaciter submoveat, recidivæ obsistat, et reparandis viribus accurate invigilet. + Itaq ut inter Candidatos Coronæ Polonicæ, qui tanto operi suscipiendo aptior videatur, indaganda principia, quibus superstructa Respublica tot sæculis coava floruerit. Ab eadem enim origine convalescet

Indicationes

Itaq

â qua primava incolumitas profluxit

Primum esto hoc principium, cuius obliviscetur nunquam Respublica, nisi prius sui oblita, se sua' salutis securam non fore, quamdiu Regem ad gubernacula Regni admoverit, qui viribus propriis et alienis ità se munitum confidat, ut Authoritate Reipublicæ neglectâ sibi persuadere possit, lenocinante scilicet ambitionis æstu, se non imparem, qui præsumat etiam intrepide moliri, quâ Regem removebiont, Rempublicam licet deprimant. + Si subditis ab alieno nutu pendere iniquum molestum videtur, ab ea licet subordinatione tota salus et communis et privata pendeat, quam intolerandum amabo coronatis Capitibus, putaveris, maxime cum illud detrectasse et honorificum et profectum censebitur. Si hunc itaq Regem nacta fuerit Respublica, qui nec illius Authoritate â perniciosis Conciliis deterreatur, nec ab ipsa coli et amari ambiat, quanta' per Deum Immortalem perturbationes exorientur. Suæ voluntati, nullis legibus obsequetur, antiquis exauthoralis, novas sibi suisq machinationibus accomodas condet, et certa'sus se tamdiu ab Ordinum votis pendere, nec nisi tanquam primum inter pares, hos non ut Consiliarios, et Assessores sed tantum ut non Decretorum suorum Approbatores audiet, ac tandem ineluctabilem suam Authoritatem nactus, non nisi ut mandatorum Executores patietur. Nullo denig frænata aggere ambitio, Hæreditaria' Monarchia' Ideam futuram, omnium consiliorum Regulam sibi constituet, cui subditorum vitam, opes, quietem, suam gloriam, funestas scilicet Regia' superbia' victimas devotas Respublica lugebit. + Harum calamitatum Crasaga Polonorum sapientia, eos in Reges semper evexit, â quorum mentis magna operaret, â viribus autem nihil metueret, non ignara summam potentiam Tyranni di semper præstitisse. + Hanc eandem providentiam imitari debet Respublica in hac proxima electione, ut Regem futurum bono publico non suo privato intuitu eligatur. Recordetur illius antiqui nominis toto Orbe celebratissimi: Polonos sali cet hactenus semper Religiosos se suorum Regum cultores probâsse: At utia nunquam „fuisse „Regia' Autoritatis manacula. Perelucebitur „enim „Illustre adeo nomen, â nimia Regum potentia

Secundum principium sibi præterea sed carissime attendat ut in Electione Regis primæ suæ libertatis Jura præstet illæsa; his ita firmitz initituit hac libertate convulsa fundatus corruat Respublica necesse sit. Intuiscet enim quamdiu se suorum Regum applaudere ipsi tota Europa gloriabitur, hos, nulla coactione adhibita, necessarios spontaneos tamen legum suarum observatores experietur. hæc vero necessitas non salutis sed politica (verbo absit invidia) pene non divina, qua suaviter omnia stante libero arbitrio ad finem sibi præstitutum dirigit, et Regis et Regni felicitatem adstruet. Quisquam enim, hac libertate, Electionis sua' arbitra, fuerit evectus ad solium Regale, cum ita generosos Polonorum animos et tam bene circa se affectos intelliget, ut posthabitis externorum Principum et minis et muneribus ipsum omnibus prætulerit: fieri non potest, quin Respublica ut Matrem complectatur, ipsa vero quin illum ut filium foveat, tab illo mutui amoris concentu, utriusq felicitatis exurget.

2e Maxime Les Roys de Pologne ne doivent aucunement estre puissans, ny par les forces de la Rep.

2me Maxime La Rep. se doibt inviolablement conserver sa liberté dans la foy des Roys.

At si coronam non â benevola Reipublicæ libertate acceptam, sed extortam ab externorum Principum authoritate, donis, ac promissis emendicatam, obtinuent; illum ut dignitatem emptitiam, et vi quasi comparatam intuebitur; hunc vero Respublica ut usurpatorem sui sceptri et independentiæ suæ destructorem aversabitur. Hinc continuæ diffidentiæ, suspiciones et aversiones mutuæ, ex quibus nihil nisi funestis, in utrumq redundabit. + Agitur præterea de honore Reipublicæ, si externorum Principum suffragijs et arbitrio, quin imo forte et Imperio Regis se sinat; num amabo ipsam tota Europa deridebit, ut servili tandem tutelæ subjectam et imparem, in posterum quæ sibi Reges eligat. + Ut melius intelligat quantum intersit, ut status qui Jure gaudent Electionis Regum, nunquam patiantur, exteros Principes in eiusmodi Electionibus aut Præsides aut Suffragatores: in Vngariam, Moldaviam, Valachiam, Brasylvaniam oculos convertat; ubi hæ vicinæ Provinciæ Turcas suorum votorum Arbitros admiserunt, continuo suæ Libertatis Tyrannos experti sunt. Non interponet fortasse Turcarum Imperator suam authoritatem, ut in futuris Conticijs pro nutu suo Rex futurus proclametur; prævideat tamen Respublica non in posterum libertatis suæ tantum ab exteris coronis, licet Christianis, periculum immineat, quantum obsuerit prædictis Provincijs Othomanos suorum votorum Arbitros semel audivisse. quod enim aliquando tentatum feliciter, alias nisi quam Imperium grassatur. Præterea sibi etiam præcaveat Respublica, nedum Polonia adverterit Othomanica porta in eligendo Rege coronis exterus se subiecisse, ipsa etiam, non alio distracta prætendat (quasi Electio Regum Polonorum in alternas coronarum vices abiret) suo nutu Regem intrudere, ut hanc in mentem veniat satis suarum rerum promovendarum movebitur, nec vires deerunt, quo hanc ad exitum perducat. + Malie nato tandem hoc libera Electionis Jure, non a Regibus Respublica, sed ab ablegatis duntaxat externarum coronarum regetur, eaq libertate extincta, quam olim per tot sæcula incolumem præstiterat, hac unica superstite gloria se solabitur, nullum deinceps in tota Europa seipsa nanciscium illustrius.

+ Hinc inferat Respublica quam fortiter obsistere debeat subdolis externorum machinationibus, quibus sibi jus de futuri Regis Electione decernendi, vindicare moliuntur, si minis perterrita, aut donis allecta, unico passu â recta via deflectat naufragio proxima est. Non ad simile sane statum Polonicum dixeris his corporibus, quorum temperies non ad æqualitatem non ad pondus ut aiunt ita componitur, ut ipsis vel minima infirmitas lethifera censeatur. Si statuta primigenia, ut expressius dicam, fundamentalia, labefactari patiatur, nimis aut timida, aut nescio quo affectu ducta, viribus sensim sine sensu deficientibus, contabescens interibit. Hunc malo eo periculosiori, quo periculum in mora nunquam putetur, ut occurrerent Poloni qui Patres Reipublicæ iure merito censentur, hoc tam quam præcipuum suo testamento sanxiverunt, ne ulla unquam vel minima statutorum

imminutio toleraretur. Nec dubium est, quin tantorum virorum hæredes non degenere toti Europæ probatum sint, nulli hactenus Rempublicam nisi sibi obsequiosse, nec alteri obtemperaturam; salius sibi dulcem vitam hæreditariæ Libertati, quam imminenti servituti devovere.

3me Maxime L'Union des Sujets envers le Roy

Tertium Principium opere pretium non arbitror ut pluribus rationibus evincam, quietem, amplificationem et salutem Reipublicæ non aliunde repetenda quam à mutuo amoris vinculo quo Rex subditis, subditi vero Regi in bonum publicum concordes consurgent: hoc stante stabit semper Respublica Invicta; eo dissoluto, continuò dissolvetur; moderna huius Regni historia veritatem hanc abunde illustrat; magis illustrabitur si Rempublicam Polonicam attendamus undiq circumsectam fere primarijs Europæ viribus, quo se tueatur necesse est, ut vicinis timorem sui inculcat, nullius hostem se profitcatur, omnibus vero suâ Neutralitate vel utilem vel necessariam se exhibeat, hunc scopum nunquam attinget, nisi Regem inter et subditos vigeat hic mutuus (animæ scitu Reipublicæ) animorum consensus. Verum cum totus à prudentia et industria Regis pendeat, hinc omni ope alq operâ enitatur Respublica, ut eum sibi constituat qui collectos omnium animos suo complectatur: Hanc sibi laudem iure merito vendicat Polonia, se nec ullam in tota Europa liberiorem Nationem nec minus mercenariam sine præcoci quidem iudicio sibi persuaserunt, nullam etiam magis Regi indolilem. At incauti non observarunt huic generosæ libertati ab incunabulis insitum, ut amore regatur, dumq damnantur Poloni suæ voluntatis tenaciores, laudandos e contra ob præstitum semper Regi suo obsequium, dum eum nacti sunt, qui prudenter illos et amare sciverit — et ab ijs amari meritus sit. Hinc prodigos bonorum et sanguinis prisca et recens ætas suspexit, quo Reipublicæ famulantes sui Regis gloriam promoverunt.

indolilem

4me Maxime L'eloignement des Princes Etrangers, du gouvernement de l'Estat.

Quartum Principium, alterum est, quod hactenus Respublica semper observavit, quodq forsiter restaurandum occurrit, ne scilicet externarum coronarum Politia in administrationem Regni ullatenus irrepat, subq tantam authoritatem conciliet, ut subdole emendita amoris specie sua sibi consilia suggerat, hoc unum spectatura, ut in varias factiones Respublica discerpatur, et quos invictos concordes experta fuerat, discordes subinde funesta incendia quibus hactenus conflagravit Respublica vix non in cineres redacta quo vehementius efferuerunt hac proxima Regis abdicatione vix audita hactenus et ab externis suggesta, funerali suâ luce huic veritati abunde prælucent, ut Poloni, nisi obcæcati, agnoscant, quam sibi perniciosum exstiterit, externa consilia in Regnum irrepsisse. Hinc intelliget Respublica nisi se suæ Calamitatis complicem non exhorruerit, quantum intersit, ut a Regimine suo Politico Factiones suarum coronarum amandet, ijsq Exulum ulatur, qui legitimi non adulterini Poloni uni suæ Reipublicæ adhærebunt. hæc (ubi mentis ipsius innotuerit) prævaricatorum depressione, fidelium vero subditorum promotione, omnes unanimi consensu in bonum civium conspirabunt spe omni abscisâ externi muneris in post

Regis civis

externarum

impune recipiendi, ut quod beneficium aucupari suâ perfidiâ meditati fuissent, sua fidelitate promererentur. + Vt Regis ad exemplum subditos exigat, hunc ad Regale Solium evehat, quem sibi ineluctabili sed suavi necessitate mancipatum agroverit, multi verò externorum regratitudinis vel sanguinis velatio sibi suspecto vinculo, adstrictum. Ne forsan ab eo Rege haberet, caveat. ne suffragijs subreptitijs ille decernatur: Principum enim negotiationibus, authoritate, et vrubi promotis, tantum subsidium sibi nunquam comparaverit (suâ etiam Principes beneficia foenerantur) quin se illorum voluntati servilitèr mancipârit. Hinc in propriis sibi hoc est in primo Throno libertatis Regem Poloniæ non reverebitur Europa, sed primarium externarum coronarum Ministrum et infamem independentiæ Poloniæ eversorem agnoscet; quam tamen hactenus incolumem Respublica suo sanguine præstitisse sibi applaudebat.

Maxime Distributionis iustitia de-ficiens.

Quintum Principium. multa beneficia et plura certe quamlibet salutis Europæ conferenda habet Respublica; sed nisi prudenter collocentur, quod felicitatis origo reputatur inde calamitatis causa emergat. + Vt omnium oculis hæc veritas pateat, revocandum in memoriam generosum Polonorum zelum, decus Reipublicæ ac Salutem hactenus exhibisse, hunc præterea zelum spe semper exercitatum, Regem nunquam distributivæ Leges observaturum in his bonis conferendis, quæ tot illustres Poloni vitâ etiam dispendio Reipublicæ vel acquisiverunt vel conservarunt in æmulatores suarum virtutum transmittenda. + Si tandem pateret apud Rempublicam iacere optimorum Civium merita, nec ullos Regi acceptos; nisi quos externorum Principum authoritas commendavernt, aut nescio quod nationale nomen; nisi Fautores externarum coronarum, quæ ob beneficium accepti vel subiti fabricij apud Regem bene merita sint; nisi promotores ipsius Electionis reclamante Reipublicæ Libertate; generosus Polonorum animus penitus elanguesceret, totâq dissolveretur cum Rege coniunctio, siquidem ipsis constiterit, neq Reipublicæ, neq sibi neq Nepotibus fructum laboris ac præmium sanguinis reservatum, sed alienigenarum fortunæ, perfidis Principum stipendiarijs, et funestæ nescio cuj machinationis instrumentis; hinc exacerbatis subditorum animis et ab amore Reipublicæ distractis, hæc sibi quasi derelicta â seipsa turpiter execrabitur. quod unum aut hostes aut invidi spectarunt. His periculis imminentibus occurrent Poloni si Regem sibi constituerint, qui — solutus omni cum exteris suspicione commercij, hoc unum intendat, nec aliud sibi præfigere possit quam ut fideles subditos sibi ac bono publico conciliet. hic sane prodigè effusis Reipublicæ beneficijs nec Fautores suarum machinationum venabitur, nec exhaurit

Principium mancipia promovere studebit. Rempubliceam suffocaturus propriis fulcris radicat instrumentalis ipsius gloriâ, quâ tanquam fundum victoriarum ab Antecessoribus acceperat,

6me. Maxime Il faut à la Pologne un Roy militaire, pour vivre en bonne intelligence avec ses voisins ou elle est.

Sextum Principium se suaq omnia adsenbere debet Respublica Polonorum armis victricibus nec aliunde speret suo Dignitatis inconcussum decus; militares enim Polonorum Spiritus illum suo sanguine construxerunt, et eiusdem generosè prodigi ad summum Majestatis fastigium evexerunt, si quid liceret mea commendationem ipsorum huic Scripto inserere, auderem ipse contendere, nullam in Europa gentem Romani ingenij militaris sese magis hæredem probâsse; Verum cum Roma periit, ubi militaris esse desiit, metuendum est, ne, hoc Spiritu Polonico languescente, Polonia Romæ Victrias hæres, devictæ eham succedat. + Quocunq se converterit clandestini et publici hostes, aut invidi gloriæ occurrent quæ sic bella suscipienda, quo illic sustinenda: in proprio sinu perduelles habet, quos nisi statim comprimat, periculum est, ne labes illa noxiosissima contagione serpat ad membra sanioria. + Si gloriam itaq salvam et incolumem ambiat, quam tot Illustres Heroes Poloni vitâ suâ non tenaces tanquam fidei sanguinis sui depositariæ, commiserunt, primævum illum Spiritum Polonicum, quâ erat in Candidatis suæ coronæ, qui eham nunc viget integer, eo Rege animetur, quo gratari valeat. + Secundum enim exstirpata famosa lauries, ex qua accepta coronis sæpius redimita Respublica triumphavit; sæculi non degeneres repullulabunt si tali Rege gaudeat, qui sanguinis subditorum suum comjectum glorietur, quo fœcunditatem pristinam adeo precioso liquore irrigata recuperet.

Ubiq circa se inimicos vel potentes Inimicos, vel pericolosos habeat: vicinos invidos; et quicunq se converterit in proximo suæ constitutionis statu, vel hic bella suscipienda, vel illinc sustinenda. In progressu etiam sunt publici hostes

ab initio + Hoc mihi fuit ad initium propositum, ut Reipublicæ Polonicæ præcipuas regulas exhiberem, ad quas sese exigere deberet in Electione Regis futuri. Supersunt aliæ quæ cum ex istis primo initio deducantur, pluribus exponendis superscdeo, ut alius, suæ coronæ candidatus cum his Regulis compositis, aptorem eligat.

deformare.

Errores si qui irrepserunt manu
Scribentis vel Typographi Lectoris æquo.

Le Moscouite

Maxime.
Roys de Pol: ne doi: estre guidés q. les fortes de la leg:

Le Moscouite promet les grands auantages à Le Rey: Mais il donne Sieu de craindre des grands Maux: Il n'est point de Prince entre tous Les pretendans, de qui elle puisse tant esperer pour son retablissement; mais il ne i'est pas, de qui elle doive plus apprehender sa ruine. Les sommes immenses, qu'il Luy offre, sont des grands attraits pour surprendre Le zele de ses bons sujets, et L'audace des Interessés. Mais elles peuuent estre de tres faux Luisants, pour financer L'Independance Polonoise: Le Schisme, qu'il promet de quitter, et cette Liberté de conscience, qu'il temoigne de vouloir estably dans ses Estats, semblent determiner L'Eglise Romaine à Luy donner son suffrage; Mais, si toutes ses promesses ne sont que des artifices, elle trouuera dans son Protecteur Imaginaire, son Veritable Persecuteur, aussy bien que La Republique un Tyran de sa Loy.

Ces oppositions obligent Mrs Les Polonois d'estre plus scrupuleux dans le Choix du Moscouite, que dans celuy de tous les autres pretendants, parce que ils ont plus à craindre de Luy, quoy qu'ils ayent moins à esperer des autres.

Afin que La Republiq. en un si grand embarras de Crainte et d'esperance, ne se trompe pas dans le Choix, qu'elle doit faire, elle doit appliquer toute sa sagesse à examiner si elle peut s'asseurer de toutes les promesses, que Moscouite Luy fait; et au cas qu'il vienne à s'en dispenser, si elle est, et sera en estat de se precautionner contre tous les desordres, qui pourront arriuer de ce Change.t

Pour prendre ses Mesures sur Le premier, Il faut penetrer dans Les Interests de La personne qui promet, et iuger, si elle doit plus esperer en Violant, qu'en gardant sa parolle; si elle aura Les moyens de pouuoir et maintenir Les Interests, qu'elle pourra pretendre en se dispensant de ses promesses: Et pour iuger definitivement des parties qu'elle choisira, Il faut obseruer quelle est La maniere ordinaire de sa conduite dans Les occasions pareilles ou differentes.

Si Le Rey. peut s'asseurer sur Le promesses du Moscouite.

C'est icy La Meilleure Astrologie, qu'on puisse seruir, pour iuger Le futur, particulierement dans ces grandes puissances, qui pour L'ordinaire, n'ont point de autres regles, que Leurs Interests

Le point d'honneur d'auoir gardé sa parolle, est une asseurance assez bonne entre les particuliers; Mais quand il s'y agit d'un Royaume, qui doit faire La plus puissante Monarchie de L'Europe, Le Blasme de s'estre dispensé de son serment, est bien recompensé par La gloire d'auoir acquis par sa conduite, quelq honteuse qu'elle soit, Une Couronne qui mettra son Vsurpateur en estat, que tout Le Monde sera obligé de Le craindre, et faire semblant que on l'approuue.

Il ne faut pas douter que l'Interest du Moscouite ne le contraigne dans son gouvernement de cette dependence, qu'il doura avoir avec la Republique, qui fait tout le bonheur de celluy et non pas le bon heur de ses Roys; et apres aussi abetit son authorité, de cette Sa vienne Monarchique et hereditaire à sa maison. Il aura plus d'avantage pour avancer son dessein, que tous les autres Princes, qu'on pourroit choisir, parce que la Moscovie, trouvant son Interest, elle n'epargnera ni son conseil, ni ses forces ni ses finances pour le suggerer et le soutenir; et la faculté de reussir engagera sans doute l'entreprise.

L'Esprit genereux des Moscouites ne l'empeschera pas. Leur methode n'est pas trop profondée par l'histoire, le promeut tout, lors que leur Interest le demande, dans l'asseurance, que la foy Grecque leur permet de ne rien tenir, lors qu'ils pourront sans se hazarder, se dispenser de leurs promesses.

Mrs. les Polonnois n'ont que trop experimenté les Privileges de cette foy; et c'est à leur sujet qu'une des loix fondamentalles exclud absolum.t le Moscouite de la Couronne Polonoise.

Si la Rep: pouvoit s'opposer, en cas que le Moscovit ne tienne sa parolle.

La Rep: se croit elle assez puissante pour resister a ce dessein, lors qu'il viendra s'esclore? Se represente bien l'estat ou elle se trouvera; une partie de ses sujets gagnée par les bienfaicts ou par l'esperance d'une meilleure fortune, favorisera l'entreprise de son Usurpateur; la crainte en fauvera plusieurs de la seche, et ce qui versera l'entier, sera il capable de s'opposer a toutes les forces de la Moscovie, et a toutes ces factions domestiques?

Les Empereurs Chrestien et Ottomans, ne souffriront pas une Usurpation si prejudiciable a leur puissance. Mais le remede n'est pas moins dangereux que la maladie. Ces secours estrangers laissent de semblables venenures, ne se doit neant jamais, qu'ils ne soient aussy dangereux pour le moins que le mal, que on pretend d'eviter. Il faut conclure que cette puissance Moscouite, estant avec raison à redouter, La Rep: a moins que se trouvant soy mesme, doit se determiner à un autre sujet, qui ne puisse par ses propres forces luy ostre suspect de sa ruine. Mais en qui elle puisse fonder les esperances de sa conservation

Rien ne peut conclure en faveur du Moscouite, que l'esperance de l'Interest du Bien public ou celuy du Particulier. Il y a autant de probabilité, et peut estre plus, qu'il est pour vuider celuy là, que pour establir, et la prudence demande qu'on ne laisse jamais les plus pour avoir le moins, ni le seur pour le douteux.

Si La Rep: devoit perir sans l'assistance Moscouite, il y auroit lieu de l'excuser de sa perte arrivée par les maux predestinez auxiliaires, qui l'auroient sauvé du naufrage; Mais elle a assez de forces de soy mes-

soy mesme, si les factions ne le partagent pas, pour ne vouloir vaincre et se faire craindre. Quoy donc Mrs. les Polonois ne connoissent ils plus leurs courages? ni leur force? et sont ils capables d'une terreur panique? qui les oblige a se sauver entre les mains, qui doivent soustenir leur Rep?

L'Interest des particuliers ne seroit jamais la regle des suffrages qui feront les Roys de Pologne. Cette noblesse qui peut se promettre beaucoup d'avantage dans l'Election du Moscouite, a trop de cœur pour sacrifier a la fortune la gloire de la Rep:. Qu'elle se souvienne de ses Predecesseurs, qui ont si souvent prodigué leurs repos, leurs biens, leur vie pour la soustenir: elle a le mesme sang dans ses veines, et ne le voulant pas espargner non plus que ses Peres, il ne faut pas craindre, que pour sauver un peu plus de biens a ses descendans, elle expose la Rep: au dernier de ses malheurs; et qu'elle soit si aveugle de ne pas voir, que ses enfans ne luy reprocheront jamais la perte de leurs biens. L'Europe est tesmoing que elle les a bien defendus, mais que pour leur en amasser davantage, elle les ayt exposés a estre des riches esclaves de la Moscouie.

Je voy que le repos de la Rep: depende de la bonne correspondance avec ce puissant estat son Voisin. Cela conclud seulement que la Rep: choisisse un Roy, qui puisse la procurer par les Moyens, qu'elle jugera le plus propres pour l'establir.

Maxime. La Rep: doit establissement, ou sauver la liberté dans le choix de ses Rois.

La Rep: doit conserver sa liberté dans l'election de son Roy, et on peut dire, que le Moscouite est le plus indigne de tous ceux qui pretendent l'oprimer, en mesme temps qu'il luy offre les païs a ravager, des sommes immenses pour la soustenir, des Armées pour la secourir: Il fait paroistre sa puissance et dit ouvertement, que ce sont autant de Moyens qu'il a pour l'accabler, si elle ne se veut soumettre de soy mesme. Ce n'est pas demander, mais plustost vouloir vendre la Couronne, et supposer que la Rep: est si foible, qu'on n'a qu'a la menacer pour la faire obeir: On ne luy a jamais arraché son sceptre de ses mains, quand elle l'a commis a d'autres, elle l'a fait parce qu'elle l'a jugé a propos pour son bien, et non pas parce qu'elle craignoit de le refuser. Je veis content d'avoüer que le Moscouite luy est utile dans l'Estat ou elle se trouve, tant pour son retablissement, que pour recouvrer ses domaines, mais il ne luy est pas neccessaire, si elle veut se servir des forces, qui luy restent; et quelle nuise si en mesme temps qu'elle pretendra se rendre inutile a l'un elle ne conjure pas de l'autre sa ruine.

Ce sera en le choisissant la derniere Election, qu'elle fera jamais; La

force fera les autres, parce qu'il ne faut pas qu'elle espere, de quelque façon
Les Moscouites se gouuernent, se pourroit exempter de leur domination. La
mesme puissance qui les auoit establis les conseruera, et la Roy. n'aura pl
de voix, que pour approuuer par necessité les Loys, qu'on en aura fait en
Moscouie.

3me Maxime L'Vnion des sujets auec le Roy.

Je suppose quand on parle de faire le Moscouite Roy de Pologne, que
ne veulent pas pretendre, ne faire plus qu'vn estat de ces deux puissances
ce seroit faire un corps Chymerique, qui se desuniroit par ses membres, l'vn
seroit libre, l'autre esclaue; tous deux ne changeront jamais de nature
sans des combats bien sanglans. De dire que les Moscouites, voyant
l'exemple de la Liuonie, taschevont de secouer le joug de leur seruitu
pour se mettre dans la Liberté Polonoise, et ne faire plus qu'vn Mi
estat, autant bien d'esprit, que de puissance. C'est faire un raisonnem
pour surprendre je ne scay qui de personne. Le Roy qui sera grand Duc
Moscouie, peut il estre si peu Politique, que de permettre de voir ses Prouin
soubmises jusques a l'esclauage, dans l'estat d'estre ses Maistres? Et
mettre une si grande puissance entre les mains, qui
pourroient luy faire perdre? Il est vray qu'il ne faudra pas des combat
pour les obliger a se mettre en Liberté, Mais le Roy en deura donner beaucou
pour empescher cette emancipation. Cette pensée doit passer pour
des Meilleurs Politiques, ou pour un Auocat, ou pour une foiblesse

On ne peut bien choisir ny le grand Duc de Moscouie, ny son fils ne, mais le Cadet, qui n
que sept ans. Je ne connois ny de Vertu, ny de reputation les Merites de ce Prince Moscouit
Mais je scay bien qu'estant fort jeune, on ne peut encore voir en luy que les semences
ces rares Vertus, que la Nat: en l'estat ou elle se trouue est obligée de chercher au Mon
toutes formées, et que souuent les plantes les plus belles en leur naissance, nay
que de tres Vilains arbres.

Je scay de plus que l'esprit Moscouite est si opposé a celuy des Polonois,
l'esperance de les vouloir accorder paroit tout a fait Visionaire, et que le Pol
ce seroit plustost d'estre, que de permettre dans son gouuernement la maniere
de commander de l'autre

Peut estre, qu'on pourra si bien former sa Jeunesse, que n'ayant encore qu
legeres teintures de ce Genie Moscouite, il se rendra respectables les Prin
pes de la Republique Polonoise; c'est a dire, qu'on luy fera quitter cet esp
Imperieux et fauouable, qui n'est propre que pour gouuerner des esclaues, et
obliger les Polonois de faire un Roy ne ne veux auec Leur Loy.

Les Moscouites sont trop adroits, et scauent bien que la Pologne sou
a Leur Empire, leur est trop utile, pour laisser parvir ce Prince sans Luy don
auoir donné un Conseil, qui puisse insensiblement Luy inspirer des Max
ment

mes contraires aux Loix de La Pol: et advantageuses pr. L'Interest de Leur dessein. Il les prendra d'autant plus facilement, que bouillant ainsy toutte La Pol: il verra que La ruine de ses Sujets sera son Establissement, et Mrs. Les Polonois qui sont pr. Les moins aussy eclairez que Les Moscouites, decouvrans Les artifices de ceux cy, il ne faut pas douter, qu'on ne voye tous ces desordres que peuvent diviser La Pol de ses sujets, et Les sujets de Leur Roy.

On esloignera tous Les Moscouites de son education. Ils le souffriront pour un temps, afin de mieux conduire Leur jeu. Peut on s'imagner que jamais La Pol: puisse dans une necessité d'une si grande correspondance avec eux Les empescher de se glisser dans le gouvernement de son estat. Ils y entreront ou par force, ou par Intrigues, et de quelque façon que ce soit, les Polonois trouveront dans Les Esperances de Leur establissement La ruine apprestée de Leurs malheurs, L'effets pernicieux de Leur mesintelligence du Roy et de ses sujets.

Les Intrigues ne manqueront pas, Ils trouveront Le Moyen de donner des soupçons a ce Prince, si tost que son Age Luy permettra d'en prendre: Qu'il est dans La Pologne sans pas un de ses Sujets naturels, tout un pupil entre Les mains de ses tuteurs: qu'il doit considerer Le malheur de sa condition, par L'avantage de leur de son sang, qui regnent en Moscouie: Que ceux cy ont La puissance de Souverain, que Luy n'en a que Le nom: Qu'ils commandent, et que Luy obeit: Qu'ils sont Maistres, et Luy n'est que Le premier executeur des Volontes de ses Sujets: Qu'il y a moyen d'egaler son authorité a La Leur, s'il veut se servir des forces, que La Moscouie Luy presente. Et comme il est difficile, particulierement à un jeune Prince de quitter une souveraineté, quand on croyt La pouvoir acquerir, Conclurre que pr. veu qu'il ait son premier dessein servé d'avoir pres de soy des Moscouites, qui auront toute sa confiance, et gouverneront tout L'estat; En suitte, combien de jalousies, de soupçons, de haines, et de divisions dans La Pol: Si tous ces artifices ne succedent pas, Ils viendront à la force ouverte, et pretendans Le Roy opprimé, dont ils doivent soustenir L'Interest, Leurs armes Le permettant, Il ne faut pas douter, que La Moscouie n'attaque ouvertement La Liberté de cette Pol:, non plus que des grands malheurs qui suivront.

Ce que La Pologne doit La plus apprehender est que La Moscouie, pour se venger de cette defiance, que L'autre aura d'elle, ne Luy suscite des guerres et domestiques et estrangeres, pr. La mettre dans La necessité de recevoir ses forces, et Les introduire ainsy dans L'estat, sous pretexte de le secourir. Le Roy au Lieu d'empescher ces desordres, Les favorisera, y trouvant

ce qu'il souhaitte sans rien perdre, qui ne soit a l'auantage de sa ~~Maison~~ puissance de sa Maison. Iuger la belle vnion qu'il aura auec ses sujets. Mais posons le cas qu'on puisse absolument et pour tousjours eslogner les Mouuances du gouuernement de la Reyne, L'aage de Prince incapable de gouuerner de soy mesme, L'obligera de Luy donner un Conseil, a que l'on commettra toutte l'authorité Royale.

Si Les gouuernements des Tutelles ont tousjours esté tres pernicieux aux Estats des Princes Mineurs, Ils le sont bien d'auantage aux Republiques et le seront sur tout a La Bourroise dans le Conjonctures ou elle se trouue Examinons ces points en particulier

Ces personnes deposseues de la puissance Royalle, pour ne la quitter jamais, tascheront souuent de nourrir ces jeunes Princes dans les degouts, L'Ignorance des affaires, po. ne le rendre que les phantosmes mesprisables de Leur authorité; et perpetuant par ce Moyen La Necessité de leurs seruices, aussy bien que de Leur puissance, tout Leur dessein est d'agrandir Leur famille, d'eleuer Leurs creatures, et destruire ceux qui pourroient s'opposer a Leurs Interests; Et c'est ce qui a produit tant de fois des guerres ciuiles dans les Estats

Les Republiques sont bien plus exposées a ces desordres pendant la minorité, ou La Majorité fainéante des chefs, qui les doit gouuerner ses sujets se partagent po. Lors plus facilement, que dans un Estat bien naveligué, chacun pretendant un droit pour de s'interesser po. le bien publié; Les soupçons en naissent y regnent d'auantage; Les Mescontents s'y eleuent plus impunément; L'enuie et La Jalousie sous le pretexte du bien commun y esclatent auec plus de Liberté.

14. Il Candidato Nazionale (del Piasto) e come si possa
delle sue qualità, conoscerlo.

Dopo una lunga riflessione sopra questo e quel Candidato, e dopo hauer trouato in ognuno di essi qualche eccezione, parue à alcuni che sia bene di pensare a prouedersi d'un Re della propria nazione. Sarebbe una cosa più sicurabile, e meno inuidiosa a nostri Vicini, quando gl'affetti della Polonia s'inclinassero uerso uno delli suoi Nazionali, e lasciassero à parte i Concorrenti forestieri.

Il Primo Piasto fu mosso dal Cielo col Miracolo; questo altro lo possono mostrare a i Polacchi le seguenti qualità.

1. Qualità dell'huomo Cattolico.

Che non tenga esercitij d'Imagini nelle sue Camere: che non faccia li con i soprini le Chiese; ne che uisita continuamente colli Libricciuoli e co' Rosarij in mano; perche, contutto che siano cose per se stesse buone, possono nondimeno hauer altri fini. Ma che s'eserciti nell'opere della Pietà: che ne faccino fede le fondationi, e le strutture de' Luoghi sacri; et l'esserui esposto con zelo à i pericoli e gl'incommodi per' difesa della fede. questi sono i veri segni dell'huomo Cattolico. Del Principe poi si richiede più un Heroica e Attiua Pietà (come si dice) Agente al esterno, che una Pietà claustrale e Astratta.

2. Qualità dell'Huomo da Bene.

Che Viua dentro i termini della Vita Ciuile: non faccia ingiuria ad alcuno: non dia occasione à liti: mai risponda in modo, che ne possa s'accorga dell'altezza della sua fortuna, se non quando uiene da lui soccorso nella sua necessità, o accarezzato con espressioni di amoreuolezza: che gouerni la sua Casa

e i suoi Domestici secondo i dettami della Ragione, e di una Politica conveneu
lezza, Lontano dal disordine e dall'insolenza: Qui vero Domui sue praeest ne
quomodo Ecclesiae Dei diligentiam habebit? (come a lungo ne discorre L'Apostolo
Sue in odore senza prodigalità fra le ricchezze e L'ozulenza; è L'occupationi
nomiete da il Luogo che si conuiene alla Virtu Conservatrica, senza disprez
L'Acquisitiua, in guisa si estende à cercar il proprio utile, senza pregiu
tio delli altrui fortuna: Anzi attesa la propria secondario, con non contrae
debiti, ne darsi in preda a una sordida auaritia; e fatato con giuria, Vos
familitium decoram, mensa, uestis, genarosus Equus et honestamente dom
Non troppo allieno, ne troppo splendido, e che in una sola stanza lo può comprende
ui siena con tutti i suoi assistenti: Nec magna ebeo ui sustineri non possunt e
ero gera grauedest. Che mantiene il suo posto con dignità, sia ne gl'impeg
di guerra, o nell'attioni di Pace, in casa, o fuori; conosce i tempi e L'occas
e sa che L'honore non può essere sostenuto senza un'giudicioso dispendio, e
L'auarita e contraria alla galanteria, et è segno d'animo basso. Lo splen
con giuditiosa misura, come il prouido Agricoltore Dando accepit. Ch
dunque secondo la proportione del suo stato, in tal maniera si comporta no
uita priuata, dà di se un saggio infallibile, che uenendo alla Regia
Dignità innalzato, saprebbe dall'Armonia di tante placabili qualità
uerso grato a tutti, tanto dentro che fuori del Regno. Saprebbe sostenere
suo posto con Dignità: Si asserebbe da Nestordini uerso i Sudditi: Non v
giuardeuebbe con cauto occhio i beni altrui; e uiuendo dentro il termine d
modi Lecita, non uiuerebbe grauedi ne insolente ad alcuno; o per dirla pa
chiara; Per La Virtu Conservatrica non solo ritenerebbe L'antica fortuna d
Regno; Ma anche per L'Acquisitiua ce ne aggiungerebbe della Nuoua
secondo L'esercitio che hauerebbe fatto di queste due Virtu nella Vita priu

3 Qualità del Buono Cittadino.

Che sia Virtuoso Civile, e che nell'occasioni delle publiche consulte, o di

militari espeditioni, dove è necessaria quella profusione di denaro, non habbia ricusato d'impiegarsi per la Patria; laonde è da presentemente non pretendi la Militia, basta che l'habbia per auanti qualche volta esercitata. Sono molto bene gli Lacini di coscienza delicata, e "dubitano niente che militia quotidiana temporum magis est onerosa consicientiæ, quam profectui gloriæ: sepe quos pro usu quotidiano, castrorum nomina magnifice imitemur, quæstuosa magis, qm gloriosa probant. A questo si può aggiungere, che chi propone le cose priuate alle publiche; nelle fattioni alla Patria dannose, non s'inuolontieri; anzi si affatica talora assai per il bene publico senza alcun respetto, e senza attendere a' i Domestici che li fossero offesi, come cose che sono in via generosa tra se animi; né cerca ignominiosi guadagni, i quali sogliono prendere le più virtuose menti al Laccio, essendo auari animi sunt nobis; defetto il più pericoloso che si possi dare nel soggetto candidato. Chi dunque hauerà in se tutte queste qualità, potrebbe essere molto profittevole alla gloria et al bene della Republica, se auvicinasse al Throno; perciocchè se oltre una prudente flemma, hauesse ancora la vivacità necessaria per intraprendere e perfettionare quello che intraprendesse; poiche senza questa qualità, sarebbe inabile e semimorta qualsivoglia vigilanza che si mostrasse nel Dominante. S'ingannano quelli, che la Malitia e la dappocaggine, col nome di modestia inbitolano. Pacibus, segnis, otiosus, et socordia innocens: qualità descritte da Tacito di stimate in un certo Personaggio, o come meglio esprime anche il Proverbio Polacco: Dobre niebozatko. Di che diremo quelcosa più à basso.

4 Doti dell'Animo.

Possedendo dunque bisogna, che sia di mente sublime, acciò ne atto a cose alte; vivace di animo, per ridurle a perfettione; Forte che operi senza timore e senza ragionevole chiena, extragne ferociam, ira attemperata prudentia est; Non taciturno, che tenga rumini, perche è segno di cattiua natura e implacabile. Percontra chi opera con sincerità, e candido e aperto minus queritur dus. In una mente ben disposta (come sia

detto) non s'arrendano persieri alti e signorili. Perciò, animositas Viros illustres, Principes ma
decet; appresso di cde è necessaria una cognitione esatta delli Arti della Pace e della Guerra,
un giuditio perfetto e maturo, acciò nel Senato e nell'Armate non habbia bisogno di prend
L'Intelletto in prestito; e cde i Mari ò i Giouani non trasformino nella Sanera giouanile o v
mutino i Consigli de Prudenti e de Sani; et sopra il tutto, cde habbia una Notitia esatta
gli affari del mondo e delle Nationi straniere; non per innamorarsi de Loro costumi, e
quelli abbandonare ò scordarsi di quelli del suo Paese, come spesso a Nostri tempi
stato praticato, ma perche sappia accordare gl'interessi de gli stranieri con quelli
suo Regno, e sapendo quello cde si puole aspettare dal di fuora di giouamento, ò
nocumento, possa andare incontro al bene, e cumiare al male. In somma, cde sia
un huomo d'ingegno Vniversale, e cde conserga in se, non una sola Virtù, ma un esere
intero.

5. Che habbia (se si può) figli, ornati di qualità
singolari, ma non sia carico di Numerosa prole.

Bisogna parimente considerare, se questo Nuovo Piasto habbia figli, ò figlio, e ses
Dotato di indole atta al Regno e Acciò cde La Rep.ª, bisognosa di cercare un succes
dopo La morte del Padre, non sia costretta cercarlo ne Paesi Lontani con incommod
pericolo, ma lo trovi nella famiglia Regia, e possa collocarlo nel Throno, non come fig
del suo Re, ma come virgineo di qualità atte allo scettro.

Quis est hic et Laudabimus eum? Perche se ben si prendesse fuor
Vita privata, nondimeno, se in questa hauesse mostrato qualità g
queste nelle attioni publiche ritenerebbero Virtù Eroiche.

Ma come conosceremo fra La moltitudine del Popolo, questo Piasto? Spesse volt
ci pare cde taluno sia Virtuoso, quando si scuopre il volto di quella bella Maschera, c
passeggia à tempo in Vestimenta Ovium; spesse volte da una sola attione giudich
degl'huomini si vouesse, e cde teniamo il Cattivo per buono, essendo ogn'uno di Noi innam
zelo della Virtù e della Verità. Lingiustitione della Vita cde ogn'uno mena de
La propria casa, e il rimedio à tutti questi inganni; I Vicini, e prossimi, ei Domestici
privato facilmente quali siano i suoi trattenimenti, quali le attioni, La coscienza,
Genio, e tutte l'altre circostanze della sua Vita, senza alcuna finzione.

Ma q.to

Maquista il punto principale: se un tal Personaggio si deua cercare fra i Magnati, ò fra i Minori; et se trouato che si sarà, non li saranno quelle sue qualità contrarie da qualche duno; ò se non sarà giudicato meglio quello che sarà collocato in posto più principale per fattione ò per potenza, e non quello che sarà più eccellente di vita e merito: Perche una uolta che nella elettione si commetta errore e non si legga al la prima il migliore, non datur bis peccare. In questo passo si richiede nè gli huomini una grande Equanimità e indifferenza; delle quali Leggi nel mondo è è gran carestia.

Obiettioni, e Loro solutione.

1. Questo Piasto non potria pagare tanti Milioni, quanti ne deue la Rep.ª

Risp: Quando si trouasse un suggetto ornato di tutte le sudette qualità, e che posponesse il bene della sua Patria, al suo priuato, si potrebbe stimare il buon ordine e il buon gouerno che introdurrebbe nel Regno più che qualsiuoglia Milioni: et se si trouo un tal suggetto al tempo di Piasto, quando fiorina il Paganesmo, molto più adesso in tempi più culti del Cattolicismo si deue sperare che in Polonia non ce ne manchi. Inoltre, non si crede che habbia nociuto tanto alla Polonia il non esser stati nella passata Elettione portati in Paese nessuni Milioni, quanto ha nociuto l'esservi, per il cattiuo gouerno con perdita di tutto l'oro e l'argento che staua nel Regno, e con rouina delle priuate sustanze d'ognuno, troppo multiplicati i Milioni della Moneta di Rame. Non è stato di tanto danno, che non si sia aggiunta nessuna nuoua Prouincia alle antiche, quando che senza che lo richiedesse la Vera conseruatione siano state se ne sono perse delle antiche. Non si può concedere per dezetto, che non sia stato riempito il Regno di più gran ricchezze, ma che siano state tolte e diminuite quelle che prima uno possedeua. Non, che non siano state ampliate le sue Libertà, ma che le antiche sono state tolte, et Gradi Magni oppressi, et ogni altra cosa in pubblico e priuato è stata messa sottosopra. Quanto Milioni, che si ha di debito, un buon gouerno li può facilmente far restar pagati e compensati. Hapur la Polonia pagato poco fa all'Esercito Noue Milioni in una uolta, e pure non è andata in rouina tanto per questo, quanto per il disordine e per il cattiuo gouerno. Io non uorrebbi dunque che ne andasse al più ricco Candidato (se pur si uenisse all'elettione di qualche fo-

vessero) s'impone se la necessità di pagar per noi questi Milioni. Trouerem
li pagheva; Ma che? ci vinfacciera che non deue a Noi, ma che Noi deuiamo a Lui
il beneficio. Prendiamone l'esempio da un caso seguito di fresco nella gra
ma passata Conuocatione, Loue, per quanto intendo, essendo stato fatto menti
del Palazzo Regio, con illatione (ex Lege conueniente) ragioneuole, che dou
vessero per uso e commodità del Re futuro, si risentirno diuersi Deputat
delle Prouincie condive, che sebene il Re passato hauea fatto fabricare
quel Palazzo ne Borghi di Varsauia in persona di publica Dignità, non di
priuato, et sebene era cio seguito dopo la Legge che proibisce alle person
Regali l'acquisto de beni stabili con titolo hereditario, e con tutto che fosse s
fabricato con entrate assegnate alla persona Regia, che cio non ostante ha
ua il libero Jus di venderlo a chi voleua. Con piu ragione dunque, se il
nuouo Candidato pagheva i debiti della Polonia con i suoi proprij Milioni, s
era poi pretendere la successione alla Corona per il figlio, come cosa che s
stata da Lui in gran parte comprata, non con denari cauato dall'entrat
Regali, ma con il suo proprio che haueva portato nel Regno; col quale dou
ancora comprare dal Re passato il suddetto Palazzo, per hauer dou'habit
con piu decenza. Consideri ognuno, se questa non sia cosa pericolosa. Su qu
pretesto fondaua la defunta Regina Lodouica le sue ragioni, quando procur
la successione a questa Corona per il Duca d'Anguien marito della sua Nep
ci rappresentaua nelle audienze la gran Dote ch'haueua portato in Polonia
le altre somme estra dotali, inferendo da questo il debito in che era la Polo
di non negarli la successione. Così procede ancora in Germania la Casa
Austria in tempo d'elettione, che domanda la successione all'Imperio co
per debito, e si repudierebbe a ingiuria quando ne restasse esclusa, allegan
sempre le gran spese che i suoi Predecessori hanno fatto per difesa dell'Impe
Concludo dunque con gl'esempi sopradetti, non esser bene d'insegnare a i futuri
Re come ha da fare a comprar qualche cosa da Noi, acciò poi non ne usarpi il Dom
o per se o per i suoi successori. Leuiamoli l'occasione di dire che ci ha compr

Pur consideri

Pia considerabi senz'altro ogni circospetto sospettoso i Nostri Maggiori, quando dopo
la compra che fece la Casa Reale de Beni di Zivietz, emanarono con publica
Legge; che il Re comprando Beni stabili, non possesse mai acquistare Jus hereditario
vio in Polonia; se dunque in riguardo di quale si sia summa di mille fiorini che in-
portava la Compra di Zivietz, furno così perspicaci e circospetti i Nostri Antichi,
Vorremo Noi esser così poco scrupulosi delle contingenze future, che permettiamo al Re
futuro di comprar la Corona con lo sborso di molti Millioni? Cosa chiara, che se
nel primo ingresso al Regno troverà la borsa, e che li venghi poi voglia di vien-
pivla, non potrà se non appigliarsi a quel Decreto: Cum avarium ambitio-
ne exhauserimus, per scelera supplendum erit.

Prima che il nuovo hospite pervenga alla cognitione della Polonia, e del genio della
nation, particolarmente fra le gallanie delle adulatione, si perderanno molte
buone occasioni di operare in pro' del Regno. Per contra il Nostro Diario, come
nationale, haverà di longa mano preveduto tutti i defetti, e saperà quali siano
quelle cose che hanno bisogno di emenda, tanto circa le incumbenze civili, quanto
circa le militari, e si applicherà prontamente alla sollevatione della Patria con tutte
le sue forze e sapere, senza adoperarvi forestieri consigli, li quali rare volte
non son atti la rovina del Regno. Se è vero, che un stranatore non
pervenga alla cognitione dell'economia da Lui stranata, che dopo che anni
di continuo uso; come si potrà pervenire all'esatta cognitione delle Poli-
tici, che è una più grande Economia, in un instante? Prima il nuo-
vo hospite invecchierà, e i mali si renderanno incurabili, che Lui in-
tenda il modo di sanarli.

Non può aiutar e sollevar la Polonia, se non un Polacco, il quale sia
astretto a procurare alla sua Patria ogni bene, non havendo fuori de i con-
fini, altre fortune.

Un candidato forestiero consumerà di molti anni fra l'ammirationi delle Nostre Leggi
e de' nostri costumi, et prima di applicarvi li verranno forse a noia le contentiose preten-
sioni delle Diete; le conciliazioni sonnolenti e notturne; e la Nostra Libertà, che tanto
più di quanto fastidiosa, quanto più si va invecchiando: Ancor le adesso vilipendo questa
Corona da Lontano, come ignorante illi quo Magnifico, non havendo mai provato quanti
travagli porti seco e quante angustie; Il che al Nostro Diario non potrà parere ne-

nuouo ne seruano, come quello che essendo nato fra noi, le haueua data sua infanzia con
dotto, e ci haueua fatto l'assuefattione.

Ma che diremo della comodità che porta seco l'hauere un Re del Linguaggio del Po
lo? Le Diete non si celebrauano in Lingua Latina, ne per Interpreti; alla discretione
quali non si può fidare che non siano per dire volere per aggiungere o minuire qualche cos
in pregiuditio e disgratia di quello che l'haueua detta. Un nouello e bisognoso so
dato, haueua adito facile al Prencipe senza inchinarsi a ne suno Interprete. Le
suppliche di qualsiuoglia sorte, haueuano risposta e spedittione piu celere.

Le ricchezze che il Piasto accumulerà, non le trasporterà fuor del Regno; n
hauendo altra Patria altroue che in Polonia, doue si moueranno sempre i suoi gè
le sue sustanze, e il suo affetto. Non si uedrà in Polonia niente di forestiero, no
habito, non curiosità, non fattioni, ma tutto si conformerà alla Natura e al Genio
Paese.

Sono le cose fra di noi depranate a questo segno, che hoggi la Nostra Rep
non ha bisogno nel suo Prencipe della sola Virtù Direttiua, come quando le
medesime cose erano in piu Nouello stato; ma ha bisogno grande anco dell'oper
tiua: Tanto piu che la Regno, dopo tanti danni di fresco patiti, trouandosi esh
usta, non può piu, fra le distrattioni publiche e le dissensioni priuate, quas
sostenersi. A un Candidato forestiero cauerebbero senza dubio, Noia e disgu
gueste pungenti cure, perche non saprà di doue cominciare à rimediarui;
pure non sarà di stacco da un a Loro pensiero, a Loro tanto dannoso, di sottom
terà all'Heredità della sua Casa in ricompenza de Milioni, che haueua sp
per noi; Massime, che ci scorgerà debilitati da tante rouine, e uedrà che si
materia couuulsissima, facili da esser sorpresi, e inermi de mezi necessari p
saluarci; e che doue spira il uento del fauor della sorte, subito colà ci uoltiamo
me huomini priui d'arbitrio e di forze, piu mobili delle canne. Il Piast
per il contrario, come quello che haueua ricenuto da Noi un gran beneficio, sostenu
il debito di subito accingersi a Noi operazione; e potrà e saprà farlo, perche
haueua piu d'una uolta premeditato, et haueua per auanti scoperto il male
Le Cause di

Le Cause di esso; et l'haueremo qui in Casa, senza andarlo à cercare altre i confini con spesa e grauatione di tempo

Il Nuouo Piasto non viuiuerebbe graue alla Patria nel promouere gli Interessi della sua Casa; Farebbe le sue petitioni con più modestia, et i Popoli entrerebbero, ricordeuoli della conditione precedente del Regnante, se gli opporrebbero con più constanza: et in questo modo uerrebbe à essere il Re in potere delle Rep:, et la Rep: sarebbe solamente sotto l'autorità dello scettro dominante, non in potestà; e cesserebbe l'ammiratione e lo stupore che causa una Nuoua e incognita Maestà, che porta seco gl'huomini à fare, non per uolontà, ma per rispetto.

Il Candidato straniero spargeva i suoi affetti e le fortune sopra quelli che seco uenuti seco, e accarezzeva i Palacchi sotto pretesto di non riguardare le cose nostre, e disgrezzeva il nostro Genio, particolarmente se ci hauesse congiurati.

2. Seconda Obiettione

Torrebbe pericolo la Nostra Egualità, quando la Casa Regia e i Parenti del Re e della Regina fossero (come si può credere che sarebbero) innalzati sopra la fortuna de gl'altri Cittadini: Maggiorebbero le Diete e le Dietine secondo i cenni del Regnante, e con la Libertà della Voce negatiua tornerebbero adietro tutto quello che non fosse di gusto del Prencipe: si pregiudicherebbe al ben comune e al Governo, mentre nelle Cause di Iure o di Fatto, lo splendor della Regia Dignità e l'onnipotenza delle Ricchezze si tirerebbe adietro il fauor de Giudici, e li renderebbe graui e ingiuriosi à Loro Eguali.

A tutto questo si potrebbe facilmente rimediare con costituire una Legge, per la quale si vietasse al Re, sotto pena di spergiuro e di Nullità de Priuilegi, il conferire à nessuno della sua famiglia, e della famiglia della Regina in qualsiuoglia grado di consanguinità, e a nessuno delle altre famiglie ancora, che con qualsiuoglia grado di affinità toccassero la famiglia Regale e della Regina, ne Bastone di Generali o altri gradi Militari, ne Gouerno di Fortezze, ne Vescouati, ne Palatinati

ne Assessante, ne altre Dignità o Offizy a' quali sia concesso Luoco in Senato.
vimente siano incapaci di tutti gli offitij Terrestri Giurisditionati; di tutte le
stavostie in generale, habbino giurisditione ò non l'habbino; in somma di tutti
i Beni, o grandi o picoli che si siano, di collation Regia, ancorche sotto Titolo
di Advocatia; Li sia prohibito l'esser Deputati alle Diete, e nelle Diette ne
nelle Cause del Principe, mancino di Voce Attiua; siano incapaci d'esser
Deputati al Tribunal del Regno; e si metta a carico di coscienza al Senato
e alla Camera de Deputati dell'ordine Equestre di non dispensare sopra di
Legge, sotto qualsivoglia pretesso: Al Re parimente non sia lecito di pr
curare d'esserne dispensato sotto Nota di spergiuro. Questa non sarebbe
cosa nuova, poiche se non è in potere del Re di assegnare la Contradote alla
Regina, ne prouedere i figli di alcun beneficio di sua collatione, senza il con
so della Regnb.a, molto piu non deue essere in sua potestà di dare cosa alcu
a i Parenti, quando ce ne sarà la Legge espressa. Circa poi le stavostie
giurisditionate, sarebbe cosa ragioneuole, che quando qualche uno de i
venti del Re o della Regina si rendesse appresso la Regnb: ò con operationi
li ò con Militari, meritasse di qualche premio, che se gli desse, per dar stimo
a gl'altri di operar bene; con queste conditioni però; che prima qualche
tina intercedesse per lui a detta la Camera de' Deputati, e che quando
questa ci consentisse, Il Maresciallo di detta Camera douerebbe prega
Re senza entrare sotto qualsivoglia pretesso a parlare della dispensatio
della sud.a Legge) che conferisse al tale cittadino benemerito una stavos
non giurisditionata; La quale non douesse eccedere il valore di Ventimila fu
ni di Annua vendita, e sotto il pretesso di questa stavostia non se li douesse
aggiungere altre Terre sotto colpa di spergiuro e di fraudatore della Leg
A tutte queste cautele si potrebbe aggiungere anche questa, che in
caso che dopo si leggesse un Prieto, tutti i Parenti sopra specificati, tanto
del Re

del Re, quanto della Regina che grandemente bramassero luogo in senato, o per dignità ecclesiastica, o per secolare, li venisse il Titolo e la Dignità, ma perdessero il luogo, e non fossero tenuti alla Residenza durante la vita del Re, acciò intervenendo nè consigli non ci apportassero delle confusioni in favore del Regnante. E così, non solo si scorto avrebbero le ale alla crescente potenza, ma anche si costituirebbe un termine insuperabile alle fortune della Regia famiglia

Sarebbe ancora degno di considerazione, che il Re non potesse dar le figlie a marito in Polonia, per levarli tutte le comodità di accrescersi l'aura popolare; dal che potesse poi formare un partito potente, e sovvertire la libera elettione.

Potrebbe di qualche uno che si proponesse una dura Legge, che questo è un proposito molto acerbo. Ma non si troverà tale, se si considererà che in Athene si condennavano con l'ostracismo i buoni Cittadini, col solo fine di conservare l'egualità, acciochè con fisco nil favori del Popolo, non cercasse qualche d'uno di occupare il Principato sopra gl'altri; anzi si troverà ragionevole, che col fine di conservare il ben commune, si restringa la Regia Parentela fra queste Leggi, e se gli levi il modo di vendersi grave a i suoi Concittadini.

Per quello poi che riguarda i Giuditij, si dovrebbe instituire nel Tribunale un Registro a parte de Parenti del Re, ò includerli nel Registro de gli officiali ordinarij, con obligo di risponder perentoriamente; e in questa maniera e nelle cause di qualsivoglia Natura e Merito, per Retto o di Iure ò di fatto, sarebbero i Parenti del Re tenuti rispondere a ciascheduno Nobile in terzo mio perentorio d'un sommario Processo nel Giudicio Castrense proprio ò nel primo ordinario d'elettione dell'Attore. E se venissero in cause di Fatto condennati in pena d'Infamia, o nelle cause di Iure venissero approvate le Banditoni, non li potrà esser dato Salvo condotto, e se li fosse stato qualsivoglia pretesto dato non potrà esser valido, eccetto che una sol volta in tutto giudicabile causa, a fine che possa componere con la Parte vincente nello spatio limitato di dodici settimane: le trovandosi contumaci si proceda contro

di Lui all'esecutione armata, e aggiungerui, se sarà bisogno, quelle Compagnie di
datesele stipendiarie; adese il Re, sotto colpa d. Spergiuro, non douerà opporsi, n
in altra maniera intrigarsi. Per quello poi che concerne l'Auuocato de La
del Re, douera ogni Nobile citato rispondere in foro competente e douerando
uisitrici i benefitij della Iure, nessuni eccettuati; L'osseruanza di che, do
riporsi sopra la coscienza de Giudici. Ma nelle cause di esentione de Fora
douerano i Medesimi Parenti Regij rispondere dauanti il Giudicio Terre
secondo il solito.

Non stimo douer trapassare con silentio anche questo caso riguardante
Beni Hereditarij del Re, quando qualche Nobile priuato hauerà sopra di
qualche Iuse da disputare; es si douerebbe in tal caso procedere come
Beni della Repub: destinati alla mensa Regia, cioe, che siano dati in Tenu
a un Nobile possessionato, contro il quale (in nome di que Beni) il Preced
proceda per giustitia, nella forma che sopra de Parenti Regij si è detto, con
medesima esecutione, in caso di non satisfattione, contro i medesimi Beni

Queste sono le condittioni da imporsi per publica Cautela
nationale da eleggersi, ma bisognerebbe distenderle nella miglior forma,
si stimasse ogni di noi giurate, o formalmente approuarle con legge inuiol
prima che si mouà nel proposito la Proposizione di eleggere un Re nationa
pereche altrimenti i Parenti del Re non consentirebbero mai che si costituis
per loro una Legge cosi dura; massime quando possesse in qualche modo
da qualche congiuntura sublevare di che Cassata si pensa di eleggere il
e ordirebbero le loro fattioni nel Popolo cosi forti, che poi sarebbe impossibile
cautelarsi, e l'Occasione ci mostrerebbe la strada da sua

Del resto, fra tutte le ragioni che ci douono muouere a queste elezioni
questa è la più forte; che se noi eleggeremo un Candidato forestiero, nello st
presente nel quale siamo, saremo auanti la Porta in Assoluto Dominio
La perdita

La perdita della Libertà. Dal Nationale possiamo aspettarci melioratione
~~della~~; e lo Straniero di suo nasuo gusto, non sarà tanto grande, che ci offuschi la vista,
nè Lui si fonderà, ò su Consigli, ò su le Parentele, ò su gl'aiuti, o su gl'Interessi Fo:
vestieri, ma sguadreremo facilmente tutte le sue più secrete intentioni. Il Fo:
vestiero per contra, leggiamolo pure con che leggi vogliamo, tutti i Legami rimar:
ranno debili, e si potrà sempre temere, che non ci sia detto, Per sceptra armorum
legem exaudire non potui: Non governano leggi giuste il Mondo. Li Statuti, mera
Li Statisti: Un Rescritto è anche un semplice scartafaccio trapassato da banda
a banda con un archibugiata, le Costitutioni di Carte. Finalmente habbiamo
bisogno di un tal Principe, qui aut nocere nolit, aut non possit; e questo se
dovremo sperarlo più da un forestiero, che da un Nationale, si lascia al
giuditio d'ognuno.

Faccia Dio che questo Consiglio s'accordi co i Decreti del Cielo.
Da Dio vengono i Re; retto è il suo Zelo,
Gridiam noi in Terra, egli li è Legge in Cielo.

Prout subditis rebus in humanis obuersantur, fama, spe, metu, ambitione multi
saepe destinantur Imperio, quam quem futurum Principem fortuna in occulto tenet.

Concludo con questo il mio discorso, e dico: che se non si rimedierà à i disordini intro:
dotti in Polonia nelle cose Politiche e nelle Militari, con la presta elettione
d'un Re Nationale, è certo l'aspettarlo da un Candidato forestiero; dalgle
(come si è detto) i tardi, ò giamai non ci sarà posto rimedio, ouero sarà il Regno
occupato da gl'Infedeli; ò da qualche Potentato Vicino (i quali tutti dis:
prezzano il presente nostro stato) saremo divisi in fattioni, e vesteremo un dis:
ordine de gl'occupatori, non in Libertà; et di cosi Gran Republica non resterà
che il semplice e nudo Nome, schernito e calpesto da tutto il Mondo. È meglio
dunque risoluersi di uenire con qualche inconueniente sotto un Nationale,
che sotto un Candidato forestiero restar esposti à tutti gl'Inconuenienti. Hebe
fra l'altre Considerationi si può mettere in primo Luoco.

Il Fine.

15.

LVIS REX EXPEDIAT POLONIAE.

Expedit.

1. PRINCEPS E LIBERA GERMANICA NATIONE.
non mancipijs sed liberis hominibus imperare consvetus.
2 EX IMPERIALI REGALI DVCALI STIRPIS PRINCIPE ORTVS.
Lugvra cujus fortunam non sit regere dignitas.
3 INTELLIGENTIA SANGVINIS ATAVIS, ET AFFINIBVS.
4. PATRIMONIO LOCVPLES
opum regiarum nec. fameliq; nec egeng.
5 CONSILIO ET EXPERIENTIA VALIDVS.
cujus regimen apud suos â prudentia et clementia laude probatum sit.
6 PIETATE ET MODERATIONE CLARVS.
7 MAGNANIMVS NEQVE AD PACIS ARTES.
id est nec novarum rerum studiosus nec adversus novitates imbellis.
8 VICINIS PRINCIPIBVS GRATVS.
amicitiâ consanguinitate foederibus conjunctus, nulli invisus.
9 NEC SENIO DEPRESSVS NEC JVVENILI FERVORE, NEC IVDICIO.
Vel si haec cesserit regimen opus non sit denuò exterorum Principum ambitioni et Regnicolarum distractioni Regnum faje committere.

Non expedit.

1 PRINCEPS GALLICVS.
in imperio maiestatum educatus.
2. PRINCEPS IVVENIS.
sanguinis ardore praeceps.
3. REGENDI POPVLIS INEXPERTVS.
4 DE CVIVS REGIMINE VIX LICET EXPECTARE.
5 GENERE SVSPECTVS.
Patrem et Patronum habens ob rem militarem celebrem, et patrimonio fortunisq; non semel exutum.
6. PRINCEPS PAVPER
ad opes ad splendorem regium novus.

LVIS REX POLONIAE EXPEDIAT IMPERATORI ET IMPERIO ROMANO.

Expedit

1.
Princeps Imperij adquem salus Imperij spectet, qui si res novas contra Imperium moliatur haec, clarijs predonibus tuncire profuit.
2
Princeps Consanguineus
3
Princeps probatae moderationis.

Non expedit

1
Princeps extraneus adquem salus Imperij non spectet.
2
Vel futurus ex haeres clad imperio nihil timens.
Vel futurus Gallorum tributarius et Imperio Imperatorijq; adversus
3
In constantibus Principijs ortus.

Non expedit.

1
Princeps Barbarus.
2
Schismaticus.
3
Potentia suspectus.

Anni Regnorum Serenissimi Regis Nostri; quem Deus quam diutissimè conseruet.

A Die 25. Nouemb. 1661. Ad 20. Maij 1662.
Polonia & Suecia XIV.s

A Die 20 Maij 1662. Ad 25. Nouemb. eiusd. Ai.
Polonia XIV.s Suecia XV.s

A Die 25. Nouemb 1662. Ad 20. Maij 1663.
Polonia & Suecia XV.s

A Die 20. May. Ad 25. Nouembris 1663.
Polonia XV.s Suecia XVI.s

A Die 25. Nouemb. 1663. Ad 20. Maij 1664
Polonia & Suecia XVI.s

A Die 20. May. Ad 25. Nouemb. — 1664.
Polonia XVI.s Suecia XVII.s

A Die 25. Nouemb. 1664. Ad 20 May 1665.
Polonia & Suecia XVII.s

A Die 20. May. Ad 25. Nouembris 1665.
Polonia XVII.s Suecia XVIII.s

A Die 25. Nouemb 1665. Ad 20. May 1666.
Polonia & Suecia XVIII.s

Regestr pism tu się znaydujących.

1.) Piast Kandydat i jakie cnoty do uznania iego?..
2.— Dostateczna proba i rayze, któremi Xiąże Pmi Lotharyńskie nad innych Konkurrentow, miałby być na Krolestwo polskie obranym.
3.— Probatio sufficiens &. toż samo po Łacinie.
4.— Rationes contra Principem Lotharingicum.
5.— Ad ser. Rempubl. Polon. fida Parenesis.
6.— Ad speculum Electionis Conspicilium.
7.— Brevis Animadversio in Dissertationem politicam ad Smam Rempublicam Polonicam de futuri Regis electione.
8.— Epistola ad Magn. Dnum . . . za Xięciem Neuburgskim.
9.— Responsio ad rationes satis leves, quibus a numero Candidatorum excludendum volunt nonnulli Ducem Neoburgicum.
10.— Orbata Rege suo &... de alio Regis Electione.
11.— Candidati ad Regnum Poloniæ quatuor &.
12.— Monita Ser Reipublicæ Polonæ, circa Electionem novi Regis.
13.— Le Moscovite.
14.— Il Candidato nationale alias Piast.
15.— Quis Rex expediat Poloniæ?
16.— Anni Regnorum Ser Regis nostri.

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1
62-002 Suchy Las
www.digital-center.pl
biuro@digital-center.pl
tel./fax (0-61) 665 82 72
tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.
Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.